

Repetitio Clem. I. Ut Clericorum De Officio Ordinarii

Aufréri, Étienne

Leodii, 1702

Repetitio Solemnis Ad Clemen, Ut Cleric De Offi. Ord. Per Stephanum
Avfrerium facta in studio Tholosano, Anno Domini 1485

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63069](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63069)

REPETITIO

SOLEMNIS AD CLEMEN,
UT CLERIC. DE OFFI. ORD.

PER STEPHANUM AVFRE-
rium facta in studio Tholosano,
Anno Domini 1485

SUMMARIUM CLEM.

Episcopi ita corrigere debent Clericorum ex-
cessus, quod metu pœnæ ipsi arceantur,
& alij pertimescant. Ita Iohan. Andreas.

Clemens 5. in Concilio Vienens.

UT Clericorum audacia, qui prætextu
privilegij Clericalis ordinis impunita-
tem excessuum obtinere sperantes nō-
nulla multoties committunt enormia, per
quæ diffamatur Ecclesia, & scandala gravia
in populo generantur, potissimè cū talia
per Episcopos, ad quos horum spectat cor-
rectio, deferantur (ut plurimum) incorrec-
ta, propensius compescatur: Eisdem Episco-
pis districtè injungimus, quatenus sic, circa
correctionem Clericorum hujusmodi vigilan-
ter intendant, & diligenter sui officii debitum
exequantur, quod & eidem Clerici metu pœ-
næ à suis insolentiis arceantur, & alii eorum
exemplo perterriti ad similia prosilire metito
pertimescant,

A

SVM-

2 NOTABILE
SUMMARIA EX ORDINE NUME-
rorum usque ad finem.

1. Episcopi ita tenentur corrigere Clericorū excessus, quod metu pœnæ ipsi arceantur, & ali pertimescant.
- 2 Clericorum appellatione qui veniant.
- 3 Privilegium concessum Clericis, concessum censetur omnibus in dignitate, secus in materia odiosa.
- 4 Audacia reprobari debet, & qui dicantur audaces.
5. Privilegiū Clericalis appellatione venit privilegium immunitatis personæ, & fori & quomodo amittantur hæc privilegia.
- 6 Iuris ignorantia militi non imputatur, qui armis vacare debet.
7. Clericorum privilegia,
- 8 Clerici possunt vendicare rem Ecclesiæ concessam ante traditionem. & an eorum familia gaudeant eorum privilegijs.
- 9 Statuentes contra Clericorum statuta sunt excommunicati.
- 10 Clerici in necessitate à patre distrahi non possunt.
- 11 Clerici privilegiū prætextu autoritas delinquendi accrescere non debet, quia reatus omnem honorem excludit.
- 12 Privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur autoritate.
- 13 Impunitatis spes est detestanda, & ideo venit auferenda.

- 14 Pralati negligentes in correctione subditorum impunitatem permittere videntur.
- 15 Delicta enormia quæ dicuntur in Clericis, & quid sit delictum, quid peccatum & quid crimen.
- 16 Ecclesia ne diffametur omninò est providendum.
- 17 Scandalis est obviandum, & quid sit scandalum, & unde dicatur.
- 18 Iure suo aliquando quis privatur sine culpa.
- 19 Negligentia vel inobedientia quando non sit peccatum mortale.
- 20 Lex generalis quādo recipitur in usū à certo genere personarū. & ab alio non, nō observantes, nō peccant saltem post longa tempora.
- 21 Pralati debent esse vigilantes, vigilantibus enim jura subveniunt.
- 22 Episcoporum officium.
- 23 Malorum cōerctio est legum ministerium.
- 24 Delicta sunt punienda, ut ceteri metu pœnæ abstineant.
- 25 Clerici ab eorum insolentijs sunt arcendi.
- 26 Inferiores Episcopo, an teneantur corrigere Clericos delinquentes.
- 27 Malum minus quandoq; sustinetur, ut majus evitetur.
- 28 Privilegium tribuit immunitatem à pœnā.
- 29 Severitati est detrahendum vbi scandalum timeretur & rigor observaretur.
- 30 Delictum quo casu maneat impunitum lege permittente.

NOTABILE

- 4
- 31 Iudicandum est legibus, non autē exemplis,
- 32 Dignitas pontificalis, imperialis, & regalis an sit eadem, an verò sint duæ potestates ad invicem distinctæ. num. seq.
- Separatorum separata est ratio, & de separatīs non infertur.
- 33 Lex gratiæ maiorem requirit spiritualitatem in dignitate pontificali, quam lex vetus.
- 34 Papa vicem Christi regit, qui non habet maiorem potestatem quā habuerit Petrus. n. 35
- 35 Hominum duo sunt genera, unum quod divino mancipatur officio & contemplationi, alterum quod terrenis rebus & mundanis occupationibus deservire committitur.
- 36 Sacramentum Altaris representat unionem Christi & Ecclesiæ, qua significatur unio animæ ad corpus.
- 37 Papa temporale patrimonium habet cum exercitio Iurisdictionis.
- 38 Et consecratur ut Sacerdos, & coronatur ut Rex, & festum coronationis nunciat omnibus Regibus.
- 39 Iurisdictio temporalis & spiritalis sunt invicem distinctæ.
- 40 Papa utrum habeat plenam Iurisdictionem tam in temporalibus, quam in spiritalibus.
- 41 Gladio materiali uti ad quem non pertinet. is habere non videtur temporalem Iurisdictionem.
- 42 Principia duo ponere est hereticum.
- 43 Papa potest absolvere vasallos dominorum
- tem-

temporalium à juramento fidelitatis.

- 44 Papa legitimat in temporalibus. & spiritualibus.
45 Bona temporalia ordinantur ad spiritualia
[tanquam Organa, & tanquam instrumenta.
46 Temporalia & spiritualia moventur per intelligentias, & per ipsas in eorum operationibus regulantur.
47 Papa potestas an sit major alijs.
48 Confirmatio pertinet tantum ad superiorem.
49 Principium immediatum quorum est idem neutrum ab altero dependet.
50 Papa potest omnes judicare, & à nemine judicatur, & eius potestas causat omnem aliam potestatem examinando, confirmando, & judicando num. 51.
52 Leges nullius roboris vel firmitatis esse censentur, nisi sint per auctoritatem Papæ confirmatæ & approbatæ.
53 Papa non solvit tributum Imperatori in recognitionem dominijs, sed solum pro pace & quiete Ecclesiæ servandæ, quam ipse Imp. tenetur tueri & conservare.
54 Appellatio interposita pro causis levibus & minimis questionibus ad Papam non est deferenda,
55 Papa dicitur summus. & omnes sunt ei subjecti.
56 Papa ratione Majoritatis in omnibus arduis negotijs generantibus scandalum in Christianitate potest se intromittere inter Laicos.
57 Rex Franciæ nullum in temporalibus recognoscit superiorem.

58 Iurisdictiones Ecclesiastica, & seculares licet sint distinctæ Iurisd. tamen Imp. censetur Papa emanare.

REPETITIO.

IN nomine Domini nostri Iesu Christi Amen. Visum est supra de officio & potestate iudicis delegati qui hominis minister est: ideo nunc sequitur de officio ordi. qui iuris minister existit. Et in tres dividitur partes: quarum in prima statuti ratio ponitur in secunda statutum, in tertia ipsius effectus statuti, secunda ibi eisdem, tertia ibi quod & eisdem Bonifa, & secundum Ioan. & Franc hoc intendit.

1. Episcopi debent ita corrigere clericorum excessus, quod metu pœnæ ipsi arceantur & alij pertimescant, vel sic secundum Bonifacium Dicesanum adeo præcipitur clericorum excessus punire, quod pœnæ metu tam criminosi quam alii cessent ulterius delinquere.

Notabilia 14.

INota primo, quod Clericorum appellatione continentur omnes Clerici etiam in sacris ordinibus constituti ad hoc. 11 q. 1. c. de persona in fin. & aut. presbyteros de epi. & Clero. secundum Guiller. Zenzel. Franc. Bonifac. & reddit rationem idem Zenzel. hic à Franc. relatus, qui omnes sunt Clerici, ut dicto cap. de per-

PRIMUM.

7

*in autent. de sano, epi. §. presbyteros & in præalle, au-
tent. presbyteros & hoc colligitur in verbo Clericorum,
quæstio etiam mathe. intelligitur exemptorum si extra
locum exemptum delinquant de privileg. cap. 1.
lib. 6.*

primum dictum intelligerem de larga signifi-
catione, secundum quam veniunt omnes qui habent
ordines in quacunque dignitate sint vel ordine e-
tiam in prima Tonsura; *cap. cum contingat de ata, &
qualitat.* Ex quo sunt ad Dei servitium electi, unde
omnes qui non sunt Laici, dicuntur Clerici 12 *quæst:*
1, *cap. duo sunt genera faci. 21 dist. Clericos in princ. de
præbend. cum secundum.*

Privilegium ergo tributum, Clericis conceditur
omnibus etiam in dignitate, quia si Episcopus est,
Clericus est, & etiam Religiosus qui etiam nomine
Clericorum comprehenditur 54 *distinct. §. hac au-
tem auctoritate & quod no. in cap. 2. de Super. ne-
gligen. Prælat. lib. 6,* Secus autem in materia odio-
sa, & in stricta significatione, quia tunc Clerico-
rum appellatione comprehenduntur Episcopi, nec
alii in dignitate constituti, nec etiam Ecclesiarum
Cathedralium Canonici, nec Monachi, seu Reli-
giosi; facit ad hoc *cap. quam periculosum, de sen-
tent. excommunicat. lib. 6, cap. statutum de elect. e.
lib. & glo. in Cler. 1, supra de supp. neglig. Prælat.*
Ratio, quia in eis est qualitas super alios quæ non
reperitur in simplicibus Clericis, faciunt ad hoc di-
cta *Ioan. in præalle. cap. statutum inquirentis
nomine Ecclesiarum parochialium Ecclesias paro-
chiales collegiatis in materia stricta non venire,
quia collegij qualitatem habent supra parochiam
sed in materia non odiosa sic ita concludit Ab.
sic. in rubrica de vi. & honor. cler.*

A 4

Idem

3
iii Idem Siculus & Johan. de Imola *in cap. 2. de co-
hab. cler. & mul.* ad quod fac. quod dicit idem Si-
culus *in cap. 1. de institut.* qui notat quod in ma-
teria favorabili nomine Ecclesiæ veniunt Monaste-
ria, secus in stricta materia: idem sequitur Angelus
in summa §. *Clericus primo in princip.* vide Berta-
chin. *in §. Clericus, in verb. Clericorum appella-
tione,* per Anthon. *in cap. cum non ab homine, de
judic.*

NOTABILE II.

4
iiii Nota secundo quod audacia reprobatur, & se-
cundum gloss. & Doctor. hic accipitur in malam
partem; unde tunc dicitur arrogantia secundum
Bonifacium, patet *in concord. gloss. 2. & in leg.
una, C. de privat. carcer* ad hoc allegat. Paulus &
Franciscus de penit. di. 1. cap. *quamobrem, C. unde
vi, l. si quis in tantam furoris audaciam, C. de se-
pulch. violat. l. pergit, qui fil. sine leg. cap. per venerabilem.*
Et dicuntur audaces secundum hoc qui faciunt contra jus
de prebend. cap. eum qui libr. 6. quæ quidem audacia
peccatum est secundum quod dicit excessum passionis
qui propriè dicitur audacia, de qua Ecclesiastici 8. cum
audace ne eas, & opponitur fortitudini, quæ est contra
timores & audacias: unde audacia in malum temeritas
vocatur secundum Francum in Cle, *unica supra de sum.
trin. ver. porro alleg. l. jubemus, C. de sacrosanct. Eccle-
fac. l. 3. Cod. de sum. tri. & l. 1. in fin. ff. si pars hære-
pe. & in aut. habita, ne si. pro pa. ubi gl. & l. si quis de-
curio, C. de decu. li. 10* Quandoque tamen sumi-
tur in bonum ut *in c. audacter alle. in gl. nostra & C. de
judi. l. rem non novam: secundum Fran. ad hoc. ff. de
lib. & posthu. l. gallus §. videndum.*

TERTIUM.

NOTAB. III.

9

Not. tertio, quod hic nomine privil. cleric. intelligitur de duplici scilicet immunitate personæ & fori ut hic tenent Bonif. & Immo. post gl. quæ quidem privilegia perduntur secundum eundem Bonifa. per abusum, armorum delationem, seditionem, & apostatationem, ut in *c. perpendimus. de sent. excom.* & ibidem late per Franci, in *repetitione & Sicu.* & latius per Pe. de Ancha. in *reg. jur. ea quæ li. 6.* Tu tamen dic quod si quis habitu Clericali contempto moyet seditionem vel guerram, vel atrociter delinquit publice, aut in factum armorum se immiscet ipso facto sine monitione perdit privilegium clericale illius, *c. si quis suadente 17 q. 4. ut in præalle. c. perpendimus & c. 1. de apost.* privilegium aut fori non amittit nisi post monitionem *fa. c. si iudex. de sent. excom.* & ita tenere videtur Sicul. post Fran. Petr. & Antho. in *præalle, c. perpendimus*, & hanc tenuissem sententiam: veruntamen contra istam vidi semel in parlamento judicari licet per officarios ecclesiæ dicta opinio fuisset allegata, & etiam secundum illam semel vidi judicari in personam fratris Petri Lo. ordinis Minorum qui per Seneschallum Tholosanum fuerat condemnatus, cui nostra sententia parlamenti fuit allegata & bene iudicio meo.

AD.

A D D E

Clericus amittit sua privilegia si sit histrio
& jocularor, si tabernam vel macellum exer-
ceat, prohibitas Vestes portet, negotiationem se-
cularem faciat, enormitatibus sese immisceat
vide per quinque casus distinctos per Benedictum
de Capra in regulis. communibus Regula. 94 Et
quando negotiatio secularis clericis licita sit ibi-
dem tradit per fallencias in regula 95 Vbi vide
Matth. Boyß. Doct.

Adverte insuper quia Paulus hic ultra glo. alle-
gat multa jura tam de Privilegio fori, quam immu-
nitatis: Tu dic, quod omnia Privilegia quæ con-
gruunt militibus, Clerici habent: de quibus privile-
giis militum dicitur in Gloss. l. pen. ff. ex qua cau-
sa major ratio, quia sunt veri milites illi Imperatori
sed isti dei. Fa. c. 1. cum gloss. de cleric. agro. te-
cum. gloss. in cap. Christianis. 11 questio 1. & simi-
liter gloss. in cap. militare. 23 quest. 1. & tunc
cum gloss. 1. questio. 3. cap. Saluator, circa m-
dium.

Et merito supra dixi: quæ clericis conveniunt
quia Iuris ignorantia militi non imputatur, cum
etiam armis vacare debeat, l. 1. & quod ibi no-
de jur. & Fac. igno. sed non sic clericis cum h-
beant scientiæ intendere ut patet, 36 distinct. &
& 38 per totum. & 16 questio. 1. cap. sic vive,
sic de ceteris: unde pro debito conveniri non po-
sunt ultra quam facere possint, nec bonis cedere
mentur. l. miles. ff. de re judi. nisi sit ex delicto

TERTIUM.

II

contractum ut in cap. gravis, de depo. & cap. Odo-
 arius de solutio. Genze. dicit clericorum privile-
 gium in multis consistere : ut colligitur. C. de E-
 pi. c. & Cleric. l. 2. & aut statuimus & de clerico,
 consu. cap. unico lib. 6. & ibi per Ioan. And, &
 Dominicum quædam hic per Mathes. enumerantur
 Fran. enumerat. 14 clem. 1. inf. de vita & hone-
 state cle.

A D D E

Clerici habent multa privilegia præcipuè
 privilegium si quis suadente de quo infra in re-
 gula 3. plenè, item fori contentiosi ut in regul.
 1. & 2. infra Et tertio privilegium ne collecten-
 tur in eorum bonis quando his privilegiis priven-
 tur, & quando collectentur. vide egregiam regu-
 lam apud Capram in communibus conclusionibus
 regul. iuris. regul 97 per totum & maximè
 num. 74

Adde ut nobilis non tenetur palinodiam re-
 cantare in actione injuriarum. Ita quoque cle-
 ricus ad id non tenetur quanquam multi contra-
 rium disputent. Vt Bernardus Dias, in praxi ca-
 nonica numer 7. cap. 66 Vbi Ignatius Lopes in
 additionibus. In litera D. plura allegat.

Quod militum privilegia clericis conve-
 niant id non est absolutè verum, sed ita demum
 verum est, quando eadem est ratio, ea cessante
 non symbolizant neque conveniunt, veluti mi-
 les

les esse potest carens vno teste, non idem in clerico. Ignorantia etiam iuris excusat militem non vero clericum. Miles non testatur solenniter, secus est in clerico. Quando vero non est diversa vel specialis ratio tunc privilegia inter eos communicantur: Proinde ut miles, ita quoque clericus non potest concubina dare. Nec possunt etiam cedere bonis, sed conveniuntur in quantum facere possunt, Item non torquentur, exequuntur in stipendiis eorum, non legant concubinis, vide ad longum Capellam Tholos. q. 245 & ibi Auzerium Matthesilenum, sing. 61 cum addit. Et Praesidem in loc. à milite armato ad militem caelestis militia. Matthaeus Boys Doct.

Enumerantur 14. Clericorum Privilegia quibus adduntur alia. 26.

- 6 Primùm quod non conveniantur coram iudice saeculari, de foro compet. cap. si diligenti.
vi Secundùm quod verberans eos est excommunicatus 17 q. 4. c. si quis suadente.

Tertiùm quod non tenentur praestare munera seu onera personalia vel realia: cap. adversus &c. minus, de immunitat. Eccles. & ibi late per Sicut An Clerici teneantur ad constructionem murorum pro custodia fiendorum ubi habitant, & ad refectio nem pontium, & itinerum, & ad fossata, vide etiam per eundem Sicut, & latius in consilio suo 3: & an clerici teneantur solvere census vel tributa, si bona tributaria vel censuaria ad eos pervenerint: vide eundem in consilio suo 3. alle. & in consilio 6. & Angelum consilio 24 & 206

TERTIUM.

13

Quartum quod possunt vindicare rem ecclesie concessam ante traditionem *l. fin. de sacrosanctis eccles. & c. ex litteris. de consue.* 8

Quintum quia familiae eorum gaudent eodem privilegio *11 q. 1. cap. clericum & 32 dis. c. eos & utrobique in gloss. & intellige quo ad forum ut in dictis gloss. patet, vide num. 92 infra.*

Sextum quia facientes statuta contra clericos sunt excommunicati. *de immu. eccle. cap. eos qui lib. 6,* 9

Septimum quod solum clerici possunt obtinere beneficium. ut in *cap. ex litteris. de transac.*

Octavum quod per litteras contra laicum impetratas cum clausula generali non possunt conveniri. ut in *gloss. in c. sedes de rescrip.*

Nonum quod non tenentur dare sportulas *de vi. & bone. cleri. c. cum ab omni.*

Decimum quod acquisita etiam sub potestate patris disponunt, ut volunt *aut. Presbyteros C. de epis. & cle. Fran. in c. indecorum de etat, & qua.*

Undecimum quia pro rebus suis recuperandis agere possunt sine consensu patris. *no. Arch. in c. si. de judo lib. 6.*

Duodecimum quod pro necessitate a patre distrahi non possunt in *l. 2. C. de patri. qui si. distraxerunt, per eundem Fran. in d. c. indecorum.* 10

Tertiumdecimum quod servus sciente domino clericatus liberatur a servitute dominica & potestate. *54 di. c. si servus.*

Quartumdecimum quod facere possunt collegium, *ar. c. si. de religio. do.*

E

No-

A D D E

Hæc 14 privilegia hic enumerata refert
ex ordine Clavastus, in summa Angelica verb.
Clericus num. 14

Adde his alia 26 privilegia clericorum.

1 Si filius familias post commissam Ingratitudinis
causam efficiatur clericus, exheredari non potest.

Sic Filius Iudæi factus Christianus exhereda-
ri non potest ob causam ingratitude.

2. Filius clericus in causis beneficialibus vel Eccle-
siasticis sine consensu patris stat in Iudicio.

3. Clericus declinans iurisdictionem potestatis vel
magistratus non punitur, licet statutum gene-
raliter puniat quemcunque declinantem Iudi-
cium.

4 Licet Statutum dicat, homines villæ teneri
ad capiendos malefactores, non tamen intelli-
gitur de clericis malefactoribus.

5 Licet Statutum velit, quod solutio debiti non
possit probari per restantes, sed per instrumen-
tum tantum, non habet locum in Laico qui Cle-
ricus factus est.

6 Statutum disponens quod contractus præsuma-
tur simulatus nisi infra annum emptor possessio-
nem rei emptæ apprehenderit, non habet locum
in clerico.

7 Statutum arctans litigantes ad compromittē-
dum non ligat clericos.

8. Pa

TERTIUM.

15

8 Pater filium clericum propter necessitatem fam-
mis distrahere non potest, quamvis regulariter
contra, Hippol. sing. 101

9 Poena & privatio bonorum, propter crimen
lesa majestatis per patrem commissum, fallit in
filio clerico.

10 Si pater condemnatus sit de eodem crimine,
filio clerico reservatur prabenda. Nam l. Quis-
quis C. ad l. Iulian Majestatis, non comprehendit
filios clericos.

11 Filius familias non potest scribere testamen-
tum, in quo pater sit haeres institutus, fallit hoc
in filio presbytero.

12 Filius Presbyter quidquid acquirit, etiam
ex causa adventitia non patri, sed sibi acquirit,
etiam pleno Iure.

13 Filius spurius, per ingressum religionis effici-
tur legitimus.

14 Frater religiosus, omnino admittitur ad te-
stimonium pro fratre.

15 Ordinatio clericalis tollit omnem infamiam.

16 Clericus non potest torqueri, etiam praeex-
tu quorumcunque Iudiciorum, nisi sit alius infam-
is, quod egregie probat post Bernandum Dia
Ignatius Lopes in praxi criminali. cap. 126 in
littera. A.

17 Ordo Clericalis, sacerdotalis, vel religionis,
tollit, mutat vel removeret, voluntatem testate-
ris, & alterat seu impropriat verba testamenti.
Nam si testator legat mille Titio, si duxerit uxo-

B 2

rem

rem, & ducenta si religionem intraverit, perinde habebit mille si Monasterium ingressus, ac si matrimonium contraxisset. Idem si mulieri eodem modo legatum sit. Matthesilanus sing. 52

18 Sicut pater alienat bona alias restitutioni subiecta pro dote filia maritanda, Ita quoque potest pro ingressu filia in monasterium.

19 Pro dignitate Clericali maximum est, quod omnis Presbyter vel Sacerdos major sit quolibet principe, cap. Solita. de Majoritate & obedientia. Item sacerdotes sunt Reges & Principes, Rectores & Magistri omnium fidelium. Imo Diu appellantur cap. Cum ext. de hereticis, vide inf. num 50

20 Item Clericalis dignitas est maior quacunque dignitate laicali.

21 Ordo Clericalis privilegiat etiam laicum cum Clerico concurrentem. Nam si privatus habet commune jus cum Clerico vel Ecclesia praescriptio contra eum non habet locum nisi 100 annorum, licet alias sufficiat decem vel viginti annorum contra privatum.

22 Clericus & Laicus simul obligati, conveniuntur simul coram Iudice Ecclesiastico.

23 Si in aliquo collegio sunt Clerici & Laici, tunc Rector collegij non potest esse laicus, sed debet esse Clericus.

24 Si Clericus & Laicus sunt executores testamenti, coram Iudice Ecclesiastico conveniri debent.

25. Si Ecclesiasticus & Laicus Judex simul
judicarint, tunc ad Ecclesiasticum Superiorem
appellatur. inf. de potest. eccles. fallent. 14.

26. Si Clericus & Laicus sunt heredes facti &
in divisione discordent, Judex Ecclesiasticus
adiri debet. Vide Felunum in cap. Placuit, de
prescriptionibus, hac omnia tradidit Hyppo-
litus de fidejussorum num. 116. ex ordine,
quæ propter utilitatem, & materiam præsen-
tem, ita excerpere placuit. Matthæus de Boyss.
Doct.

NOTA B. IIII.

Nota quartò, quod prætextu privilegii, Clericis
crescere non debet auctoritas delinquendi: quia rea-
tus omnem honorem excludit; *l. 1, C. ubi sena. vel cla.*
& *C. ubi de crim. agi oport. authen.* quâ in Provinciâ
Immo. secundum Bonifacium, æquitas suadet etiam ex
parte criminosi eum puniri; *l. non solum §: 1, & ibi no.*
ff. de injur. Nec permitti debet ut delinquentes privi-
legiis utantur: *in authen. de Man. princi. §: non per-*
mittas col. 3. Privilegium enim meretur amittere, qui
permissâ sibi abutitur potestate: *question. 3, cap. Privi-*
legium, ad quod de deci. cap. suggestum, & fa. cap. u-
nicum de vita & honestate cleri. lib. 5, cum ibi not.

II
vij

12

NOTA B. V.

Nota quintò, quod spes impunitatis est dere-
standa, venit igitur auferenda secundum Gloss. su-
per verbo sperantes pro hoc: 33, dist. cap. error, in viij
præallegat. *authen. de Man. princi. §: non permit-*
tas, de Immunitate Ecclesiastica cap. final: 23 qua-
stion

B 3

stion. 4, est injusta fa. cap. 2, ne Cleric. vel Mona.
 Si enim ea quæ malè usurpantur, negligenter omit-
 14 timus, viam excessus alius aperimus : 93 *distin. cap.*
pervenit, cum suis concord. Et Prælatus negligentes
 correctionem, subditis impunitatem permittere vi-
 dentur, *infra de cele. Missa, Clem. 1,* unde valdè
 timendum est eis, quod subditorum sanguis ab eo-
 rum manibus requiratur : 43 *distinct. cap. Ephesios:*
 Durum est enim verbum illud, de quo *in Gloss. in*
cap. irrefragabili, de offic. ord. Nec erit excusatio
 pastoris, si lupo oves comedit, & pastor nescit : *cap.*
quamvis, de regul. juris in 6,

NOTAB. VI.

Nota sexto, quod Prælatus in primis attendere
 15 debet ad puniendum enormia delicta, *concor.*
cap. quod in dubijs. supra de pz. ex quo Paulus
 arguit pro opinione quæ habet quod sola enor-
 mia inducant irregularitatem, & sunt ista : homi-
 cidium, sacrilegium, falsum testimonium, & simi-
 lia, 50 *distinct. cap. si Episcopus, 81 di. c. Apo-*
stolus, ubi dicitur, quod crimen est grave, cum
 est accusatione & damnatione dignissimum, quid
 autem sit delictum, quid peccatum, & crimen,
no. de peni. di. 1. c. si peccatum & in regula juris
 X Peccati venia. *de regul. iura. 15 lib. 6.*

Et advertere quod Guiller. hic dicit, quod
 si clericus non propulsando, sed injuriam inferen-
 do enormia, seu scava frequenter committere consue-
 vit, seditiones & guerram pluries committendo,
 perdit privilegium *cap. si quis suadente, de senten-*
tia excommunicat. cap. Perpendimus, fa. cap. cum
non ab homine, eodem titul. Secus tamen, ut ju-
 dex

deus, executor, seu aliter iuste interfuit suspendio, vel morti aliquorum, quia hoc jure cautum non invenitur, sic regulæ standum est dicti capituli, si quis suadente pro hoc, quod statim dicitur in prima quæstione post eundem Guiller. & quod latè ponit Francisc. in alleg. cap. Porpendimus, in ejus repetitione, & Sicul. post eum,

NOTAB. VII.

Nota septimo providendum, ne diffametur Ecclesia, & expone verbum, diffamatur, ut hic in Glossa super eodem versiculo, & idem Franciscus & Paulus & ad hoc inducunt 12 quæstion. 1. cap. nolo, de usu palle. cap. nisi. & idem Zenze. quia crudelis est, qui famam suam negligit. & quod dicitur hic Ecclesia, intelligit Guiller, collectionem fidelium, de consecra. distinct. 1. cap. Ecclesia. sed Bonifacius exponit, id est, clericalis ordo, ut sic non comprehendantur Laici, & istud videtur magis convenire textui: alias si Ecclesia sumeretur pro collectione fidelium, comprehenderentur Laici, quod non videtur fuisse de mente, quibus autem modis sumatur Ecclesia, de hoc 48 distinct. cap. quorum vices, & 7. quæstion. 1. cap. scire debes & ne prelati vi. su. cap. ult. de verb. signifi. cap. causa. & c. cum clericis. in glossis.

NOTAB VIII.

Nota octavo, scandalis obviandum, ut in gloss. propter quod secundum Paul. aliquando jure suo quis privatur sine culpa, de cleric. agrot. cap. tua. Est autem scandalum secundum Guiller. Immol. Laur. xij

Laur. & Francisc. dictum vel factum minus rectum alteri præbens occasionem ruinæ, & dicitur à scandalon Græce, quod latine dicitur ruina vel offensio vel impactio pedis, & elicitur à Hier. super illud Mathefil. 18 Scis quia Pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. Unde sicut quando aliquid ponitur in via corporali, per quod impingens disponitur ad ruinam, sic in via spirituali, quicumque per factum; suum vel dictum minus rectum, id est vel malum secundum se: vel habens speciem mali disponit aliquem ad casum in aliquod peccatum propriè scandalum ei facit.

A D D E

Propter scandalum multa permittuntur, contra regulas juris, quæ alioquin non admitterentur, eleganter Corsetus in singul. in verbo Matrimonium numero 2. Vbi tenet, si consuetudo in aliquo loco sit, quod matrimonium non contrahatur in quinto gradu, tunc ex præteritione ejus consuetudinis, quæ scandalum generaret, non valeret matrimonium. Sic quoque Papa propter scandalum deponi posset gloss. in cap. Si Papa 40 distinct. quam commendat Abbas in cap. Significasti de elect. Hippol. sing. 683

Propter scandalum Clericus non administrat quamvis Idoneus, puta Leprosus, propter scandalum spoliatus non restituitur ante omnia. Propter

DE OFFIC. ORDI. 21

propter scandalum imminens relaxatur
juramenti vinculum, plura talia congesit Cra-
vetta cons. 264 num. 17 & alijs pluribus con-
silijs Menochius in remed. 1. recuperanda, nu.
390 Afflictus in constitut: Sicilia tit. 24 de
violentis num. 34 quibus omnib. adde 33
casus, quibus ratione scandali aliquid contra
regulas juris communes conceditur, quos cu-
mulatè refert: Felinus in ca. Nihil de præscrip-
tionibus Mattheus Boyss. Doct.

Hosti. in summa de renunc. dicit, grave scanda-
lum dicitur, quando ex dicto vel facto alij trahuntur
in consensum mortalis peccati: & propterea gloss. in
cap. nisi cum pridem. §. pro gravi. de renun. dicit quod
non est curandum de scandalo nisi sit grave, de no. ope.
nunci. cap. 2. de voto cap. magnæ. & in cap. qui scanda-
lizaverit de regul. Iuramen.

Idem Guilher. hic, dicens quod agitur à Cleri-
cis, ab alijs facile trahitur in exemplum. ut in d. cap.
magnæ, corda enim infirmorum ex mala fama Clerico-
rum percutiuntur & ministerium Ecclesiæ vituperatur,
2. questio. 5. cap. Presbyter. s. à plebe. de scandalo autem
vide tu aliquid per Sicul. in dicto. cap. 2. de no. ope.
nuncia. & in præalle. cap. nisi cum pridem. & in cap. 1.
de offic. le. lib. 6. per Ioan. An in novella & per Domi-
nicum, per Francisc. in cle. 1. de immu. Eccles. per bea-
tum Tho, 22 questio. 43 per Alexan. 22 tit. de scanda-
lo. & Ricar. in 4. dis. 38

NOTAB. IX.

Nota. nono, quod de jure communi ad E- xij
piscopum

22 REPETIT. CLEM. I.

piscopum pertinet correctio Clericorum suæ diocesis. Idem Francisc. & Ioan. de Immo. ad quod *cap. cum contingat. de fo. compe. & 11 question. cap. de persona*: de quo dic ut hic in *gloss. Episcopis*. quod dicit verum Guilher. cum Clerici delinquant in territorio ipsius Episcopi, quia talibus debet suam purgare provinciam, nec lex distinguit undecunque sint. *ff. de offi. presi. l. preses, & l. congruit. & supra eod. cap. 1.* de quo per Cy. Bartol. Bald. & Salicæ. in *authen. qua in provincia, C. ubi de crimine agi oportet*,

NOTAB. X.

Nota decimo, ibi constrictè injungimus, quod hæc cle. continet præceptum: hinc dicit Guilher. negligentem in præmissis peccare mortaliter, ad hoc. *4. distin. o. denique in fine, de offi. custo. cap. primo per hoc supra. de etat. & qual. Clem. 1.* & ibidem Paulus Guilher. Zenz. Francisc. & Imola. Idem Francisc. in *Cle. 1. de vita & honestat. clerici, in princ.* & ibidem Guilher. per Hostien. in *summa de accusat. §. final. vers. est ergo per Sicul. in cap. Clerici. de vita & honestat. cleri. in princ.*

Tu vero resolutivè dicas, quod ubi lex, vel præceptum juris positivi per longa tempora non fuit receptum, Papa sciente, & transgressores non puniente, tunc negligentia non est peccatum mortale, vel etiam inobedientia, Immo excusantur, *facit quod no. Sicul. in cap. cum olim. de Cle. con. vix* juga. ubi declarat Græcos non peccare, licet accipiant uxores Clerici eorum.

Ex quo no. quod quando lex generalis recipi

tur in usum à certo genere personarum, & ab alio non, quod non observantes non peccant, saltem post longa tempora. *c. leges. 4. distinct.* & quod no. idem Sicul. post alios *in cap. 1. de treu. & pa.*

Nec obstat, quod ibi dicit Hosti. quia loquitur, quando talis prævaticatio est peccatum de sua natura, quia tunc non excusat non receptio. Secus si essent eiusdem generis, & major pars acceptasset, quia licet, superior non puniret, tamen minor pars non excusaretur, sed haberet locum, Multa per patientiam tolerantur: & *con. cap. cum jamdudum, de Præbend.* Idem dicendum, si talis Lex fuit recepta, sed per consuetudinem abrogata, quod non peccant eam non observantes, de quo *in præalle. cap. 1. de treu. & pa.*

Aut talis Lex non est abrogata, neque per contrariam consuetudinem, neque per non acceptationem, & tunc sunt opiniones: quidam ut *Collect. in cap. 1. de constitut.* & multi alii dicunt, quod talis non observantia, negligentia, vel inobedientia, non est peccatum mortale, nisi fiat ex contemptu: & huiusmodi opinionis videtur fuisse Beatus Bernardus *Libro undecimo de Præcepto & dispensat.* Ubi dicit: Non qualiscumque mandati præteritio criminalem inobedientiam facit; sed repugnare, & nolle obedire. Idem in Libro octavo dicit: si verbum loco, vel tempore silentii per oblivionem, surreptum fuerit contra præceptum, veniam facillime impetrabit, quia etiam vix peccatum reputabitur. Alii dicunt, prædictam opinionem esse veram, nisi fiat ex consuetudine contra Legem, quia sic esset mortale: & huiusmodi opinio, videtur Richard. *de media vi. quo. lib. 1. quest. 19*

24 REPETIT, CLEM. 1:

Ceteri autem dicunt verba legis considerata esse, quia si præcipit per verba communia, puta statuimus, ordinamus & similia, sic verum est quod non est mortalis inobedientia nisi sit ex contemptu. Si vero lex loquatur per verba præceptiva seu æquipollentia: sic est mortalis inobedientia, quamvis non fiat ex contemptu: dum modo scienter & sine causa rationabili & pro hoc. *fac. cap. 2. de maio. & obedien. &c. quod præcipitur. 14. quæstion. 1.* & huius videtur opi. Sicul in rubrica de observa. jejunio. vide latius per beatum Tho. in 4. *distinct. 15 ar. 3. quæst. 1.* per Archi. 76 di. *cap. utinam domi. in cap. generali de elect. lib. 6. & licu. in præalle. cleric. 1. de ata. & quali.*

Dicere tamen tu posses, quod si quis omittit ex negligentia facere illa ad quæ tenetur de præcepto vel ex officio in his, ubi versatur notabile damnum sibi commissorum, sic est peccatum mortale de sui natura: & hoc sine dubio verum est, in his quæ sunt præcepta de jure divino: vel officio commissa, in his autem quæ sunt de jure positivo solum, non crederem prima facie, negligentiam semper esse peccatum mortale nisi includeret in se dolum vel contemptum: & sic potest intelligi gloss. super *verb. rest. cap. ea quæ. de offi. Arch.* quæ dicit negligentiam Prælati esse peccatum mortale: & gloss. in *cap. clericus. super. ver. dissimulatione. de immu. Eccles. lib. 6.* quæ dicit dissimulationem in Prælato peccatum esse mortale. & 8 *dist. dictum. & 11 q. 3. c. placuit. 12 q. 2. indign. de quo no.* Sicul in *cap. nihil. de elec. 2. col. in alijs autem quæ non sunt de præcepto, negligentia communiter est veniale peccatum, ut in g. 1. de elec. 2. col. & hoc verum, nisi facias ea demum. 25 di. &*

DE OFFIC. ORDI. 25

totaliter recedere à caritate dei, quia etiam sic esset mortale secundum beatum Tho. 22. q. 54

A D D E

Hunc locum citat Rebuffus in Concordatis Gallia tit. de publicis concubinarijs, in glossa, & affirmat praelatos mortaliter peccare, imo magis adhuc peccare quam ipsi concubinarij, si eos non puniant nec coercuant, cum ipsis auctoritatem & defensionem per conniventiam praestent. Et forte (inquit) pluribus dici posset. Clodius non accusat mochos. Nec quicquam Cathilina Cethego. Nil Iudeus Iudaeo. Nil dolosus doloso l. Si duo dolo. De dolo malo. l. penult. C. de haereticis. Addit amplius illud ex Iohan, Andrea.

Praelati muti, de jure suo male tuti.

Cum sint cornuti, non audent cornibus uti.

Quod Ioannes Andreas de improbis Praelatis tradit in cap. final. de rebus Eccles. non alienandis. Matthias Boys.

NOTAB. XI.

Nota II quod vigilantes debent esse Praelati vigilantibus enim jura subveniunt. l. pupillus. ff. de privi-
leg. credit in fin. cap. pe. de consue. & cap. vigilantibus. de
presc. & merito secund. Paul. ut dicit B. Ber. relatus à Io. X.
An. in ca. irrefragabili. de offi. ordi. non dormit qui im-
pug-

26 REPETIT. CLEM. I.

pugnat Israel, nec cessat circuire quærens quem devoret, 2. q. 1. c. nulli. Igitur Prælati diligentes ac vigiles esse debent, in præalle. c. 1. de offi. custo. secundum Franc.

NOTAB. XII.

Nota 21 ibi officium debitum, Quod Episcoporum officium est, ut per eos subditi corrigantur, nunc secundum Paul. inquirendo, si præcedit infamia, nunc visitando sine infamia, ut not. XV) Spec. tit. de inq. s. quando autem. & ibi in prin. not. 14 casus in quibus secundum leges inquiretur, de quo vide late per Angel, Ar, in suo tractatu malefic. & August. in addi. in quarta col. & seq.

23. Et dicit hic Zenz. relatus à Franc. quod malorum coercio est legum ministerium, 23 qu. 5. c. homicidas, quia nec majus sacrificium Deo potest offerri, quam si mali compescantur. 23 qu. 5. est. quali.

A D D E

Sic Seneca in Tragædijs, Sanctissimum est officium, si fiat Iustitia de criminosis, nec pinguior potest victima Deo offerri vel mactari, quam hominis scelerati punitio. refert Castrensis in l. 3. C. de Episcop. num. 4. Matthæus Boys. D.

Gladius enim est institutus ad malefactorum vindictam, laudem verò bonorum. 1. Pe. 2. c. 11 qu.

DE OFFIC. ORDI. 27

qu. 1. cap. magnum. & qu. 3. cap. imperatores. in
 verbo iussit. 23 qu. 4. in cap. quæsitum. 2. qu. 7. §
 item cum Balaan. ante ff. de majo. & obedi. c. se-
 lita. de homic. cap. postulati 25 qu. 1. cap. satagen-
 dum, & ad Rom. 13 per hoc ad l. Iul. de adulte.
 C. l. cum vir, & l. quamvis. Si enim foret illicitum,
 Deus non permisisset, sed prohibuisset. 28 q. 1. cap.
 sic enim. ultra medium, & nihilominus huiusmodi
 correctio fieri debet per Episcopum, invocato, si
 opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, 23. quæstion.
 §. cap. Principes 96 distinct, c. cum ad verum & su-
 pra. e. ti. c. 1.

NOTAB. XIII.

Nota 13 punienda delicta ut ceteri metu
 pœnæ abstineant. Vnde secundum Guilhaer 24
 ad hoc imponitur pœna publice ut alij ter- xvij
 reantur. 15 q. 1. cap. mulier, de peni. cap.
 1. & cap. quæsitum. in fin. 45 distin. cap. dis-
 ciplina. ad quod inducit Zenz. C. ad leg. Iul.
 repet. l. 1. ff. de pœnis l. capitalium. §. famo-
 sos ff. de iustitia. & jur. l. 1. unde versus.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

Oderunt peccare mali formidine pœnæ.

De quo in præalleg. cap. irrefragabili
 gloss. ultim. & in cap. eum qui. de præben.
 lib. 6.

Et exinde sæpenumero ad maiorem exagge- 18
 rationem fit executio delinquentis in loco delicti
 com-

28 REPETITIO CLEM. I.

commissi, hinc est quod ante domum in qua fuit factum delictum aliquando furcæ eriguntur: vel in loco, ubi commissum fuit homicidium decapitatur, vel ei manus amputatur. Ad hoc nota per Bar. in præalleg. §. famulos. & illa est ratio, ut ibi puniatur, ubi deliquit, & ceteris sit terror: transeatque in exemplum, ut in dicta l. 1. C. ad l. lul. repe. & l. si quis §. fin. ff. de pe. l. autem facta §. fin. Ita dicit Salice. in auth. si vero. C. de adulte. & est casus, & hoc ibi not. Bart. in leg. ista. C. de Nil. agge. non rumpend.

NOTAB. XIV.

25 Nota 14 Clericos arcendos ab eorum insolentibus, id est secundum Bonifacium ab excessibus & actibus reprobis: quod tamen exponi potest, ut XIX hic in glo. pen. Idem Guilha. Paul. Franc. & Imol. ad hoc. cap. quanquam de censibus libro sexto & infra, de statu regul. cle. attendentes.

XX Nota ultimo quod unius poena delinquentis est alijs exemplum ut abstineant, sicut præmissum est secundum Paulum & Franciscum, de coha. Cler. c. Clericus. de exces. prela c. 1. de statu regular. c. ea quæ. 2. q. 7. cap. qua propter de maledic. cap. 1. de jude. ad liberandum, præalle cap. irrefragabili.

Causa sive ratio impulsiva hujus cle. secundum Bonifac. fuit Clericorum audacia in delinquendo: & Diocesanoꝝ negligentia in ipsos puniendo. Ratio verò dubitandi. Quia superflue videbatur hæc facta constitutio: ex quo per eam nihil novi statuitur: nec respectu delinquentium: nec respectu

DE OFFIC. ORDIN. 29

Et Episcoporum : nec respectu delictorum , cum nec minor neque major imponatur poena criminosa , contra §. quibus C. de no. cod. comp. & c. si Roman. 14. dist.

Decidendi ratio secundum Bonifac. fuit , ut amputaretur artogans audacia clericorum delinquentium , & simulum , qui delinquere conabantur , & ut dioecesani circa punitionem ipsorum magis essent intenti , excitat eorum officium ut non sint negligentes sed vigiles , hæc tamen cle. secundum Ioannem An. & Fran. modicum proficere videtur , quia jus continet innovatum sine poenarum adiectione , quod sentit hic glo. prima , ad quod glo. supra eo comp. in cle. 1. de eta. & quali. Non obstat dubitandi ratio : quia per hoc secundum Bonifa. Episcopi magis erubescunt non puniendo delinquentes , quando vident eorum officium circa punitionem per sedem apostolicam specialiter excitari. ad quod idem Bonifa. dicit supra eo : compila. cle. cum Ecclesie de eta. & quali. nec ignorantia eos possit excusare. 82. dist. proposuisti 43. dic. c. si. ff. de jur. & fac. igno. 1. regula. C. de ingen. & manu leg. 3. & ff. si quis orati. in bon. pos. servo. 1. 2. §. in bonorum.

OPPOSITIONES.

Opponitur primo , quod non tantum ad Episcopos sed etiam ad inferiores pertineat correctio clericorum , ut in c. irrefragabili in §. excessus supra eo. tit. & c. cum ad Ecclesiarum eo titu. & in c. cum contingat. de fo. compe. Solutio glo. super verbo Episcopis solvit, dicens quod hic textus

C tus

30 REPETIT. CLEM. 1.

tus procedit de jure communi, contraria vero de jure speciali.

Dicit tamen Imol. post Paulum quod solus Episcopus est ordinarius in omnibus & super omnes post Papam in sua diocesi, cum alij sumant ordinariam sub Episcopo, & si habeant correctionem, hoc est jure singulari. Et secundum eundem Paulum & Franciscum isti inferiores non possunt nisi ex privilegio exercere depositionem ab ordine, vel suspensionem perpetuam, per id quod nota. 15 q. 7. cap. 1. & sic videtur velle, quod quoad alias poenas sit secus.

ii De hoc videlicet, an isti inferiores possint ex præscripta consuetudine sibi acquirere jurisdictionem meram & mixtum imperium, & potestatem excommunicandi, & generaliter de potestate & jurisdictione istorum inferiorum prælatorum, videtur latissime per Sicul. in cap. præalleg. cum contingat & aliquid in cap. cum Ecclesiarum allegato. & in cap. quanto supra eod. titul. per Dominicum post Ioannem Andream, in cap. cum Episcopus. eod. tit. in 6.

iii Secundo opponitur quod hic præcisè, non debuerit injungi Episcopis, ut corrigant clericos. Nam quandoque corrigere non possunt cum effectum propter resistantiam corrigendorum. Solutio secundum Paulum & Franciscum quod, tenentur quatenus in eis est, quod si faciunt, munda sunt manus eorum à sanguine subditorum 40 di. c. Ephesijs de regulis juris. c. pen. & Actuum 20. c. Solius est enim Dei viam hominis dirigere. 47 di. c. necesse. Hinc dicit not. Ab. Sicul. in cap. ut clericorum

supra de vita & honestate cler. quod si clericus concubiniarius efficeretur deterior, eo quod Prælatus non vult eum sustinere habere concubinam, quod tunc Prælatus tolerando eum ad tempus, peccatum non incurrit: nam quandoque minus malum sustinetur, ut majus evitetur 13 *distinct. cap. duo mala.* 33. q. 2. *sive de conjugij, ad quod bene. fa. c. prodest.* 23. qu. 5. ubi dicitur, sive plectendo, sive ignoscendo, id solum bene agitur, ut vita hominum corrigatur, & secundum illum finem debet Prælatus correctionem facere vel omittere. *fa. cap. ipsa pietas. e. cau. q. 4. & in cap. commessationes* 44 *distinct. & in cap. ut constitueretur. 50 distinct.*

Tertio opponitur *de l. 1. & per totum titulum de sen. pas. & re. C. ubi privilegium tribuit immunitatem à pœna.* Solutio secundum Bonifac. ibi de privilegio speciali & indulto post delictum commissum circa remissionem pœnæ: hic de privilegio generali & ante delictum indulto. 28

Quarto opponitur *de l. 2. C. qui res judi. non no. juncta l. sanximus. de pa. de his quæ sunt à mayo. par. ca. cap. quasivit. l. si quis suo ver. si C. de inoffi. testa. 24 qu. 3. cap. si habes. cum similibus.* Solutio secundum Bonifacium crimen unius regulariter non præjudicat alteri ad punitionem, ut in contrariis. Ad diffamationem verò sic quando sunt aliqui ejusdem professionis, videmus enim quod ex aliquorum inhonestate tota diffamatur universitas: sicut ex delicto sacerdotum diffamatur Episcopus, 2. qu. 5. *ca. si mala fama*, ibi non vituperetur ministerium nostrum. *fa. cap. Iohannes in fi. de Cle. conjugat.* & quod ibi notat Ioan. An. Siculi & Imol,

32 REPETIT. CLEM. I.

vij Quinto opponitur *de l. qui adem ff. ad leg. Corneliam de siccar.* ubi delicta in totum puniuntur. Solutio secundum eundem Bonifacium ibi de strage multorum tractatur: quo casu severitati detrahendum est: maxime ubi scandalum timeretur si rigor observaretur: *cap. ut constitueretur, cum sua gloss. 50 distinct. & cap. Latores, de cle. excommun. ministran.* Et ubi multitudo est in causa delicti: ita quod propter scandalum vel aliam causam parcendum sit multitudini, principales in delicto poena debent ordinaria puniri, & in aliis mitigatur poena, & hoc saepe fit secundum Sicut. *in praealle. c. latores* quando sit aliqua conjuratio seu proditio in civitate: in qua est multitudo ut principales puniantur poena condigna: & in alijs poena mitigatur. Alias autem ubi multitudo non est in causa delicti secus: ita eo *in l. aut facta §. fin. & ibi late per Bar. ff. de pen. per gloss. in l. sicut. ff. quod cujusque universitatis no. per Iano. in ca. gravem. de sen. excom. glo. in cap. sane de tempore ordi.*

30 Sexto opponitur *de l. absentem. ff. de poenis.* ubi delictum remanet impunitum lege permittente. Solutio **viii** secundum Bonifac. in casu dubij melius est nocentem absolvere & impunitum relinquere, quam innocentem condemnare. ut ibi *fac. regula juris. Cum partium de regulis juris libro sexto.* In casu vero certo puniatio non differtur, nec remittitur: nisi ex certa scientia principis & ipsius indulgentia ut supra dixi.

31 Septimo opponitur quia legibus & non exemplis est judicandum, *l. nemo C. de senten. in tit. generali.* Solutio idem Bonifac. dicens quod poena quae imponitur secundum leges, est exemplum juridicum & authenticum ad terrendum ceteros, ne ad similia prorumpant: quia simili poena punirentur, ut hic: ea vero quae imponitur injuste, ceteros terrere non debet: quia in casu simili non venit imponenda, ut in contrario.

Oat

DE OFFIC. ORDI. 33

Octavo opponitur ad finem litteræ *de l. i. & per totum titulum ff. etiam C. de pe.* ubi pœnæ imponuntur, ad punitionem delinquentium. Solvit idem Bonifac. dicens, quod pœnæ imponuntur, & ad istum finem ut puniantur delinquentes. & ad istum, ut metu pœnæ cæter terreantur, *fa. l. i. C. ad l. Iuliam repertum*, cum aliis superius allegatis.

Nono opponitur *de l. ut virtutum præmia C. de statu & imagi.* ubi quis efficitur bonus spe præmiorum. Solutio secundum eundem Bonifac. quod & illa spe subditus efficitur bonus, ut ibi & metu pœnæ. ut hic *juxta ver. alle. oderunt.* & de quo *in l. i. ff. de justitia, & Lu. & ibi. Bar.*

His expeditis. Quia Guilh. & communiter Doctores post eum, hic quærent, quis exemerit Clericos à Jurisdictione Imperatoris, tum etiam quia in tertio nota, dixi quod ista Clemen. intelligitur tam de privilegio fori, quam immunitatis personæ Clericorum: hinc occasione sumpta, aliqua de tangentibus potestatem, quam de jure laici in Clericos habeant, & è diverso de tangentibus potestatem, quam de jure Clerici in laicos habeant, in medium adducere decrevi, pro quarum evidentia prius elucidat dum videtur.

C3

TRIA

TRIA QUÆSITA.

32 *An dignitas Pontificalis & Imperialis, sive Regalis sint similes, vel, an sint potestates ad invicem distinctæ. num. 39*

Utrum Romanus Pontifex plenam habeat jurisdictionem, tam in spiritualibus quam in temporalibus num. 40

Tertio an Papa sit major Imperatore nu. 47

PRIMUM QUÆSITUM.

QUOD huiusmodi potestates sint distinctæ, probatur 20 rationibus, Primo dicit Philosophus 2. de anima, quod potentia distinguuntur per actus: sequitur ergo, quod ubi separata & distinctæ sunt actiones, etiam separata sunt potestates. Sed regimen temporalium & spiritualium sunt actiones separata, ergo simul esse non possunt, quia separatorum separata est ratio, & de separatis non infertur. C. de donat. inter virum & uxorem l. si maritus ff. de calum. l. fin. ff. de mino. l. Papinianus exuli. supra eodem titu. dilectus fa. cap. unicum de conse. Eccle. vel alt. lib. 6. & C. de condic. indebi. l. 2. ergo potestas temporalis & spiritualis sunt invicem distinctæ.

Se

Secundo sic secundum eundem Philosophum potentia distinguuntur per objecta : sonus enim qui est objectum auditus , differt & distinguitur à colore , qui est objectum visus : ideo auditiva & visiva sunt duæ potestates distinctæ, Sed spiritualia & temporalia sunt omnino distincta , nec sub eodem genere continentur , & communicant in materia : ergo potestas spiritualis & temporalis sunt invicem distinctæ, & non dependentes.

Tertiò secundum eundem Philosophum , actiones & potentia distinguuntur penes finem : quia ad alium finem ordinantur sensus & intellectus. Ideò sunt potentia in anima. Sed ad alium finem ordinatur potestas spiritualis , ad alium temporalis , sicut de se patet, & infra dicetur , ergò &c.

Quartò sic. In principio creavit Deus cælum & terram. Genesis primo cap. 24. qu. 5. cap. quid ergò in principio, de consecra. distin. 2. cap. quia corpus. vel si cui ad nutum, & ca. Panis est in altari post principium, de pœnit. distinct. 2. s. quod verò repro. in fine. ver. unde benè per Moysem distin. 75. cap. quod in die in fine, 35. dis. cap. 6. in princ. in 2. gloss. 96. distinct. cap. si Imperator. 32. qu. 7. cap. flagitia, in fin. de Summa Trinitate cap. 1. ver. simul. per quod intelligit Beatus Augustinus , spiritualementem & corporalem creaturam ; & hæc est prima & maxima differentia, quæ possit esse inter creaturas , nec communicant in materia , & diversa requirunt regi-

36 REPETITIO CLEM. I.

mina : quia aliam & aliam habent ordinatio-
nem, ergo potestates necessario sunt distin-
ctæ.

Quintò, quia primo die creationis Mundi,
creavit Deus Lucem, & divisit Lucem à Tenebris:
Sed sicut exponunt idem Augustinus, & alij Sancti;
per Lucem spiritualia significantur, & per Tene-
bras temporalia : ergo sic distinguuntur, & dif-
ferunt spiritualia à temporalibus, sic lumen à tene-
bris; ergo & Potestates utriusque regiminis sunt omni-
nò distinctæ: nam ait Apostolus, quod participatio Lu-
cis à Tenebris est quasi nulla.

Sextò, quarto die Deus fecit duo Luminaria ma-
gna, scilicet Solem & Lunam: per quæ potest dici
præfigurata potestas: ut per Luminare minus quod
præest noctibus, id est, in temporalibus intelligatur
Potestas temporalis. Sed per Luminare majus quod
præest diebus, id est, in Spiritualibus, intelligatur spi-
ritualis Potestas. De quo *in cap. solitæ, de majorit. &*
obedien. patet igitur quod huiusmodi Potestates divisæ
sunt & distinctæ.

Septimò, constat in Lege veteri istas duas Pote-
states fuisse distinctas. Unde & in ea duplex fuit Un-
ctio Pontificalis & Regia. *cap. cum venisset de Sacra*
Unctione, & habebant officia distincta, ita quod
unus non debebat, nec impunè poterat, alterius offi-
cium usurpare: ergo multo magis in Lege nova distinctè
debent esse huiusmodi potestates, ita quod una non
subsit alteri.

33 Octavo lex gratiæ maiorem requirit spiritualita-
tem in dignitate Pontificali, quam lex vetus: sed
ne ministri legis impedirentur in cultu divino, voluit
Deus

Deus, ut haberent dominium terrenorum : ut pater in tribus levibus, quæ non habuit partem vel hæreditatem inter alias tribus : immo tribus Iudaica : de qua fiebant reges, & tribus levitica, de qua fiebant sacerdotes, distinctæ erant ; cum ergo Christus ortus sit de tribu Iuda, in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est, ut dicit *Apostolus ad Hebræos 7. ca.* ergo videtur, quod in Christo non fuerit potestas sacerdotalis, & per consequens, quod sint invicem huiusmodi potestates distinctæ.

Nono sicut ait Salvator, non est discipulus supra magistrum 6. qu. 1. cap. Sacerdotes. Ec. oves 96 distinct. cap. quis dubitet, nec servus major domino suo, nec vicarius maiorem habet potestatem, quam ille cuius vices gerit, vel sibi duxerit committendum : 1. 2. C. de offic. e. qui vi. alter. ger. ar. 97 dist. cap. fin. Sed Christus cessit dominio regni, legitur enim *Joan. sexto cap.* quod cum cognovisset Iesus, quia venturi erant illi homines, quos paverat, ut reciperent eum, & facerent regem, fugit in montem : ergo non videtur quod in Papa gerente vicem Dei, sit potestas regalis ; ad quod benè facit quod dicitur *Luc. 7.* cum quidam Christo dixisset : Domine, dic fratri meo, ut mecum dividat hæreditatem. Respondit Christus : homo quid me constituis iudicem, & divisorem inter vos ? ecce hic Christus super divisione temporalium recusavit iudicium. Facit etiam illud *Actuum sexto cap.* non est æquum derelinquere nos verbum Dei, & ministrare mensis 94. dist. cap. legimus in fine.

Decimò Papa gerit vicem Christi, ut conversatus est in hoc mundo : Sed Christus dicit Pilato : *Regnum meum non est de hoc mundo. Joan. 18. 23* 34
quæst. 3. §. 1. 2. quæst. 7. §. ecce post, cap. testes, in glo,

38 REPETIT, CLEM. I.

gloss. & sequitur. Si enim ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei decertarent utique, ut non traderer Iudæis: ergo videtur, quod in Papa non sit potestas regalis in hoc mundo,

Undecimo successor Petri non habet maiorem potestatem, quam habuerit ipse Petrus: successor enim *ij.* debet uti eodem jure cum Prædecessore: *cap. Eleutherius 43 qu. 2. ca. significavit de rescrip. l. cum ha-* res ff. de diver. & temp. prescrip. Regula juris, his qui in jus de regul. juris libr. 6. & l. qui in jus ff. eod. titu. Sed nec Petro, neque cæteris alijs Christus permittit habere dominium terrenorum: immo eisdem humilitatem extremam tenere præcepit. *Matthæi 23 & 2. q. 6.* qui se scit. discite à me, quia mitis sum & humilis corde, ergo in Papa non terrena est regalis potestas.

Duodecimo legitur *Matthæi 22 & 88 dist. 6. ej-* ciens in fi. quod Christus à Iudæis interrogatus, an liceret censum dare Cæsari, visa imagine numismatis, respondit, *reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo 23 q. 8. §. ecce fi. &c. sacer. &c. ex parte. de* ele. conjug. per hoc duas jurisdictiones distinguens, divinam scilicet & humanam, *de consè. dist. 3. c. celeb. in* fi. ergo quæ sunt Cæsaris & quæ sunt Dei, sunt distinctæ

Tertiodecimo non legimus in commissione facta Petro potestatem temporalem, sed solum spirituales fuisse commissam, cum dicit *Mat. 16 tibi dabo claves regni cælorum*, non dicit & dominium terrenorum. Unde statim subjungit quasi seipsum exponens: *Quodcumque ligaveris super terram, & cap. 24 qu. 1. cap. quodcumque* 19. qu. 3. cap. aliorum 22. dist. cap. 1. in cap. solita, alle. cap. per venerabilem, qui fil. sint legitimi, cap. à nobis de senten. excomm. cap. ad Apost. de re judi. lib. 6. & tit. ele. 2. in fin. Et post Resurrectionem dixit Apostoli

Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata
&c. Joan. 20. l. qu. 1. cap. remissionem, ergo &c.

14 Legitur in *cap. quomodo* 10 di. & in *c. cum ad ve-*
rum 96 dist. quod idem mediator Dei & hominum Je-
 sus Christus actibus propriis officia utriusque potestatis
 discrevit, ut Christiani Imperatores pro æterna vita
 Pontificibus egerent: & Pontifices pro cursu tempo-
 raliū tantummodo rerum imperialibus legibus uteren-
 tur. Unde dicit *gl. in præalle. cap. quoniam*. quod Chri-
 stus exercuit officia utriusque potestatis ut ostenderet,
 quod utraque potestas ab eodem processit: non autem
 quod una eadem persona illa duo officia exerceat, vel
 gerere debeat: unde dicit lex, quod maxima sunt dona
 hominibus à superna collata clementia, sacerdotium sci-
 licet & imperium: sacerdotium divinis ministrans, im-
 perium humanis præsidens, unoque eodem principio u-
 trumque procedens in *aut. quomodo op. Epi. in princip.*
col. 1.

Quindecimo duo sunt genera hominum, unum,
 quod divino mancipatur officio & contemplationi, ut
 clericorum: alterum, quod terrenis rebus, & munda-
 nis occupationibus deservire committitur, ut est genus
 laicorum, ut de hoc est *tex. in c. duo sunt genera* 12 q. 1.
 Et in eadem civitate suo sunt duo populi, & duæ vitæ,
 carnalis & spiritualis *de renunc. cap. nisi cum pridem*
s. penul. duo principatus, duo genera militum: scilicet
 Ecclesiæ & sæculi, *dist. cap. clericum* qui paganum Pon-
 tificialis & regalis potestas 96 d. *cap. duo sunt*, quorum
 officia, ut præmissum est sunt distincta. Vnde legitur in
allege c. cum ad verum, nec imperator jura Pontificis arri-
 piat, nec Pontifex Imperatoris nomen usurpet. ergo &c.
 16 Duo sunt gladii, spiritualis & materialis 15 q. 6. *c.*
auctoritatem & non dicit Salvator alterum esse superfluum,
 sed satis esse. *Luc. 22 c. novit. de juds.* per hoc ostendens
 duas

40 REPETIT. CLEM. I.

quas jurisdictiones esse necessarias, & ne uni præsidentem alteram usurparet, Petrum uti volentem gladio, reprehendit dicens. *Converte gladium tuum in vaginam.* *Matth. 26 & Ioan. 18 24 q. 1. §. 1, & q. si. §. 1.*

Decimo septimo ad præmissa facit illud. *Rer. ad Eugonium.* Aggredere subditos verbo & non ferro, quid usurpare gladium tentas? quem semel in vaginam mittere iussus es? & 1. *ad Thim. 3.* Oportet Episcopum non esse percussorem. *45 di. quasi per totam*, unde usurpanti jurisdictionem alienam Salvator ipse poenam comminatur, Dicens: omnis qui gladium acceperit scilicet alterius jurisdictionis, gladio peribit. *Matthæi 26. 23. q. 4 §. ecce quam mali*, unde dicit Pe. Jo. de ferra informa respon. rei conventi in gl. præscriptionis 15. col. male inquit & pessime faciunt Imperatores sustinere, quod habeant merum & mixtum Imperium: quia Deus dixit Petro, *converte gladium in locum suum*, &c. prohibens expressè, quod de his se non intromitterent.

NOTA.

Nimis Venenatam & asperam linguam ubiq; exercuit contra Pontificem, hic Ferrarius in sua praxi. Vide quid notaverim infra num. 59 Matthæus Boyß. D.

18 Minister novi testamenti, est minister mansuetudinis & sacramenti unitatis: sacramenti verò altaris præsentat unionem Christi & Ecclesiæ, qua significatur unio animæ ad corpus: quia sicut anima vivificat corpus sic Christus per huiusmodi sacramentum vivificat animam & ideo gladius materialis, qui dividit animam a corpore, penes ministrum sacramenti unitatis esse non debet ergo &c.

DE OFFIC. ORDI. 41

19 Papa temporale patrimonium habet cum exercitio jurisdictionis, ut *in cap. Constantin.* 96 *distinct.* 37
 & *in cap. fundamentum de elec. lib. 6.* in quo ipse solus jurisdictionem exercet, & recipit juramentum ab Imperatore, quod ibi non exercebit, *in clem. Romani. de jurejurando.* infra ergò residuum est Imperatoris, *cap. qualis. 25. distin. cap. novne de præsumpt.*
 & *l. cum Prætor, ff. de judic.*

20. Frustrà videtur esse potentia in aliquo quæ non reducitur ad actum: sed non videmus quod Papa utatur Regali potestate, ergò videtur quod in eo potestas regalis non sit simul cum spirituali: sed sint invicem distinctæ.

A D D E

Vide pulcherrimam glossam in cap. Quoniam distinctio 10. tenentem quod distinctæ sint potestates Pontificis & Imperatoris. Matth. Boysß V Doct. 38

In contrarium videretur dicendum, quia Papa consecratur ut Sacerdos, & coronatur ut Rex, & festum coronationis nunciat omnibus Regibus: ergò utraque potestas residet in eo. VI

Est igitur ad primum quæsitum dicendum, quod Papa gerit vicem Christi, saltem quoad potestatem & jurisdictionem officii: certum est autem in Christo fuisse potestatem regalem & sacerdotalem: quod primo in ejus Incarnatione ostensum est. Secundo in ejus conversatione. Tertiò in ejus Passione & Resurrectione. Quia

Quia in ejus Incarnatione Potestas Regalis ostensa est, cum ex Tribu Regali secundum carnem traxerit originem: Potestas verò Sacerdotalis, quia suum Adventum per Beatum Joannem Baptistam, qui fuit filius Sacerdotis, voluit nunciare.

Unde dicit Augustinus in *Libro de consensu Evangelistarum*: quod quia Christus futurus erat Rex, Propheta & Sacerdos, ideo divina Providentia factum est: ut tres Evangelistæ, qui Christum quantum ad humanam naturam assumptam notificare scripserunt: hoc ordine eorum Evangelia inceperunt: quia Matthæus incepit à Semine Regali, dicens: *Liber Generationis Jesu Christi, Filij David Regis. Matthæi 1. cap. & 56. distin. cap. Dominus.* Marcus verò à Vaticinio Prophetali: dicens: *Initium Evangelij Jesu Christi, sicut scriptum est in Esaia Propheta. Marci 1. cap.* Sed Lucas à Sacerdotali Sacrificio, dicens: *fuit in diebus Herodis, Sacerdos quidam, nomine Zacharias. 1. Luca 1. & 1. question. 1. Nonne.*

Deindè ostensum est in ejus conversatione, nam Matthæi 17. cum illi qui accipiebant didragmam, dicerent Petro: *Quare Magister vester non solvit didragma?* Christus præveniens eum interrogare volentem, dixit: *Quid tibi videtur Petre? Reges terræ à quibus accipiunt tributum? à filiis suis, an ab alienis?* Quo respondente ab alienis, conclusit. Ergo liberi sunt filij Regum, super quo dicunt Hieronymus & Lyra quod Dominus noster & secundum carnem, & secundum spiritum, filius Regis erat: quia secundum humanitatem de stirpe David erat generatus: secundum verò divinitatem, omnipotentis Patris erat verbum: & ideo tanquam regum filius, tributum solvere non tenebatur, solvit tamen tributum, dum di-

xit: *Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & cum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore invenies staterem illum sumens, da pro me & pro te.* 10. 1. *quæstio. 1. cap. magnum. & quæst. 3. cap. inter verba, cum Gloss. 23. qu. 1. cap. quid culpatur, & quæst. fin. cap. tributum, 28. qu. 1. cap. iam nunc.* vel solvit in quantum homo, ut exemplum cæteris solvendum tribueret, *dicto cap. magnum, & cap. si tributum, e. cau. & quæst. sicut & Legem spiritualiter in omnibus observavit: licet sibi non incumberet.*

Deinde ostensa fuit ipsius Regalis Potestas in ejus passione, quando videlicet trans Hierusalem cum diabolo pugnaturus, reverentiam regalem suscepit à sterneribus sua vestimenta, & ramos in via: Unde & testimonium Zachariæ Prophetæ inductum per Evangelistam Matthæum dicentem: *Zachar. 9. Ecce Rex tuus venit mansuetus sedens super asinam, & pullum ejus.* *Matth. 21. de consec. distinct. 4. cap. multi, in gl. 23. quæst. §. 1. de Summa Trin. in rubrica, & Marc. 11. Luc. 14. & Joan. 12. cap.*

Præterea Sacerdotalem potestatem ostendit tunc quando seipsum obtulit in ara Crucis: & fuit idem Sacerdos offerens & oblatus: Unde dicit *Augustinus 4. de civitate Dei.* In omni sacrificio sunt quatuor consideranda; scilicet cui offertur, à quo offertur, & pro quibus offertur. Idem ipse unus verusque Mediator Christus in præalleg. cap. *quoniam 10. distinct. & cap. cum ad verum 96.* per sacrificium pacis nos Deo reconciliavit: unum cum illo mansit cui offerebat: unum in se fecit pro quibus offerebat ipse, unum esset qui offerebat & qui offerebatur. *fac. de consec. distinct. 2. cap. semel in 2.*

Insuper ostensa fuit ejus Potestas Regalis in ejus Resur-

34 REPETIT CLEM. 1.

Resurrectione: videlicet in diaboli expoliatione, quando multa corpora Sanctorum surrexerunt cum eo: & introierunt in sanctam Civitatem in signum victoriae obtentae. *Matth. 27. 13. qu. 2. cap. una quaeque. ver. Item Joseph. in gloss. Sacerdotalem vero ostendit in Spiritus Sancti datione, quando dicit: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c. Matth. 16. & 17. & Joan. 20. cap. 1. quæst. 1. cap. remissionem, & 11. qu. 3. cap. Nihil. Unde Matth. ult. dicitur: Data est mihi omnis potestas, scilicet regalis & sacerdotalis in caelo & in terra.*

Item ipse Christus in hoc saeculo utramq; potestatem exercuit: unde flagello facto de funiculo ementes & vendentes eiecit de templo & nummularios sedentes *Joan. 2. Matthe. 21 Mar. 11 & Luc. 1. 45 di. 8. Salomon. 88 di. c. ejiciens 1. quæst. 1. iudices &c. qui studet, &c. quibusdam quæst. 3. c. ex multis, &c. Salvator ante. fin. 2. q. 7. c. accusatio quoque 16 quæst. 7. & hæc diximus ante fi. 23 quæst. 4. c. nimium &c. qui peccat. & quæstio 5. ca. si audieritis in fi. de symo. c. sicut gloss. in c. quomodo 10 di. unde Psal. Deus iudicium tuum regi, &c. Psalm. 71 Sacerdotalem potestatem etiam exercuit cum se ipsum obtulit hostiam discipulis suis dicens: hoc est corpus meum *Matthe. 26 Mar. 13 Luc. 22 Ioan. 6. de conse, di. 2. c. liquido ca. cum omne in princ. c. timorem c. scriptura c. quia corpus c. panis est in altari c. re vera in fi. c. accipite c. accesserunt de celebra missa. cap. cum Matthe. cum multis similibus.**

DE OFFIC. ORDI.

45

Dum etiam in Cruce Patrem exoravit dicens, *Pater ignosce. &c. Luca 23 25 quest. 1. §. 1. in ver. zelum. 23 quest. 1. c. paratus de. pe. di 1. §. potest etiam in gloss. quæ omnia sunt Sacerdotis secundum. Hug. & Archi. in præallega. ca. cum ad verum 96 distinct. ergo apud Papam simul sunt regalis & sacerdotalis potestas.*

Item legitur *in c. omnes 22 distinct. Romanam Ecclesiam solus ille Salvator sub petra fidei mox nascentis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ clavifero, terreni simul & cælestis imperij jura commisit, illius certe privilegio fungitur, cujus auctoritate fulcitur.*

CONCLUSIO

Visis præmissis concludi potest quod jurisdictio 39
temporalis & spiritualis sunt invicem distinctæ sicut vij
probare videntur argumenta in prima parte facta :
& quod utraque potestas simul sunt in Papa, &
cum hic major pars argumentorum est soluta.

Ad decimum tamen ultra præmissa dici potest
quod secundum Augustinum : Regnum Christi su-
per quo regnavit, fideles ejus sunt credentes in
eum : quibus dicit, *vos de hoc mundo non estis* :
quia si de hoc mundo fuissetis, mundus quod suum
erat diligeret : Christus ergo non dixit : *Regnum
meum non est in hoc mundo* : quia in hoc mundo
& in futuro regnat super fideles suos : hic per gra-
tiam : & in futuro per gloriam : sed dicit non
est de hoc mundo : quia de hoc mundo est quic-
quid hominum est à Deo creatum : & ex viciata
stirpe Adæ generatum. Sed jam factum est regnum :
non de hoc mundo : quicquid de ipsis homini-
bus per ipsum Christum regneratum est : dicente
D
Apo-

Apostolo : eripuit nos de potestate tenebrarum ; & transtulit nos in regnum filii charitatis suæ : vel potest dici secundum Chrysostomum : *quod Regnum Christi non fuit de hoc mundo* : quia non fuit modo mundano , quomodo sunt alij reges qui ex fortitudine ministrorum accipiunt potestatem regnandi : ipse autem regnando super suos sibi ipsi sufficiens est : nullo alio adminiculo indigens.

Nec obstat quod dictum fuit in 8. argumento : quia dicendum est quod sacerdotium & regale Dominium Christi non est propriè figuratum per sacerdotium & dominium leviticum , in quo erant distinctæ tribus sacerdotalis & regalis : sed magis per sacerdotium & dominium Melchisedech : qui fuit simul Rex & Sacerdos : unde dicit Apostolus ad Hebræ. 7. *Hic est enim rex saltem & sacerdos Dei summi. Genes. 14 & 21 distinct. cap. denique.*

Nec etiam obstat quod dictum fuit in 9. argumento , quia dicendum quod Christus cessit Dominio regali oblato sibi per homines : quia noluit rex per homines fieri : qui regnum dabat hominibus , ut ait Augustinus , vel propter exemplum nostræ humilitatis , quia homines perniciosè honoribus & imperiis inhæbant , rex fieri noluit : quia vero divitias perniciosè appetebant , pauper esse voluit , & quia mortem & contumelias homines superbissime horrebant , crucem & omne genus contumeliarum sustinuit ; & ut sic , ut unum dicere liceat , quicquid Dei filius in terris per hominem quem suscipit , dignatus est operari , disciplina morum fuit , sicut dicit Augustinus de vera religione.

Resolutivè igitur dicendum est quod regularis potestas

testas est in Papa : & in alijs Regibus & Principibus mundi : nobiliori tamen modo & excellentiori est in Papa quam in eis : quia in Papa per confirmationem & dispositionem atque correctionem ipsorum , in eis autem per executionem & administrationem.

SECUNDUM QUÆSITUM.

Ad secundum quæsitum videlicet , utrum Romanus Pōtifex habeat plenam jurisdictionem tam in spiritualibus quam in temporalibus.

ET primò videtur quod non : per id quod jam dictum est in ar. 12 parte prima, quæstione præcedenti. 40

Secundò : ad Papam pertinet suos subditos in vita spiritali vivificare : & ad divinum cultum ordinare sicut scribitur. Ioan. 9. *Spiritus est qui vivificat , caro autem non prodest quicquam* , ergo videtur quod solum potestas spiritalis sit in eo. Ad quod glossi. in alle c. *quomodo*. 10 *distinct.* quæ sic dicit : cum ergo istæ duæ potestates sint distinctæ , est hic argumentum quod imperium non habetur à Papa , & quod Papa , non habeat utrumque gladium 23 *quæstio 4. in c. quæsitum.*

Tertiò , Deus & natura nihil faciunt frustra , & frustra videtur Imperator , si Papa jurisdictionem in temporalibus obtineret : ergo , &c.

D 2

Quar-

48 REPETITIO CLEM. I?

41 Quarto, & ad quem non pertinet ut materiali gladio utatur, non videtur habere jurisdictionem temporalem ad quod gloss. in *l. filius famil. §. veterani ff. de procu. & Cy. qui alleg. l. si. C. locati*: alias frustrarié videretur esse apud eum: cum tunc esset sine executione: *l. 2. §. post originem. ff. de origi. jura.* Sed potestati spirituali non competit uti materiali gladio secundum quod dicit gloss. ad *Rom. 13 super illis verbis*: non sine causa gladium portat: quia hoc intelligendum est de temporali potestate, quæ habet gladium ad puniendum corporaliter: ergo, &c.

Quinto spiritualis potestas, non ideo præsidet ut temporali ac suo jure præjudicet: sicut temporalis jurisdictione nunquam usurpat sine culpa, quod spirituali debetur: *c. novit. de judi. Thobia. 4. Matth. 7. Luc. 6. Ad Gala. 5. Luca 13 & 1. distinct. humanum genus videlicet ne quis alij faciat. &c. præjudicium fieret jurisd. temporali. si Papa illam obtineret: & de illa se intramitteret. ergo. &c.*

Rationes 17 pro affirmativa.

ij In contrarium adducitur quod dicit gloss. in *Clem. ad nostrum infra de hæret.* videlicet quod secundum beatum Dionysium Ecclesia militans divinitus est ordinata & exemplata, ad similitudinem Ecclesiæ triumphantis. *Ioan. testante in Apo. Et vidit Hierusalem novam descendentem de cælo, &c. & Exo. 25 fac. secundum exemplar quod tibi monstratum est in monte.* Sed in Eccl. triumphante non est nisi unus solus & sumus Hierach. cui omnes Angeli & homines in omnib. obediunt & intédunt: ergo & in Ecclesia militare unus est solus

solus Hierarcha, cui omnes tam Laici, quam Clerici, tam Reges quam ceteri tenentur in spiritualibus & temporalibus obedire: sed ille non potest esse Imperator: ergo est Papa qui & temporalibus praeesse potest.

Secundò, sicut unus solus Creator est causa spiritualium & temporalium, & à quo omnia producantur in esse: & unus finis ad quem sicut ad finalem terminum ordinantur omnia, sicut ipse testatur *Apocal. 1. 31. & 22. cap. & de consecratione distinct. 4. cap. propriè. in fin. Ego sum Alpha & Omega, principium & finis.* Sic unus est omnium Gubernator, & Rector, tam spiritualium quam temporalium: ergo unus solus sub Deo Vicarius ejus erit, habens totius regimen Universi, quantum ad temporalia & spiritualia.

Tertiò, sicut duo ponere principia, est hæreticum: ut *de Summa Trinitate cap. 1. & 2.* sic & ponere duos vicarios æquales in terris, est hæreticum. *fac. glo. in cap. non autem 7. quæst. 1.* 42

Quartò, in uno corpore materiali unum est tantum Caput, in quo vigent omnes sensus, & quod omnia membra regit: ergo in corpore mystico quod est Ecclesia, unum erit caput: cum unum corpus simus in Christo: alioquin monstruosum esset Ecclesiam habere duo capita, sicut monstruosum esset in capite materiali. *cap. quoniam de offic. ordi. quod etiam innuitur 96. dist. cap. Constantinus.*

Quintò ab exordio mundi, nonnisi unum Rectorem genus humanum legitur habuisse: sicut patet in diversis statibus mundi, ergo & modo debet esse unus Rector & Princeps. Assumptum

50 REPETIT, CLEM. I.

probatur in statu innocentiae. Adam praefuit omnibus, & semper praefuisset, si semper in innocentia praestitisset: post peccatum verò & in statu legis naturae, suo tempore praefuit Noë super omnes, postmodum Abraham, Isaac, & Jacob, quilibet eorum praefuit Populo Dei, & ceteri permulti, ergo &c.

43 Sextò, Papa potest absolvere vasallos dominorum temporalium à juramento fidelitatis, *cap. nos sanctorum* 15. *quest. 6.* quod non esset nisi in temporalibus jurisdictionem obtineret, ergo &c.

44 Septimò, Zacharias **Propheta** Franciae deposuit Regem. *in cap. alius. 15.* similiter Innoc. 4. Fridericum Imperatorem deposuit. *cap. ad Apostolica de re judic. lib. 6. fac. cle. Pastoralis de re jud. in cle.*

Octavò, statuitur *in cap. x. de Immunitate Ecclesi. libro sexto*, non licere his qui jurisdictionem habent temporalem, Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas ad distrahendum, vel alienandum, aut extra manum suam ponendum acquisita, vel quae deinceps acquirunt, aliquatenus compellere. Sed hoc non posset Papa statuere, nisi esset Dominus temporalium, ergo &c.

Nonò, scriptum est. *1. ad Corinthios 6. & cap. per Venerabilem qui. fil. sint legit. Nescitis quoniam angelos judicabitis, quanto magis secularia?* quasi dicat si possumus judicare spiritualia, multò magis secularia possumus & debemus.

44 Decimò, Papa transtulit imperium ab oriente in Occidentem. *in cap. Venerabilem. de ele.*

Undecimò, Papa legitimat in temporalibus, &c.

& spiritualibus. *in cap. per Venerabilem. qui filij
sunt legitim.*

Duodecimò, Papa cognoscit de omni delicto
cap. novit. de judic. constat autem quod delictum bene
committi potest in temporalibus, ut cum quis indebitè
sibi vendicat alienum.

Decimotertiò, eum Princeps unus alterū in-
juriatur, puta de feudo, potest injuriam passus,
hoc denunciare Summo Pontifici, in quo casu potest
cognoscere de temporalibus juxta illud Evangelicum
Matthæi 18. Lucæ 17. Gal. 6. Ecclesiast. 19. 1. Corinth.
8. Deuter. 17. Joan. 8. 2. Corint. 13. Hebræ. 10. & in cap.
si peccaverit. 2. quæst. 1. & in præalleg. cap. novit. si pec-
caverit in te frater tuus. Unde dicit Bald. *in §. Præ-*
terea. de prohib. feudi alien. per Fede. quod Papa est
judex inter Regem Franciæ & ejus vassallos quando de-
ficit justitia, vel pares curiæ nimis favent Regi.

Decimoquartò, si qui fuerint Imperatores in im-
perio jus habentes, illud tamen propter eorum peccata
quæ commiserunt iu Sanctos ipsos occidendo, & præci-
puè summos Pontifices, privati fuerunt jure Imperij,
quia privilegium meretur amittere, &c. *11. quæstion. 3.*
cap. Privilegium.

Decimoquintò, ab eodem Deo producta sunt
temporalia & spiritualia: *Omnia enim per ipsum facta*
sunt. Joan. 22. dist. cap. 1. & 26. quæstion. 5. cap. Episc.
in fin. Papa igitur qui gerit vicem Dei in terris, simi-
lem potestatem habere debet in spiritualibus & tem-
poralibus.

Decimosextò, bona temporalia ordinantur
ad spiritualia, tanquam organa, & tanquam instru- 45
menta

menta. Unde Philosophi posuerunt quod sine exterioribus bonis, quorum fortuna domina est non contingit esse felicem, & virtuosè operari. *Fac. i. quest. 3. cap. Salvator.* Ubi dicitur quod spiritualia sine temporalibus diu esse non possunt. Componitur similiter homo ex anima & corpore: Unde sicut ipsum corpus ordinatur ad animam, & est instrumentum ejus, mediante quo exercet operationes suas; sic ipsa bona temporalia, & bona spiritualia ordinantur mediante Papa. Cum igitur Papa habeat providere de spiritualibus suis fidelibus, habere debet eodem modo facultatem providendi de temporalibus, sine quibus spiritualia in ista vita politica exerceri non possunt. Unde Apostolis dicentibus: *Dimitte turbas, ut emant sibi escas, dictum est non habens necesse ire, date vos illis manducare.*

46 Decimo-septimò, videmus quod temporalia & corporalia moventur per Intelligentias, & per ipsas in eorum operationibus regulantur: in tantum ut Philosophi secundum numerum Mobilium corporum, posuerunt numerum motorum: sicut patet 12. *Metaphisica.* Istos etiam motores posuerunt regulari & moveri ab uno motore primo, qui est Deus. Augustinus etiam dicit, *omnem substantiam temporalem & corporalem administrari per Angelos.* Papa igitur, in quo est spiritualis potestas, habebit per ipsam potestatem spirituales similiter disponere & ordinare de temporalibus.

SOLUTIONES.

Nunc non obstant rationes in contrarium superius allegatæ, & maxime ad secundum argumentum.

DE OFFIC. ORDI. 53

gumentum dicendum est quod temporalia bona per se sumpta, non prosunt quicquam ad vitam spiritualem: sed ut ordinentur ad ipsapiritualia tanquam organa & instrumenta prosunt. & ad ipsorum spiritualium consecutionem & ipsorum peccatorum remissionem & ad virtutum operationem. unde *Tobia. 4. Eleemosina ab omni peccato & à morte liberat. de poenitentia distinct. 1. c. miror. & cap. medicina.* Et Thob. 12 dicitur, quod eleemosyna, quæ de bonis temporalibus fit, à morte liberat, peccata purgat, & ipsa facit invenire vitam æternam: & ad hunc finem Papa habet potestatem ordinandi de ipsis temporalibus bonis. Et resolutivè dici potest, quod Papa potest habere potestatem temporalium ad duplicem actum.

Primò, quantum ad sui & aliorum ministrorum Ecclesiæ ordinationem & hoc in primitiis & oblationibus & alijs redditibus Ecclesiæ debent esse contenti. Secundum quantum ad ipsorum temporalium ordinationem, dispositionem & divini cultus ampliacionem, & sic etiam super omnia temporalia bona omnium fidelium Ecclesia potestatem habet.

TERTIUM QUÆSITUM.

Ad tertium quæsitum videtur breviter quod potestas Papæ non sit major omni alia.

Quicunq; solvit alicui tributum non videtur eo major esse: sed magis subesse 47
ei cui solvit tributum, sicut dans dec-

45 REPETIT. CLEM. I.

cimas, minor est recipiente, ut dicit Aposto-
lus. Ad hebræos 8. *fac. cap. fin. de caus. pos. &*
propria & in c. 2. de cens. & l. 1. cum l. se-
quen. C. de cens. libro 11 per Sicul. consilio
suo. 89 Sed Papa solvit tributum Imperatori
ut 11 *quæstion. 1. ca. si tributum.* ubi dicit Pa-
pa, quod si tributum petit Imperator, non
uegamus: ergo Papa maior non est Impera-
tore.

ii

Secundò Moyse fuit maior Aaron in potestate,
eo quod potestate ipsius Moyse Aaron in sacerdotem
electus est, juxta illud. *Exodi. 28 applica quoq; tibi Aa-*
ron fratrem tuum, cum filiis suis, ut sacerdotio fungan-
tur mihi 21 distinct. §. 1. in principio 75 di. cap. 1. in vers
& Moyse. Sed Moyse qui fuit ductor populi Israelitici
videtur Imperatorem repræsentare, ut dicit Beatus
Augustinus. Aaron vero qui fuit summus Pontifex
repræsentavit Papam, videtur ergo quod potestas Im-
peratoris sit maior potestate Papæ.

48

Tertiò qui confirmat electionem alicujus, ille est
major eo qui confirmatur, cum confirmatio ad supe-
riorem tantum pertineat. *ca. nihil de elect. &c. cum in-*
ferior. *de mayo. & obe.* Sed legimus regem Franciæ, pote-
statem habere confirmandi Papam, & ordinandi sedem
Apostolicam; ergo rex Franciæ eo maior esse videtur:
minor probatur. *63 di. cap. Adrianus fa. c. venerabilem*
de elect. & glo. super. vers. Caroli.

Quartò illa potestas non est universaliter maior om-
ni alia, ad cujus judicium non defertur omnis ap-
pellatio. Sed à sententia lata ab Imperatore vel
Judice sæculari non debet ad Papam appellari. *in cap.*
duobus. de appellat. ergo &c.

Quintò, quorum est idem immediatum Principium, neutrum ab altero dependet, sed Imperator & Papa sunt huiusmodi. Ergo &c. major est de se nota. minor probatur: quia Imperator assimilatur Deo in terris, pro quo *in authent. quomodo oportet Episc. col. 1. 23. quæstion. 4. cap. quæsitum. 10. distinct. quoniam 96. distinct. cum ad verum, & cap. duo sunt, & cap. si Imperator.* Ex quibus colligitur Potestatem Papæ & Imperatoris fore distinctas, & neutrum ab alia descendere, tanquam ab eodem principio ortum habentia: & hoc expressum est. 93. *distinct. legimus circa medium,* ubi hoc clarè tenet *Gloss, 58. distinct. cap. quanto,* & probatur *in præallegato cap. quoniam, & cap. novit. de judic. & ibi Gloss. compo. & Innoc. 1. cap. causam, in 2. qui filij sint legitimi,* ergo &c.

A F F I R M A T I V A.

In contrarium est, quia potestas illius est major omni alia: qui potest omnia judicare, & ipse à nemine judicatur. *cap. inferior 21. distinct. cum inferior de major. & obed. & clem. ne Romani de elect. in clem.* Sed Papa potest omnia judicare, ut supra dictum est, & ipse à nemine judicatur: juxta illud *1. ad Corinth. 2. cap. ubi spiritualis homo omnia judicat, & ipse à nemine judicatur. fac. cap. innocens 22. quæst. 4. in gloss. & text. in cap. nemo judicabit. 9. quæst. 3. cum similibus.* ergo Papæ potestas major est omni alia.

Secun-

Secundò dicit Beatus Ambrosius, & scribitur in cap. duo sunt. 96. *distinct. aurum non tam pretiosius plumbo, quantum Regia Potestate altior est Ordo Sacerdotalis*: Videmus enim colla Regum, & Principum submitti genibus Sacerdotum, & ab eis benedici & inungi. cap. cum venisset de sacra *Unctione. 1.* & secundum Apostolum ad Hebræos 7. *absque nulla contradictione verum est, quod qui minor est à majori benedicitur.* patet hoc etiam per Hugonem de sancto *Victo. 2. Libr. de Sacramentis, secunda parte*: ubi distinguit duplicem vitam spiritualem & corporalem: duplicem Populum Laicorum & Clericorum, duo bona spiritualia & temporalia: duplicem Potestatem spiritualem & sæcularem. Et postea subdit quod quantum vita spiritualis dignior est quam terrena, & spiritus, quam corpus: tantum spiritualis potestas terrenam potestatem & sæcularem, & honore & dignitate præcellit.

Tertiò est major omni alio majoritate causalitatis: quia ejus potestas causat omnem aliam potestatem examinando, confirmando, & judicando: unde dicitur 22. *distinct. Quod cujuslibet ordinis dignitatem & potestatem Romanus Pontifex habet instituire & confirmare*: ejus verò potestatem plus Christus fundavit & confirmavit, nullius namque potestatis electio temporalis, vel spiritualis est ipsa confirmatio, nisi solum electio Papæ, vel ipsius auctoritate.

Quarto ratione auctoritatis, Papa major est omni alio; quia nullius Imperatoris, Regis, vel alterius leges, seu statuta alicujus roboris vel firmitatis esse censentur.

DE OFFIC. ORDI. 57

tur, nisi quatenus sunt per auctoritatem
Papæ confirmatæ & probatæ, ut dicit Au- §2
gust. & ponitur in c. 1. 9. dist. quod quicun- vi.
que legibus imperatorum, qui contra Dei
voluntatem feruntur, obtemperare non vult
acquirat grande præmium. Est namque tanta
auctoritas Ecclesiæ & Romani Pontificis,
ut dicit Augustinus contra epistolam funda-
menti, ego non crederem Evangelio, si non
crederem Ecclesiam. Sicque visis præmissis
concluditur, Papam esse majorem Impera-
tore, & ita concludit Bal. in l. rescripta C.
de præci. Impe. offe. & ibi vide latè de po-
testate Papæ.

A D D E

Præmissa Argumenta tradit quoque majori
ex parte Anchoranus in cap. Canonum statuta
extra de Constitutionibus in 1. oppositione. Et
tandem hanc conclusionem infert. Quod papa
sit major Imperatore, & quod penes Ecclesiam
sit uterque gladius, quorum alterum suscipit Im-
perator scilicet gladium materiale à Papa in ap-
probatione, unctiōe & coronatione, & ante-
quam approbationem à Papa accipiat, non vide-
tur, quod Imperator possit ministrare. & refert
ibi Anchoran. sese ad Oldra. cons. 25 Matthæus
Boys. D.

S O L U T I O A R G U M.

Nec obstant rationes in contrarium adductæ. 53
Et primo ad primam dicendum est, quod Papa VII
non solvit tributum Imperatori in recognitionem

58 REPETIT. CLEM. I.

nem Domini: sed solum pro pace, & quiete Ecclesie servanda, quam ipse Imperator tenetur tueri & conservare, sicut habetur 23. *quest. 8. cap. si tributum in ore piscis*. Nec de omnibus solvitur tributum Imperatori, quia non de oblationibus & primitiis, sed solum de exterioribus bonis per Principes seculares Ecclesie concessis.

viii

Ad secundum dicendum, quod Moyses representabat Christum, cujus vicem Papa gerit in terris: unde dictum est Moysi. *Deuterom. 18. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem*. cui similiter Aaron Christum representabat, quia ut allegatum est. *Exod. 8. Applica tibi Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur mihi*. Super quo verbo dicit Gloss. *Quod sicut tabernaculum cum ornatibus & vasis suis significabat Ecclesiam pulchram, virtutum & varietate personarum distinctam: ita Summus Sacerdos Aaron tabernaculi, Christum verum Pontificem significabat, qui semetipsum pro nobis obtulit in Cruce: Aliter tamen Moyses, & aliter Aaron Christum significabant, quia Moyses significabat Christum ut Legislator, Aaron ut summus Sacerdos, & Christus, cujus vicem Papa gerit, fuit Legislator: juxta illud Esaiæ. Dominus, Legifer noster, Dominus justus noster, & fuit Sacerdos juxta illud: Psalm. Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech.*

Per hoc ergo, quod Aaron & filij ejus applicati sunt Moyse, ut sacerdotio Dei fungerentur, significatum est quod omnes Præsules & Doctores, qui ad Pastorale & Sacerdotale officium assumuntur, tanto studio & amore debent Legi Dei adherere, ut germana cognatione videantur conjungi.

jungi : sicut Glossa ibidem dicit. Dato ergo quod potestas Moysi fuerit major potestate Aaron : quia potestas Moysi fuit Imperialis in Legis datione ; & fuit Sacerdotalis in votorum Populi oblatione : Quia sicut dicit Glossa super illo versu : *Psalmus. Moyses & Aaron in Sacerdotibus ejus, Moyses Sacerdos fuit, non Hostias, sed vota Populi offerens Deo* : per hoc non excluditur, quin Potestas Papæ sit major omni alia, cum ipse gerat vicem Christi, cujus Potestas figurata est per Moysen & Aaron, ut prædictum est.

Ad tertium patet solutio : quare illud quod dicitur in *cap. Adrianus*, hodie est correctum, ut *ix in cap. cum Adrianus, ea. distinct.*

Ad quartum dicendum est, quod appellatio interposita pro causis minimis, & levibus quæstionibus, ad Papam non est deferenda, ut in *x* contrario. Sed pro causis gravibus, & arduis quæstionibus : omnis appellatio potest deferri ad Papam. *ii. quæst. i. cap. Quicumque litem habens.*

Ad quintum dicendum est, quod illud solvitur per illud, quod habetur in *cap. solite. de xi major. & obedien.* Ubi Papa dicit, nosse debueras, quod Deus fecit duo magna Luminaria in Firmamento Cœli : Luminare majus, ut præssset diei, & Luminare minus, ut præssset nocti, utrumque magnum, sed alterum majus, ad firmamentum. Ergo Cœli, hoc est, universalis Ecclesiæ fecit Deus duo Luminaria : quia duas instituit dignitates : quæ sunt, Pontificalis auctoritas, & Regalis Potestas. Sed illa quæ præst diebus, puta spiritualibus, major est : quæ verò temporalibus, minor est quam

est, quanta est inter Lunam & Solem, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur: planum est autem quod Luna derivatur à Sole, quantum ad ejus formationem, quia ex illa luce, quæ facta describitur in *Genesi prima die*, quarta die postmodum formatus est sol, primo ut *Dionysius dicit*. Deinde Luna & aliæ Stellæ. Et quantum ad lucis receptionem, quia Luna à Sole suam lucem recipit, unde pater omnium Planetarum per Astrologos, ipse Sol reputatur: sic dominium Imperiale, vel Regale derivatur à dominio Papali vel Sacerdotali, quantum ad ejus formationem, vel quantum ad ejus dignitatis, vel auctoritatis receptionem. Et hujusmodi duæ Potestates, licet sicut supra dictum est, sint invicem distinctæ: non tamen talis distinctio sic præcisè est accipienda, quin Potestas spiritualis respiciat temporalia secundum directionem & imperium. Potestas igitur temporalis, quæ est in Ecclesia ministrat temporalia, & ordinat in finem vitæ spiritualis, sicut dictum est supra.

Sic quia illæ duæ Potestates sunt in Ecclesia, xij quæ per duos gladios, de quibus scribitur *Lucæ 22. & in cap. novit. de judic. & Matthæi 26. 23. quest. 1. §. 1.* ut per gladium extractum intelligatur Potestas spiritualis, quam Summus Pontifex debet habere ad usum: sed per gladium, qui in vagina remansit, intelligitur Potestas in temporalibus, quam habet spiritualis Potestas ad nutum: nec per hoc minus dicitur habere perfecte gladium materiale, quia nobilius est aliquid ad nutum habere, quam ad usum: sicut nobilius est aliquid habere virtualiter, quam formaliter solum.

Ad invocationem enim quam facit Potestas
spiri-

spiritualis, voluntatem suam monstrando : quia in unicum actum voluntatis dicit, & suadendo armorum assumptionem contra malefactores Principi seculari, cuius gladius materialis est commissus, exponendo etiam legem divinam, qua præcipitur: *Non patieris malefactores vivere.* dicitur princeps arma sumere, & uti gladio materiali.

Unde Ber. Gladium materiale habet Papa nutu, Imperator iussu, miles usu vel manu, ad quod, c. miles 23 qu. 5. & idem Ber. ad Eugenium super illo verbo. *ecce duo gladij, quid denuo usurpare gladium tentas, quem semel iussus es reponere in vaginam?* & loquitur de gladio temporali, & subdit, qui tamen gladium tuum esse negaverit, non satis mihi videtur attendere verbum Domini sic dicentis: *Converte gladium tuum in vaginam,* tuus est ergo gladius evaginandus ad tuum Imperium, alioquin nullo modo dicentibus Apostolis, *ecce duo gladij, respondisset Christus, satis est, sed nimis est.* Potestas igitur jurisdictionis spiritualium & temporalium immediata est in solo Papa: derivata vero in omnibus Episcopis & Prælati: sed in omnibus Principibus sæcularibus, & in ministerium data, quod etiam satis innuit hodie Bonifacium 8. in *extravagan. unam sanctam.*

A D D E

Nota, quod ad hanc extravagantem attinet, gravissima fuit disputatio inter DD. An à sede Apostolica dependeat imperium eaque etiam magnam contentionem excitavit, inter Pontificem Iohannem 23 & Benedictum 12 ejus successorem

E

62 REPETIT. CLEM. 1.

forem, contra Imperatorem Ludovicum Bavarum. Itaque Bonifacius 8. egregiam constitutionem promulgavit, qua declaravit omnem potestatem secularem Pontifici esse suppositam. Hæc extravagans constitutio legitur in extravagantibus cap. Unam sanctam de maiestate & obedientia, Vice versa, Imperator Ludovicus alteram constitutionem publicavit, qua declaravit Imperium esse à Deo, & non esse suppositum Pontifici, declarando omnes esse reos læsæ maiestatis, qui dixerint Imperium à Papa esse, quam constitutionem de verbo ad verbum retulit Albericus in l. Bene à Zenone fa. C. de quadrienn. præscrip. meminit 10. Cirier de primogenitura. qu. 12 libr. 2. Vide Fulvium Paccianum tractatu, Quis probare debeat lib. 2. cap. 35 num. 34 Matthæus Boys. D.

55 Ad quod etiam facit gl. superius alleg. in clem. ad nostrum, super verbo, Ecclesiæ infra de hered. quæ clarè probat, quod Papa est summus, & omnes sunt ei subiecti. fac. gl. in cap. causam. qui fi. sine leg. no. per Inno. facit. cap. licet ex suscepto. de foro comp. per Hosti. in cap. per venerabilem, qui fi. sint legi. & in summa ejusdem ti. §. qualiter. & à quo Pe. de Ancha. in repe. cap. Canonum statuta. de constit. per Ioan. fa. in l. 1. C. de sum. trini. per Io. de lig. & Franc. in elem. Romani vers. irritum in §. qu. supra de elec.

Et licet Papa non habeat exercitium gladij temporalis, tamen Imperator recipit gladium materiale à Papa in approbatione, unctione, & coronatione
ar.

DE OFFIC. ORDI. 63

ar. ff. de testa. mili. l. ex eo, & l. Titius, & in aut. de defen. civi. §. interim col. 3. unde videtur aliquibus, quod Imperator non possit administrare ante approbationem, alij tamen contra, ut in Clem. 1. de ju. jur. inf. & per Oldr. qu. 23

Et valet hujusmodi majoritas secundum Sicul. qui xiiij
de hujusmodi materia perpulchrè tractavit in *sapius alleg. cap. novit. de judi. ad multa & primo, ut ipsum Imperatorem tanquam inferiorem destituat exigentibus causis, sicut ut supradictum est, legitur saepenumero factum fuisse.*

Item in omnibus arduis negotiis & maximis difficultatibus generantibus scandalum in Christianitate, 56
Papa potest hujusmodi majoritatis ratione se intromittere etiam inter Laicos & exercere istam potestatem sibi à Deo attributam, & patet optime in *c. pro humani. de homici. lib. 6. & in alleg. clem. pastoralis infra de re judi. in c. alius 15 qu. 6, & in præalle. c. licet ex suscepto & ca. per venerabilem & ca. venerabilem.*

ADDE DE PONTIFICIS JURIS- dict. & potesta.

An Pontifex utramque habeat Jurisdictionem tam temporalem quam spirituales, latè deducit Panormitanus in cap. Novit. num. 11 de judicijs. Et hac est ardua questio, ut dicit Vasquius in illustribus controversiis, cap. 21 num. 1. & 11 ubi plures citavit. Vide supra num. 40 de Pontificis potestate & excellentia latissimè Cassaneus in Catalogo gloria mūdi, parte 4. consideratione. 7.

De Imperatoris auctoritate & praeminentia ibidem par. 5. consid. 27

Pontifex jure divino non habet directè temporalem potestatem, sed tamen indirectè ratione suae spiritualis Monarchiae summam habet potestatem disponendi de temporalibus rebus, de quo vide latissimè D. Bellarminum *Controversia 3. lib. 5. ca. 1. 4. & 6.* Matthaeus Boyss. D.

Sicut enim Christus, qui non erat solitus hanc potestatem exercere, Ipsam tamen exercuit in arduo facto, & concernente decorem cultus divini, ut quando flagello facto, &c. Ita & ipse Papa licet regulariter non debeat exercere secundum *Innoc. in c. per venerabilem qui fil. sint legitimi*, *Bald. in l. ff. C. de quadrienn. prescrip.* Attamen instantibus arduis negotijs hoc potest. *ar. op. In simili in l. si hominem. ff. man. & eorum quae notan. per Inno. in c. quod super his, de vo.* Et ubi ista negotiorum arduitas vel necessitas immineret, locum tunc haberent jura generaliter loquentia, quod Papa praesse debet spiritualibus, & Imperator temporalibus: & hoc modo inter eos potestas & jurisdictio sunt distinctae & separatae.

Ita videtur tenere *Bart. in l. 1. ff. de requiren. re.* xiiij & Siculus post eum *in praalle. c. novit & in cap. 2. de cler. non resi.* ubi dicit: *Dantem fuisse post mortem damnatum de haeresi pro eo quia in quadam disputatione posita, in quodam libro, quem fecerat intitulatum Monarchia, tenuit Imperium ab Ecclesia non descendere:* nam ut dicit ibidem *Bart. & in auth. quo oportet Epis. alleg. in primo.* multis rationibus tenuit contrarium idem *Sicul. consil. suo 82 & inter alia alleg. gloss. in clem. sapius alleg. de haer. & dicit quod hodie est de necessitate sa-*

DE OFFIC. ORDI. 65

salutis ita credere, ut patet. in alleg. extrav. Unam
sanctam. & per hæc intelligi debet & limitari, Bar. in
l. hostes. ff. de capti. idem tenet Franc. in consi. suo 57 di-
cens. istam esse communem sententiam. Dd. in locis alle-
g. & in auth. ad reprimentam. coll. 11. super verbo totius or-
bis, de quo aliquid per Paulum consilio suo 222 ante fi-
nem per Aug eluam consilio suo. 275

Adverte tamen tu Francigena quia per dicta extravagan. Regi Franciæ, neque regno præjudicatur, nec per illam regnum & regnicolæ amplius sunt Ecclesiæ Romanæ subiecti, quam antea existebant. Sed hodie intelliguntur esse omnia in eodem statu, quæ erant ante definitionem præfatam, tam quo ad Ecclesiam, quam etiam Regnum, Regem & Regnicolas superius nominatos: ut hæc omnia clarè patent in *extravagan. Clemen. quinti, quæ incipit. Meruit Carissimi.*

A D D E

*Hæc extravagans est in extravagantibus
communibus sub tit. de pœnis, qua Clemens V.
Regem Franciæ & Regnicolas ab Ecclesia Ro-
mana liberat, vel saltem non amplius subijcit,
quam priuserant, eam libuit hic ascribere.*

CAP.

travagantibus tit. de pœnis.

CLEMENS QUINTVS.

Meruit charissimi filij nostri Philippi Regis, Francorum illustris sincera affectionis ad nos & Ecclesiam Romanam integritas, & progenitorum suorum præclara merita meruerunt: Meruit insuper Regnicolarum puritas, ut tam Regem quam Regnum, favore benevolo prosequamur. Hinc est quod nos Regi & Regno per diffinitionem & declarationem bonæ memoriæ Bonifacij octavi Prædecessoris nostri, quæ incipit, Unam sanctam; nullum volumus vel intendimus præjudicium generari, nec quod per illam Rex, Regnum, & Regnicolæ prælibati amplius Ecclesiæ sint subiecti Romanæ, quam antea existebant: sed omnia intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante diffinitionem præfatam, tam quantum ad Ecclesiam, quam etiam Regem, Regnum & Regnicolas superius nominatos. Hactenus Clemens V.

De hac constitutione Clementis Quinti, sic Petrus Costalius in l. 32. de quibus causis, de legibus. Nec verò quisquam (inquit) justè dixerit, Gallos peccare, quod Pontificum decreta & Edicta non observent: nam Bonifacianas constitutiones, & id genus alias, quæ Regis Regni & Gallici libertatem & privilegia minuerent, jam pridem una clausula Clementis V. antiquavit d. c. Merito supra. Mathæus Boyß D.

Iste enim Bonifa. 8. licet in his quæ ad curiam pertinent, fuerit expertissimus, in tantam tamen arrogantiam seipsum erexit, ut totius se mundi dominum diceret, tam in temporalibus quam in spiritualibus: unde inimicitias contraxit cum Philippo Rege Franciæ vulgariter dicto libel. propter quos Regnum Franciæ subiecit Alberto Imperatori, sicut & alia regna: sed nihil profuit, quia de antiquissima consuetudine nullum in temporalibus Rex Franciæ recognoscit Superiorem, quæ consuetudo jam est approbata, & hactenus pacificè observata, nec ab alio Papa præter Bonifa. vel aliquo Imperatore impugnata, ad hoc *l. 1. §. ult. ff. de aqua plu. arc. l. si. C. non vectigal. impo. non pos. cap. super quibusdam, de verb. sign. tenent Laurent. & Arch. in cap. cum devotissimam, 12. qu. 2. Guiller. & Franc. in cle. Romani infra de iurejur. Joan. fa. insti. in proemio super verbo Francus, Bald. in tit. de investi. in mari. fac. col. 10. sentit glo. insti. de patri. potesta. §. ius autem, ad quod glo. in Rubrica C. de stu. li. ur. ro. lib. 11.*

A D D E.

Rex Franciæ superiorem non recognoscit, textus in c. per venerabilem, extra qui filij sunt legitimi. Sic Speculator in tit. de appell. §. nunc tractemus nu. 1. Benedictus sit (inquit) Imperator noster qui licet mundi sit Dominus *l. de precario ad l. Rodiam de jactur.* Et omnes provinciæ sub eo sint distinctæ. 63. c. Adrianus. & omnes principes 7. qu. 1. c. in apibus, dempto Rege Franciæ per d. cap. venerabilem. Non tamen patitur in damnum & in æstimabilem laborem litigantium, & inferiorum ordinariorum præjudicium ad se omissis mediis appellari. Refert etiam Fulgosius, se præsentē, ad concilium

Constantiense Legatos Franciæ venisse, & testato proposuisse, se non venisse cujusquam vocatione, vel quod Rex Franciæ cuiquam sit subditus, sed pro communi Christianorum salute, Fulgosius in l. Ex hoc jure, de justitia & jure.

Quod Rex Franciæ non subsit Imperatori, concludit Panor. in di. cap. per venerabilem. Jason in l. Cunctos populos nu. 10. C. de summa Trinitate, & fide Catholica. glossa in Pragmatica sanctione ab initio. Philippus Francus de appellat. mox ab initio in Decretal. Oldradus consil. 69. latè disputat. Vasquius in illust. contro. in proæmio in fine, dicit ingentem esse quæstionem. Vide Cassaneum in Catalogo gloriæ mundi. par. 5. cons. 28. De Regum creatione, an Rex Francorum in Imperatorem eligi possit, vide latius cap. 35. apud Fulvium Pacianum, tractatu quis probare debeat, lib. 2. Item an Rex Franciæ Imperatorem nondum coronatum præcedat. Vide Cassaneum dic. loco. consideratione 29. ad longum. Matheus Boys D.

Et quod Rex Franciæ contra Imperium potuerit præscribere tenet Henri. in c. si diligenti. de præscript. Sicul. in ca. tua. 2. de deci. & latius in c. per venerabilem, qui si. sint legit. & idem ibi. Fran. & in cle. Romani. alle. ubi etiam Guill. 10. Fa. in l. 1. C. de sum. trinit. Spec. in tit. de ap. §. videndum. de quo per Spec. in tit. de præjudi. actio. in rem. per Oldra.

Oldra. consi. 69. Bar. in l. si duas s. grammatici. ff. de excusa. tu. ibi tenet contrarium per glo. in l. hac editali de pace jura. fir. ubi tenet idem Bal. vide Ang. & Imol. in l. Imperatores. ff. de appel. & Ange. Areti. in l. I. ff. à qui. ap. non li. & in di. s. jus autem. instit. de pa. po. & glo. in c. Adrianus. 63. distin. & in alle. ca. per venerabilem.

Et in summa Egid. de Ro. in sua disputati-
one de potestate ec. quæ incipit *urum digni-
tas Pontif. tenet*, quod Reges Franciæ justo
titulo & sine recognitione alicujus superio-
ris in temporalibus possederunt, & possident
Regnum Franciæ, & domino concedente
possidebunt, & præterea dicit Fran. in cle.
unica de immuni. Eccle. quod idem Bonifa-
cius fecerat decret. Clericis. eod. rit. in 6.
propter ipsum Regem Franciæ, & idem Pau-
lus, dicens quod idem fuit de extrau. ejus-
dem Bonifa. quæ incipiebat *Rem non novam.*
Edita in odium præfati Regis, & ad ejus in-
stantiam. postea moderata de judi. cle. dudum,
idem fuit de superius alle. extravagan. Boni-
fa. ejusdem quæ incipit *Unam sanctam*: ubi
sicut præmissum est, declaravit esse de neces-
sitate salutis omni humanæ creaturæ subesse
Romano Pontifici, quam postea, sicut di-
ctum est Clem. 5. declaravit, unde quia Bo-
nifac. prædictus sciebat Regem Philippum
antedictum hæc omnia parvi facere, sibi
quandam Bullam transmisit, hujusmodi sub
tenore,

BULLA BONIFACII VIII.
ad Philippum pulchrum, Regem Francie.

x3 **B**onifacius Epif. fervus fervorum Dei, Philippo Francorum Regi, eum time, & mandata ejus observa. Scire te volumus, quod in spiritualibus & temporalibus nobis subes, beneficiorum & præbendarum ad te collatio nulla spectat: & si aliquorum vacantium custodiam habeas, fructus eorum successoribus reserves, & si quæ contulisti, collationes tales irritas decernimus: & quantum defacto processerunt revocamus. Aliud credentes hæreticos reputamus. Datum Lateranen. Non, Decembr. Pontificatus nostri anno primo.

Rex autem Philippus ut sequitur respondit.

Responsum Regis Francie.

xv Philippus Dei gratia Francorum Rex. Bonifacio se gerenti pro summo Pontifice salutem modicam sive nullam. Sciat tua maxima facultas in temporalibus nos alicui non subesse, aliquarum Ecclesiarum & præbendarum collationem ad nos jure Regio pertinere, & fructus eorum vacatione durante nostros facere: collationes hætenus à nobis factas, & impofterum faciendas fore validas

das, & illarum vigore possessores contra omnes viriliter nos tueri, secus autem credentes fatuos, & dementes reputamus, datum &c.

Occasione huiusmodi literarum maxima tunc fuit habita Parisiis disputatio, de potestate Papæ ac Regali auctoritate, de quo per *Petrum de Pallude in suo tractatu de potestate Ecclesiastica*. Multa autem alia fecit idem Bonifacius 8. qui in fine miserabiliter defecerunt, deditque exemplum cunctis Prælati ne alta saperent, sed forma facti gregis magis studerent amari à subditis, quam timeri: hic est de quo dicitur:

Intravit ut vulpes, regnavit ut leo, exivit ut canis.

Ita dicit Baldus in *tit. de natura feudi*. Allegat Ioan. And. de quo vide in *cap. I. de renunci. lib. 6*. Diffidium tamen ortum inter eundem Bonifacium, & dictum Regem Philipp. sedavit Benedictus 2. qui privilegia restituit, & libertates, quibus Rex ipse per Bonifacium fuerat privatus.

ADDE DE BONIFACIO.

Quam elegantem extravagantem Clemens V. Pontifex in favorem huius Philippi Regis Francorum ediderit supra notavi, nu. 5. Quod ad Bonifacium Pontificem attinet, ei merito tribuitur hic titulus. Bonifacius VIII Pon-

72 REPETITIO. CLEM. I.

Pontifex summus, lux mundi, regula morum, Ecclesiæ Doctor, patrius honor, & Iuris illuminator. Ista epitheta tribuit ei Dinus ab initio regularum Iuris, in sexto decretalium, quem librum ipse Bonifacius summus Pontifex suo jussu à tribus doctissimis viris, Ricardo de Patronibus Cardinali & Vicecancellario, Berengario Episcopo Bliterensi, & Guilhelmo Archiepiscopo Ebredunensi compositum & compilatum Anno 1298. publicavit: & Dinus quoque eodem tempore Bononia multos annos Iura professus à Bonifacio Romam vocatus, præcipuam operam in ea compositione impendit: teste Cotta in Memorab. in verbo Iuris Civilis. Mattheus Boyss D.

CONCLUSIO I. ET II.

58 Sed ut redeam unde digressus sum. Ex tribus quæstionibus, & aliis supradictis duas infero conclusiones.

Prima. Licet Iurisdictiones Ecclesiasticæ & seculares sint distinctæ, veruntamen à Papa Imperatoris Iurisdictione censetur emanare.

Altera Conclusio.

¶ Licet etiam Papa gladii temporalis exercitium non habeat, apud eum tamen suprema censetur esse potestas.

Longiorem prosecutionem huiusmodi materia exigeret, quia tamen alia etiam difficilia sum tractaturus, videat curiosus Augustinum de Ancho. late in libello de Potestate Ecclesiastica, à quo plura aliquibus tamen additis, extraxi. Videat etiam dictum Petrum de Pallude, & Doctores in locis superius allegatis, quorum rationes ad longum describere nolui, ne lectoribus esset tædio, taque hæc pauca non ægre feratis. Nunc ad alia transeundum;

QUÆ

QUÆSTIONES XI.

ex ordine usque ad finem
Repetitionis.

- 1 Quis exemerit Clericos à Iurisdictione Imperatoris , num. 59
- 2 An absque metu excommunicationis liceat Clericum in crimine re-
pertum capere, num. 63
- 3 An laico domino liceat Clericum
vasallum de feudo propria autorita-
te expellere , quando feudum est a-
pertum domino , num. 77
- 4 Quæritur nunquid saltem ex Ec-
clesiæ delegatione iudici laico licitū
sit de causis etiam criminalib. Cle-
ricorum cognoscere , num. 93
- 5 An Episcopus vel alius Iudex Ec-
clesiasticus laicū purum capere pos-
sit , & carcerare pro crimine eccle-
siastico , num. 102
- 6 An Episcopus pœnam pecuniariā
laico sibi temporaliter non subiecto
possit imponere , num. 108
- 7 Quæritur , quia textus hic dicit,
Clericos esse compescendos in suis
criminibus , qua pœna hoc fieri de-
bet , num. 110
- 8 An

- 74 REPETIT CLEM. 1.
8 An Clericus pro quolibet gravi crimine veniat deponendus, nu. 113
9 Qualiter Clerici de inconstancia sunt puniendi, nu. 116
10 Quoniam Clericorum correctio ad Episcopum pertinet, nunquid etiam delinquentium exemptorum in suo territorio ad eum spectet, num. 121
11 Utrum Princeps secularis possit Clericum à crimine absolvere, vel eidem indulgentiam, aut abolitionem, seu remissionem, aut gratiam concedere, ita quod non possit ulterius de eodem crimine per Ecclesiasticum iudicem puniri, num. 128

SEQUUNTUR SUMMARIA CIRCA
præmissas quæstiones.

- 59 Clericos à Iurisdictione Impe. qui exem-
rit, & an eorum exemptio sit de jure positi-
vo, vel de jure divino.
60 Privilegium immunitatis quoad personas
Clericorum est de jure positivo, quoad vero ve-
rū exēptionē. ut Clerici sint de foro judicis Ec-
clesiastici, est de jure divino, & à Deo emanavit.
61 Causa ab initio coram sacerdotibus tracta-
bantur.

- 62 Laicus si vult fieri Clericus ab Imp. non potest prohiberi.
- 63 Clericum in crimine repertum, An absque excommunicatione sit licitum occidere.
- 64 Papa solus potest privilegia Clericorum interpretari, declarare, & ex causa restringere.
- 65 Privilegium Clericale secundum Canones est judicandum, nec standum est statutis, vel consuetudinibus Clericorum.
- 66 Creditor an possit capere Clericum, de cujus fuga timetur, absque metu excommunicationis.
- 67 Maritus potest adulterum cum uxore inventum retinere, ut fiat crimen notorium. Idem in fratre filio. & patre.
- 68 Reum offendere posse, vel delinquentem si statuto cautum sit, multo fortius capi poterit in flagranti crimine.
- 69 Fugientem sequentes eum capiendi causa si resistentem vulneraverint, ex hoc puniri non
- 70 Pater si filium incarcerit causa correctionis, non dicitur committere privatum carcerem, nec etiam si ipse filius esset clericus.
- 71 Peccare non censetur, qui juris autoritate aliquid facit.
- 72 Legem pro publica utilitate conscriptam omnes juvare tenentur.
- 73 Clericum de nocte incedentem illicitè potest familia potestatis impunè capere & presentare suo Prelato.

REPETITIO. CLEM, I.

76

74 Consuetudo optima legum Interpres.

75 Remissio Clerici petentis se remitti, cuius expensis fieri debet.

76 Et quid de expensis victualium factis in Carceribus iudicis secularis.

77 Clericum nunquid Laicus possit expellere propria autoritate, si sit dominus ejus, & vassallum ejus à feudo, absque metu excommunicationis, num. 80.

78 Possessio Clerici si cadat in commissum, non debet Princeps secularis extendere manum, nisi prius declaretur per iudicem Ecclesiasticum.

79 Ecclesia non est feudo privanda propter delictum persona, limita ut ibidem.

81 Iudex Laicus nunquid possit Clericum coram ipso falsum deponentem punire.

82 Clericus non debet in causa civili testari coram Laico, sed coram Episcopo, vel coram quo Episcopus committit.

83 Crimen in iudicio deductum non per modum Exceptionis sed accusationis, inquisitionis & denunciationis est puniendum.

84 Reconventio super crimine Clerici non habet locum coram iudice seculari sive sit imponenda poena pecuniaria sive infamia, sive agatur criminaliter sive civiliter.

85 Speciali nota, quae sunt digna nisi specialiter exprimantur, videntur esse neglecta, & non comprehensa sub dispositione generali, licet ex proprio significato verborum comprehendantur.

- 86 Clericus non declinans forum judicis secularis venit arbitrio judicis puniendus tanquam transgressor canonis.
- 87 Clericus in actione reali, nunquid possit in judicio seculari conveniri.
- 88 Possessorium causa spiritualis non est spiritualis quia non tangit medullam veritatis.
- 89 Præcepta negativa obligant semper & ad semper: affirmativa vero semper, sed non ad semper.
- 90 Consuetudo contra jus divinum non valet, & contra institutum Ecclesie.
- 91 Tempus non est modus tollenda obligationis. Laici spiritualia prescribere non possunt, sicut nec consuetudinem inducere.
- 92 Uxor Clerici num gaudeat foro ipsius Clerici? & quid de ejus familia.
- 93 Iudici Laico nunquid sit licitum de causis Clericorum etiam criminalibus cognoscere ex Ecclesie delegatione.
- 94 Clericus de licentia Episcopi an possit consentire in Iudicem Laicum.
- 95 Papa an possit tollere jus positivum, quoad Reum vel plures Clericos in particulari.
- 96 Papa non potest statuere id, ex quo presumitur statum Ecclesie perturbare.
- 97 Statutum si transeat in contractum est irrevocabile.
- 98 Privilegium concessum subdito ex dispositione legis vel statuti, potest tolli sicut ipsa lex statutum.
- F

78 REPETITIO. CLEM. I.

- 99 Papa quo casu possit mutare statum Ecclesia.
- 100 Papa privilegium fori, an possit revocare.
- 101 Privilegium alicui concessum quo casu possit tolli & removeri.
- 102 Episcopus vel alius Iudex Ecclesiasticus nunquid Laicum capere possit, vel carcerare pro crimine Ecclesiastico, num. 105. 106.
- 103 Et an possit dare possessionem rerum secularium, num. 103.
- 104 Laicus licet ratione causa sortiatur forum Episcopi, non tamen per hoc potest dici subditus.
- 107 Clerici non puniuntur pœnis legalibus.
- 108 Episcopus utrum pecuniariam pœnam Laico, sibi temporaliter non subdito, possit imponere.
- 109 Laicus in spiritualibus, vel quasi, debet Papa respondere.
- 110 Laicus quo casu possit conveniri coram iudice Ecclesiastico.
- 111 Delinquens nullam culpam timet, quam sperat nummis redimere.
- 112 Pœna pecuniaria per Episcop. exacta cui sit applicanda, & ubi in iure pœna non est expressa, consuetudinaria non debet imponi, quia pœna apponi consuecta, dicitur ordinaria.
- 113 Clericus an pro quolibet gravi crimine veniat deponendus.
- 114 Delicta quæ dicuntur levia, quæ gravia, quæ gravissima.
- 115 Pœna ex gravitate deprehenditur qualitas, & quantitatis delicti.

- 116 Crimen omne dicitur publicum secundum
jus Canonicum,
- 117 Clerici qualiter de incontinentia sunt pu-
niendi.
- 118 Deo melius est argui de misericordia, quam
severitate.
- 119 Clericus est dignus depositione, si fornicatio
ejus est notoria, vel scandalosa.
- 120 Continentia in sacro Ordine non est votum
taciti vel expressi.
- 121 Castitas quare Clericis fuerit interdicta.
- 122 Clerici qui scandalizant Ecclesiam qui
sint.
- 123 Fieri an aliquid jure debeat, ubicunque
contenditur, potest Administrator jurium
hoc declarare.
- 124 Praeses Provincia non debet permittere de-
legatos à Principe, aliter uti sua potestate
quam in suis literis contineatur, & si for-
mam earum excedat, potest in eos animad-
vertere.
- 125 Iudici volenti mandare executioni sen-
tentiam nullam potest impunè resisti.
- 126 Exempti nunquid possint absolvi ab Episco-
po à sententia Canonis.
- 127 Delegatus delinquens in delegatione sua
nunquid possit coram Ordinario conveniri.
- 128 Princeps secularis utrum possit Clericum
à crimine absolvere vel eidem Indulgentiam

80 REPETIT. CLEM. I.

- aut absolutionem, aut remissionem vel gratiam concedere, ita quod non possit de eodem crimine per Ecclesiasticum iudicem puniri.
- 129 Citationem arctari quando constat sicut citatus tenetur comparere, ita quando dubitatur
- 130 Iudex si probabiliter errat in facto, credens se Iudicem cum non sit & procedit, an teneat processus, & quid si erraret in Iure.
- 131 Opinio præjudicat veritati in his qua sunt Iurisdictionis.
- 132 Gratia unde dicatur.
- 133 Iudex competens emancipationis est Iudex patris & non filij.
- 134 Statutum generale laicorum, & favorabile includit Clericos.
- 135 Deus in correctione malorum placatur.
- 136 Princeps in dubio non præsumitur velle præjudicare Iuri tertij.
- 137 Cognitio cui denegatur, multò fortius dispensatio.
- 138 Clericus expressè confitens coram Iudice seculari se non esse Clericum, sibi non præjudicabit.
- 139 Temporis diuturnitas sine veritate est erroris vetustas.

QUÆSTIO PRIMÆ.

AD quæstionem videlicet Quis exemerit Clericos à Jurisdictione Imperatoris, & videtur quod Imperator in authen. ut cle. conve. apud proprios Episc. & de sancti. episcop., per totum

DE OFFIC. ORDI. 81

eorum, col. 9. & in anthen. statuimus. C. de Episc. & Clem. & hoc approbavit Papa, qui etiam sine consensu Imperatoris per suas constitutiones hoc facere potuit, cum Clerici sint res spirituales & ex toto corpus & animam dederunt in servitium & in sortem Christi. II qu. 1. cap. 10 distinct. cap. suscepit. Sic videtur ex præmissis Clericorum exemptionem esse de jure positivo, Canonico videlicet & civili, unde in præallog. auten. statuimus, prohibetur Clericum à laico iudice contra constitutiones canonicas & civiles judicari.

Adverte tamen quia Ioan. Pe. de Ferra. in forma respond. rei conventi. 15 colum. loquens de materia præscriptionis dicit, Servetur ergo ius Canonicum inter Clericos, qui portant conscientiam in caputis, quo abjecto eorum conscientia abjicitur.

A D D E

Tradit hoc Ferrarius In dicto loco §. Præscriptionis, sub num. 28 Eodem modo ibidem num. 24 invehitur in Pontificem quod civitates & castra in Italia possideat exoptatq; ut aliquis Imperator bonus exurgat, qui Constantini Imperatoris donationem revocet. Sed hæc ex indignatione & odio ejus in Pontificem scripsisse, tradit Petrus Rebuffus in concordatis Gallie titul. ultimo. Ubi ad longum tradit hæc eadem nostri auctoris argumenta quod Clerici sint jure divino exempti, quod contra naturalem sit rationem, ut Clericus à laico judicetur, quod Clerici nullo tempore fuerint sub

82 REPETIT CLEM. I.

sub imperio Laicorum, quod nulla consuetudine introduci possit ut coram laicis Clerici conveniantur, quod Autor noster infra num. 90 tradit, vide quæ de Ferrario notavi infra nu. 60 Quibus adde plurima loca, quæ Sylva Nuptialis lib. 1, num. 131 refert ex Ferrario, quibus quasi artem facit obloquendi Clericis. Vide infra. num. 109 de Petro Ferrario Matthæus Boyss. Doct.

ii In contrarium videretur quod immo sint exempli de jure divino, ad quod facit, 96 *distinct. cap. duo sunt cap. cum ad verum & cap. si Imperator.* ubi dicitur quod Deus voluit ad sacerdotem pertinere, quæ de Ecclesia disponenda sunt, non ad sæculi potestates, & Imperator volens judicare de Clericis vendicat sibi jus alienum contra Deum, & subdit ibi, quod à Pontificibus & Sacerdotibus omnipotens Deus Christianæ fidei religionis Clericos & Sacerdotes voluit ordinari, discuti, & judicari.

Ex quo infert ibidem gloss. quod antequam emanassent aliquæ constitutiones, Clerici non erant de jurisdictione sæcularium: & constitutiones disponentes, quod Clerici non judicentur nisi ab Episcopis, non sunt nisi juris declaratoriae, quam gloss. Franc. dicit esse singularem *in repetitione. cap. perpendimus* cuius hæc verba sunt, & illud illud idem tenere videtur tan, *Innoc. Gloss. Hosti. Ioan. An. & Sicut. in cap. 2. de ma. & obe. alleg. ad hoc bonam gloss. in cap. quamquam de cens. lib. 6. super verbo divino.* idem Bald. *in tit. de pace tenen. §. si Clericus. col. 10*

60
iii

Quia tamen supradictum est quod appellatione privilegij Clericalis venit duplex privilegium, scilicet

cet Fori & Personæ: Idcirco dicendum videtur quod privilegium immunitatis, quo ad personam Clericorum, est de jure positivo quo ad *c. si quis suadente* 17 *quest. 4.* Sed privilegium immunitatis, quo ad rerum exemptionem, ut Clerici sint de foro judicis Ecclesiastici, est de jure divino & à Deo emanavit, & id bene videtur probari ex his quæ leguntur, *Gene. 47* & *Esdra. 8.* idque ratio naturalis suadet ut in *præalleg. cap. ad verum cap. duo sunt. & cap. si Imperator.* quod hic expresse tenet Guil. dicens insuper quod etiam homini exemptionem fori fecit Imperator approbante Papa, quod idem de Clericali privilegio secundum canones sit judicandum. Idem Zenz. *Bertram. Bonifacium Immo. & Bernardus. de Roset istius domini meo Archiepiscopi prædecessor immediatus & comit. omnes.*

Sed adhuc præsupposito citra præjudicium veri- iii
tatis quod de jure divino, Clerici non essent exempti, in hoc tamen bene videntur omnes convenire, quod Clerici per Papam potuerunt eximi etiam sine consensu Imperatoris, ut tenent *Inno. Gloss. Hosti. & Sicul. in præalleg. cap. 2. de maio. & obe. per rationes superius alleg.* & maxime quia ut præmissum est, sunt res spirituales, &c.

Et istud, sine dubio procedit præsupponendo majoritatem Pontificatus & subordinationem dignitatis Imperialis ad Pontificatum, ut scilicet apud Papam sit uterque gladius, ut supra deductum est.

Ab initio enim omnes causæ tractabantur coram sacerdotibus *Deut. 17 cap. per venerabilem qui si.* v
sint legi. ii questio. 3. cap. absit unde nulla videtur injuria fieri ipsi Imperatori, si res revertatur ad naturam suam *arg. ff. de pao. l. si unus §. quod in spem 35 cap. ab exordio.* AD-

A D D E.

Nota Petrus Ferrarius in forma Confessoria actionis in § plenam, acerbè admodum contra Pontificem scribit, quod nitatur armata manu jurisdictionem detinere in ijs locis, quæ sunt à mundi Creatione Imperij, Romani. Addit quod naturaliter à principio mundi omnes Clerici, nedum laici sub potestate & jurisdictione imperij fuerint. & quod Imperatorum benignitate sint Clerici sub potestatem Pontificis dimissi, & plura alia scribit. Sed hunc Ferrarium egregiè refutat & reprehendit Petrus Rebuffus in concordatis Gallie titul. de protectione concordatorum Francia Regibus concessa, ubi præmissa auctoris nostri argumenta, cum sequentibus refert & nostrum auctorem in hoc citat, tenetque quod Clericorum causa olim semper ad Ecclesiam spectaverint, & Ferrarium adulatorem Imperatoris vocat, eumque privilegijs Clericorum privatum, indignatum ex odio talia scripsisse ait, Matthæus Boyss Doct.

Præterea potest etiam Papa ex causa omnem auferre
 VI jurisdictionem Imperatori, ut latius suprà deductum est, videlicet eū deponendo: ergo fortius jurisdictionis partem, videlicet eximèdo ab eo Clericos: per simile argum. Inn. in c. cum deputati. de jud. probat, quod si Princi-

pæ

palis administrator & inferior, ambo tanquam superiores seu principales invicem concurrunt agendo pro administratione, præferendus est superior. Et est ratio: quia qui potest radicitus enervare, fortius qualitatem restrictivam seu taxativam adjicere potest. *ff. de jurejur. l. videamus. §. qui juravit.* sic qui potest adulterum interficere, multo fortius potest eum contumeliis afficere *ff. de adult. l. nec in ea. §. jus occidendi* ad quod *ff. de regul. jur. l. plus liceat, & reg. cui plus licet de regul. jur. lib. 6.* Sic in proposito, si enim tota potestas est in Papa, & ab eo potestas Imperatoris est dependens, sequitur quod pars quantitativa potestatis Imperatoris est sub illa tanquam species sub genere generalissimo.

Nec obstat dicere quod jurisdictiones papæ & Imperatoris sint distinctæ: quia duplex est lex: Privata & Publica, spiritualis privata quam unusquisque scriptam habet in corde: *ad Rom. 2. cap. & 19. quæst. 2. cap. duæ sunt*, quamque quisquis sequi tenetur & præferre publicæ quando non est publica, ut dicitur *in d. cap. duæ*, quando dicitur spiritus Dei non astringitur lege publica, quominus etiam invito suo superiore, cui de lege publica tenetur obedire, ad religionem transire potest, *de regularibus. cap. licet*, & ibi Sicul. & *in cap. inquisitionem de senten. exco.* si ergo Laicus vult fieri Clericus & ducatur spiritu Dei, non est sub Imperatore nec ab eo potest prohiberi, quin ad legem Dei transeat, ut postquam transiverit, non possit Imperator talem regulare; sed solus Deus vel ejus Vicarius per suas constitutiones quæ sunt divinæ; tanquam dependentes à novo & veteri testamento *de jurejur. cap. nimis. de accusa. cap. qualiter & quando. 2. in prim. secundum Fran.*

86 REPETIT. CLEM. I.

*in loco præalle. ex quibus talem infero conclusio-
nem iudicio meo satis probabilem.*

TERTIA CONCLUSIO.

Licet Privilegium immunitatis personæ
Clericorum sit de jure positivo, fori tamen
Privilegium à jure descendit divino.

A D D E.

*Clericorum exemptio à quo instituta, an sit
à Jure Divino an Humano, latè disputat Cau-
narunias cap. 31. practicarum questionum. Ubi
an Pontifex hoc privilegium exemptionis tollere
vel restringere possit. Matthæus Boiss Doct.*

SECUNDA QUÆSTIO.

Secundò principaliter quæritur,
an absque metu excommunica-
tionis licitum sit, Clericum in
crimine repertum capere.

ET versu primo quod non, regula est enim gene-
ralis, quod injiciens manus violentas in Cleri-
cum, ipso facto est excommunicatus, ut in illo
vulgarissimo cap. si quis suadente, cur. cap. standum
videtur, nisi per alium canonem similis auctoritatis
sit

fit revocatus *ar. 18. distinct. 5. 1. ad quod fa. illud,*
nolite tangere Christos meos. 1. Paralipo. 17. cap. 6
Psal. 104. & in authen. de non alie. 5. 1. col. 2.
 Et hanc partem tenent hic expresse Guilhaer. & Zenz.
 quos sequi videntur Bonifacius & de Rosegio.
 Idem videtur dicere *Hosti. in summa. in tit. de sen.*
& re jud. 5. quis debet. ver. fallit. ubi dicit se-
 quentia : fallit illud quod quis in causa sua jus
 non sibi dicat ubi quis non habet copiam magi-
 stratus. *C. de judi. 1. nullus ar. ff. de origi. jur. 1.*
2. 5. post originem, quod intelligas quo ad hoc :
 ut si forte adversarius meus fugiat, licet ipsum
 mihi detinere, & etiam manus injicere, ad hoc
 ut ipsum ducam coram iudice competente *ff. quæ in*
fran. cre. 1. ait prætor. 5. si debitorem. C. de deou.
1. generali. 10.

Et est argumentum quod si clericus delinquat &
 fugiat, possit sine metu canonis coram Episcopo
 duci, & quousque sibi redditus fuerit, detineri si-
 cut & utitur Ecclesia Gallicana, non tamen diffi-
 nio utrum excommunicatio evitetur, quia non in-
 venio hoc expressum in jure canonico nisi in casu-
 bus *de sen. excom. cap. 3. 5. nec ille & cap. per-*
pendimus.

Et semper qualitercunque delinquat quousque fit
 incorrigibilis, privilegium retinet. *inf. de sen. ex-*
com. 5. quis possit sub 5. super illo autem. & ista
 dicta Hosti. simpliciter recitat *Arch. in cap. Præ-*
byter. 81. di. unde videtur idem sentire quod Hosti.
 dicit insuper idem Hosti. *in cap. nuper. de sen. ex-*
com. Se non fateri, quod ubi leges capturam per-
 mittunt, possit illo casu Clericus capi, nisi detur
 jus canonicum expressum. Idem de Rosegio subjun-
 gens

iii gens non ob stare contrarias opiniones, quæ ideo sunt reprobandæ, quia in legibus civilibus sunt fundatæ contra Privilegium Clericale nihil possunt vel debent operari.

v Solus enim Papa generalia Cleri & clericorum privilegia potest interpretari, ampliare, vel declarare, & ex causa restringere, ut patet in cap. 64 altercationis de biga. lib. 6. Ad quod facit dictum Guilher. in præcedenti quæstione positum videlicet, quod in privilegio Clericali secundum canones est judicandum, & quod non sit standum super his legibus, statutis vel consuetudinibus laicorum. *benefa. cap. Ecclesia sancta Maria de consti. & cap. quod Clericis de foro compe. cum suis concor.* & utrobique notatis eleganter per Ab. Sicul. hanc etiam opinionem Hosti. & Guilher. tenet *Collect. in cap. ut fame. de sen. excom.* & etiam in cap. cum non ab homine. de judi. ubi pluribus recitatis opinionibus concludit, tutius esse dicendum tales esse excommunicatos, subjungit tamen.

vi Nisi taliter capientes statuto vel consuetudine excusentur: dicit tamen se scire quod in provincia Officiales sæculares Provinciæ super præmissis excusantur.

10 Bertrandus de Clusello Doctor etiam Tholosanus, qui fuit collegiatus venerabilis collegii Petragoricens. & demum canonicus sancti Stephani. idem videtur tenere quod Hosti. in cap. primo de consuet. dicens, consuetudinem in contrarium non valere per illum rex. quia consuetudo est onerosa in rebus, multo fortius in personis. in cap. præcipimus. 12. quæstion. 9. ad hoc allegat. sæpius alle. cap. cum ad verum. & 11. quæstion. 1. cap. sacerdotibus. cap. ac si Clerici. de

de judi. dictum cap. ut fame. & alle. cap. Ecclesia sancte Mariae. cap. si. de re. Eccl. non alie. cap. causam quae de prescrip. talia namque secundum eum non potest Laicus possidere, ut ibi. sed nec praescribere. ut in re. jur. sine possessione: & hoc satis videtur verum secundum eum. Idem tenere videtur Galvanus de Bononia in praalle. cap. ut fame. dum ibi dicit, quod licet Innoc. & Abb. dicat, quod Iudex minor & Laicus socius vel vicarius possunt capere Clericum fugientem: tamen secundum Hosti. qui dicit sibi licere, ostendat jus alias ei non creditur de transl. cap. 2. vers. sed neque, & talia per Canones & non per leges sunt discenda. per not. de solu. cap. si.

Unde illi soli Praelati capi facere possunt, qui possunt absolvere ab illo. cap. si quis suadente. ut Episcopi vel alii qui habent ordinariam, & possunt corrigere de jure, privilegio vel consuetudine secundum Inno. Hosti. & Io. An. in cap. si Clericus. de sen. excom. li. 6. Idem & tenere videtur Anto. in praalleg. cap. cum non ab homine. dum dicit, quod si vis esse cautus, & absque scrupulo facere tales capturas, facias quod Officiales Laici in hoc deputentur captores & executores a Praelatis suis: & ita refert se consuluisse Episcopo Castellano. Idem etiam quod Hosti. tenet Henri. in cap. ac si Clerici. de judi. Et per consequens omnium praedictorum doctorum iudicio, videtur quod non possit Clericus sine metu excommunicationis capi, etiam in crimine repertus.

A D D E.

Dictum est notabile *Andrea Barbatia*, relatum in additionibus *Panor. in cap. Cum non ab homine de Iudicijs*. Quod Clericus indistinctè capi possit per Laicum, quando agitur de delicto per eum committendo vel commisso, si sit in fuga, vel fugam adornet, vel alias ab injuria compesci non potest, nisi capiatur. Unde Abbas ibidem dicit, quod licita & meritoria sit captura Clerici in tali casu. Quamvis autem prohibeat, Canon, manus in Clericum injici sub poena excommunicationis, id tamen cessat, si capiatur, ut ad judicem pro punitione ducatur, quia hoc non fit ex Diabolica persuasione, quam canon. requirit in cap. Si, quis suadente 17. quest. 4. Sed magis ex divina fortitudine & justitia, ut delicta non maneant impunita, in quo versatur publica utilitas, & includitur etiam privata cap. ut fame de sententia excommunicat. Ubi *Panor. & in cap. 3. eod. tit.* Adde *Clarum in criminalis qu. 77. Mattheus Boyss. D.*

Vii In contrariam sententiam adducitur, primò vulgata illa glosa, ordinaria in *præalle. c. cum non ab homine*, qui dicit quod per viginti horas potest Clericus inventus in facinore detineri ad conveniendum testes, ne sit locus inficiationi. per *l. capite quinto. ff. ad l. Iul. de adult.* de cujus glossæ sententia in judicando, quis securè non recedit, ut testatur

Ab

Angel. consilio suo. 178. in fi. 1. co. & in consil. 297. in fi. fa. in aut. ut liceat ma. & avia. §. his quoque coll. 8. bene facit etiam. no. vulgari. Inno. in præalleg. cap. ut fame. ubi tenet, quod Creditor potest capere Clericum, de cuius fuga timetur absque metu excommunicationis. per hoc ff. quæ in frau. cre. l. ait prætor. §. si debitorem alleg. fa. etiam no. per eundem Inno. in cap. verum de foro compe. ubi dicit domini feudi Laicum posse Clericum propter crimen expellere de feudo secundum Guil. Verba tamen Inno. ista mihi videntur in d. cap. verum fuisse, quod si vilis Rusticus habet per 66 l. Frederici jurisdictionem ordinariam super rebus viij feudalibus. ut in cap. caterum. de judi. & in cap. & in cap. ex transmissa. de foro compe. & condemnaverit Clericum suum feudatarium in commissione feudi, poterit ipsum, si rebellis fuerit, in exeundo expellere sine pœna excommunicationis, ar. cap. olim. Io. 1. de resti. spoli.

Abbas antiquius in cap. præalle. cum non ab homine distinguit, quod aut Clericus de fuga suspectus est, & capi poterit, per dictum §. si debitorem, ix ubi dicitur, quod si quis inveniat proprium debitorem fugientem potest capere: sic & Clericum talem sine pœna. Aut est talis, de cuius fuga non timetur, & tunc capi, vel detineri non potest sine pœna excommunicationis: quæ distinctio secundum eum videtur probabilis: sibi tamen videtur, quod prodesse non possit: quia licet Clericus non fugiat, poterit tamen crimen super quo impetitur, negare commississe: & sic non est provisum propter defectum probationis circa hoc illi qui in crimine deprehendit.

Unde quidam tenent primum dictum illius glos. sa cap. cum non ab homine, quod Clericus in adulterio

92 REPETIT. CLEM. I.

terio depræhensus detineri possit per viginti horas, ut
sic notorium fiat crimen ejus per dictam l. *capite quin-*
to. ubi dicitur, quod maritus potest per illud spacium
67 adulterum cum uxore inventum retinere, ut fiat noto-
rium crimen: & hoc intelligit in marito, fratre,
filio & patre, ut adulterum repertum cum uxore,
matre, sorore & filia valeant retinere, ut dictum
est, cum illæ personæ percutere valeant sine pœna
de sent. cap. si vero. 1. Idem videlicet, quod Clericus
in ipso facinore depræhensus per Laicum capi possit &
detineri, ut ejus crimen notum fiat: tenent etiam
Vincen. & Lauren. ut refert. *Collec. in præalle. cap. cum*
80 *non ab homine* Idem Inno. *Ab. in præalle. cap. ut fame.*

ADDE

Clericus in flagranti crimine capi, imò
occidi potest absque excommunicationis incur-
sione, si cum filia vel uxore depræhensus
fuerit. Vide plura jura allegata per Nevisa-
num. & Sylva nupt. lib. 1. nu. 100 Adde Pa-
ridem de Puteo de Sindicatu. in verbo Clericus
cap. 1. & 2. Item verbo captura, cap. 1. &
8. Matthæus Boys. Doct.

Galua. de bon. in sæpius alleg. cap. cum non ab ho-
mine. refert Guilhaer Naso tenuisse, quod ubicunque
licitum est alicui Clericum percutere, licitum est ca-
pere: sine superioris auctoritate. & idem si Clericus
de fuga suspectus sit. Idem tenet ibidem Io. An. ad cu-
jus opinionis confirmationem inducit Sicul. *bonum tex.*
nec in ea ff. ad l. Iuliam. de adulte. ubi dicitur, quod
potest occidere adulterum: multo magis potest eum
con-

contumelijs afficere, &c.

Immo plus dicit Ioa. An. quod si Prælati licentia non potest haberi: quia Clericus est in fuga, potest eo casu sine metu excommunicationis licite detineri, & sic intelligitur decretalis, ut famæ & dictus §. si debitorem: haberi tamen debet discretio, ut curialius detineatur, quam laicus ar. in dicto cap. ut fame. Et omnes dicti doctores in hoc videntur convenire, dictam. l. allegando in dicto §. si debitorem. Quod etiam Clericum fugientem debitorem liceat capere etiam laico, ut not. etiam per Bart. in dicto §. si debitorem ad quod fa. glo. insti. de actio. in prin. & ibi Angel. de Are. l. interdum §. qui furem ff. de furtis in auth. de man. prin. §. necessitatis. col. 3. & in ti. de pace. jur. fir. & in §. si vero quis. & ibi Bald. & Angel. consi. suo 122

Abbas, Sicul. ultra omnes alios in præalle. ca. xj cum non ab homine, copiosius prosequitur hujusmodi materiam inter alia opin. Anton. de qua supra reprehendens in hæc verba. Quid enim officiales habentes licentiam Clericos capiendi, non sunt presentes in injuria acerrima, quæ mihi vel filio meo illata est per Clericum quem si demiserò, fugam arripiet, antequam exponam Prælato quærelam?

Item, quid si fugit cum re mea, vel est debitor meus in magna summa, vel exire non vult de feudo, quod apertum est domino? Et ita per sententiam declaratum, & certe sic restringere istam materiam esset generare scandalum, in mentibus Laicorum: & quædam potius Tyranniæ quam Iustitiæ executio, unde Io. de Lign. collec. & Fran. in dicto cap. cum non ab homine, tenent hujusmodi capturam fieri non posse: nisi capientis inter-

G

fit

fit ratione privati interesse. Bernardus tamen ibidem sentit, quod possit capi etiam si capientis specialiter non interfit, ad hoc dictum, *cap. si vero 1. de senten. excom.*

xii

Inno. ut dictum est *in præalle. cap. ut fame*. Primo videtur velle, quod Iudices Ecclesiæ, etiam non habentes jurisdictionem in Clericos, & etiam socij Clerici possunt capere, ut ducant ad judicem: sed Laicis non licet hoc. Sed potest intelligi illud dictum, quando non timetur de fuga. Unde ipse idem *Innoc. in cap. si vero alleg.* dicit quod si Clericus ab injuria etiam tertii non potest aliter compesci, potest capi & ligari sine metu excommunicationis, & etiam sine peccato: immortalis meretur *arg. 23. questio. 3. cap. fortitudo.* & idem pro defensione rerum, vel recuperatione illicito facienda. *ar. optimo, de restit. spoliat. cap. olim. 1. alleg.* Nam ille Episcopus non fuit solus, cum accessit ad recuperandum possessionem, & manus iniecit cum aliis in illos hospitarios, nec notantur excommunicatione, nisi modum exceßerint, quod est no. *dictam opinionem Innoc. notant Florianus in lege 4. ff. ad Legem Aquil. Bart. in l. si quis in servitute, ff. de furt.* Not. non tantum licitum esse Officiali capere Clericum delinquentem, immo etiam Laico privatæ personæ, ut ad suum judicem ducat *facit l. 1. C. de rap. vir.* Et hoc etiam voluit Bald. *in l. si qua per calumnia C. de Episc. & Cleric.*

68

Item quod licitum est cuilibet capere Clericum melesactorem, quando aufugeret, *arg. in dicto §. si debitorem.* Et si ex forma statuti essent casus, in quibus esset licitum ipsum reum offendere: ergo fortius capi poterit, & etiam omni casu

casu per quemcumque, quando repertus est in flagranti crimine, tunc quilibet habet mandatum à Lege, de capiendo quemlibet malefactorem, ut in leg. Raptores, C. de Episcop. & Cleric. & dictam legem capite quinto, ita dicere videtur Bald. in l. fin. C. de requirendis reis.

Advertendum tamen est, quod sicut pramittitur, captum non poterit quis retinere, nisi per viginti horas, & ut ad iudicem ducatur: ut not. glo. in præalle. cap. cum non ab homine. & alleg. l. capite quinto. & ibi. Bart. tamen durante dicto tempore non poterit torqueri, nec iusticiari per taliter capientes, tenet Bald. in l. 1. C. de præva. car. Super quo vide Ang. & Imol. in l. in suis in prin. ff. de libe. & posth.

Plus dicit Bald. in dicta l. si. quod si sequentes fugientem causa eum capiendi reum, quia resistebat vulneraverint, non debent ex hoc puniri. per l. xiiij si servus C. de his qui ad Eccl. confugi. Et idem voluit Bald. in repe. l. 1. C. unde 6. quod tamen intellige secundum Imol. in l. cum consensu. §. fin. circa penul. col. ff. de appel. si factum hoc fuerit cum moderamine inculpatæ tutelæ. Bald. etiam in cap. 1. de pace. jura. fir. dicit quod Clerici possunt capi, ut Episcopo præsententur, ut voluit Io. An. in dict. cap. ut famæ. Sed ex intervallo non potest quis Clericum capere. De quo per Dominicum post Archi. in cap. de his Clericis 2. l. dist. & in cap. ante omnia. 35 distinct. idem videtur tenere Lucas de Penna. in l. generali. C. de decum. libr. 10 & bene facit, quod ibi notatur per Bartolum & Alexandrum de Imol.

Dicit plus idem Baldus in alle. cap. cum non ab homine: quod si Clericus fugiat cum pecunia mea xiv

possum illum capere cum pecunia, & detinere, non tamen ultra viginti horas. Sed debeo iudici presentare si possum, ut in alleg. §. si debitorem & hoc ideo, quia periculum est in mora, ut not. ff. quid me. cau. l. fin. & quod non possit ultra viginti horas detineri, etiam tradit Salice. in præalle. l. fi. C. de requiren. re. & hoc est licitum propter proprium interesse.

XV Et ideo si mihi restituit pecuniam, non possum eum ad iudicem ducere, quia statim ipso facto essem excommunicatus. ar. ff. de fur. l. qui vas. in prin. Istud in effectu voluit Bald. in præalleg. cap. cum non ab homine.

Petrus de Ancha. in repet. cap. eam qua de reg. jur. lib. 6. tenet idem cum Inno. alle. simili in defensore civitatis. in auth. de defenso civi. §. nos igitur. & §. interim. col. 3. & in auth. ut iudices, sine quoquo suffra. §. necessitatem. col. 2. Nam cap. si quis suadente. loquitur de dolosa vel temeraria manuum injectione, dum dicit suadente diabolo: hoc autem non contingit in hoc casu, in quo ne propter fugam delictum remaneat impunitum, capitur à iudice vel ejus familia.

xvj Et in hoc traditur doctrina generalis, quod in omnibus casibus, in quibus Clericus impune potest offendi, de quibus in allegat. cap. 3. de sent. excommu. in his poterit impune capi. fa. quod no. in præalle. cap. cum non ab homine, per Ioan. An. in novella. & prædictam opi. refert idem Pet. Bart. sequi in dicta l. si quis in servitute. & in præalleg. l. si quis per calumniam, ad quod fa. quod dicit Cy. in l. i. de priva. carce. relatus à Bartolo

tolo in tractatu de carceribus. 3. col. per ver. restat. ubi dicit, quod si pater filium incarceret causa correctionis, non dicitur committere privatum carcerem, immò plus dicit ipse Bar. ibidem, quod etsi ipse filius esset Clericus potest, & non incidet in cap. si quis suadente. all. Raymund. istud tenuisse. in tit. de senten. excom. §. Sequitur versic. circa. Franc. in presenti cle. refert Bertr. contra Hosti. tenuisse ex eo, quia excommunicatio non fertur, nisi pro mortali. ii. qu. 3. cap. nemo. sed non peccat, qui juris auctoritate aliquid facit. 23. quæst. 4. 7^l cap. qui peccat. l. Gracchus. C. ad l. Iuliam de adult. l. juste. ff. de acquir. pos. alias daretur materia auferendi jura aliena, & violentiam inferendi contra mentem hujus Clementinæ.

A D D E

Quod pater filium etiam cleric. verberans non incidat in cap. si quis suadente, & quod ipsum in carceres sine crimine privati carceris iniiciens excusetur, ob id quod correctionis ergo fecisse præsumatur, latè deducit Menoch. præsumpt. 14. lib. 5, Ascan. de patria potest. cap. 6. effectu 1. Matthæus Boys D.

Ad contrarium responder, quod hoc satis est expressum ex mente jurium, pro hoc cap. si clericos. de senten. excom. lib. 6. & quod not. de senten. excom. cap. nuper. Petit tamen ipse Bertrand. super hoc declarationem per Pontificem fieri, & idem Franc. in præsent. Clem. inhæret opinioni glo. & Inno. & idem Ioan. de Imo. referens hoc tenere

98 REPETIT, CLEM. 1.

tenere Petrum , & Bald. hoc idem dixisse in
auth. statuimus. C. de Epi. & cle. sed ibi non in-
veni , ideo credo quod hic fuerit error scribentium,
vel ipse putabat allegare dictam l. si quis in servitute.

Et idem tenere videtur Ioan. de Imol. in ista
Cle. dicens hoc æquius esse saltem post factum
Sicul. autem in præalle. cap. cum non ab homino.
dicit quod licet illa media via Ioan. de Ligna. &
sequacium sit æqua , tamen in veritate dicit se pu-
tare , quod licita sit captura , & meritoria ; si ti-
metur verisimiliter de fuga , vel aliter ab injuria
compesci non potest . nisi capiatur , sive hoc fiat
pro publico interesse , sive pro privato. Nam con-
siderat & facit argumentum ex cap. si quis suaden-
te. ubi patet evidenter , quod ad incurrendum hanc
excommunicationem requiritur dolus sive temeritas ,
ut patet dum dicit : si quis suadente diabolo ma-
nus injecerit violentas. Si enim capio , ut ducatur
ad Iudicem , & puniatur , quo de fuga timetur ,
vel aliter compesci non potest , in quo notari
non potest diabolica suasio , immò divina fortitu-
do , ut delicta non remaneant impunita , in quo
versatur utilitas publica , & etiam includitur pri-
vata , ut in cap. ut fame. de senten. excom. unde
canon dicit.

18 Rex debet furta cohibere , adulteros punire ,
ipso de terra perdere. 23. q. 5. cap. Rex debet. &
cap. præter.

Et omnes juvare debent legem pro publica u-
72 tilitate conscriptam. art. 23. qu. 3. cap. non infe-
renda , & maximè cum lex hoc permittat , &
xix canon non contradicat. l. si quis in servitute ,
allegi

alleg. & quod notat Bartolus in præallegat. authent. de requirend. reis. & gloss. in leg. nullus. C. de Juda. quæ est no. & maximè, quando vult defendere socium ab injuria inferenda. ad quod fac. allegat. cap. fortitudo cum tribus cap. sequen. cap. dilecto. de senten. excommun. lib. 6.

Non enim caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori definit obviare, ut in præallegat. cap. dilecto. & cap. qui potest 23. quæstion. 3. nec canon aliquo modo resistit, nec quo ad verba, nec quo ad mentem, cum canon intendat solum illaqueare injuriam inferentem Clerico diabolica persuasione, ut supra dixi, maximè cum jus civile sit in hoc fundatum in optima ratione & naturali, & utilitate publica in tali captura, & sic cesset omnis dolus, & per consequens cessat omnis dispositio. cap. si quis suadente.

Et hac ratione dicit idem Sicul. se putare, 73 quod familia potestatis potest impune capere Clericum de nocte illicitè incedentem, & præsentare suo prælato, quia hoc faciunt ad impedienda delicta, quæ forte per eum committi possent, quia qui male agit, odit lucem. cap. consuluit. de offic. dele. quod etiam tenet Baldus in præalleg. l. si qua per calumniam. de presbytero invento in rixa, ut capi possit, & duci ad Episcopum.

A D D E.

De armis Clericorum, & quibus casibus ijs uti possint, eleganter Vivius in decis. 26. ubi etiam hunc locum citat. Matthæus Boys D.

Et

Et plus dicit idem Sicul. in loco præallegato idem in iudice sæculari, ut etiam de die possit capere clericum, & præsentare suo iudici, si verisimiliter timeatur de fuga ipsius Clerici, dum adiretur Prælati suus. *ar. in auth. alle. de defen. civi.* ubi iudex capit, qui alias jurisdictionem non habet in capientem. *in l. desertorem ff. de re mili.* secus si non timeatur de fuga, & sic intelligit Inno. in præalleg. cap. ut fama ad prædicta bona fa. sæpius alle. cap. olim. 1. de resti. spo. li. si enim iniicere possum manus, ut socius recuperet rem suam incontinenti, fortius pro utilitate publica, ut ipse efficiatur timidior ad injuriam committendum, & cæteri metum habeant, idem sentit ipse Sicul. de creditore, videlicet, quod possit capere Clericum in fuga constitutum, vel si recedat cum re mea, per dictum §. si debitorem. quod etiam tenent in præsent. cle. Bertran. & Franc. & idem Sicul. in cap. 2. de pigno. Idem Angelus. in summa §. excommunicato. 5 vel. 12. & 13 Et satis hoc sentit. Inno. in præall. cap. si vero & idem Sicul. in alleg. cap. ut fama. quia hic cessat dolus.

Ego autem Doctor inter hujus universitatis Dd. minimus 28 vix natus annum, quid in hoc dixerim dubio, non abs re mihi timendum est, cum tantos patres invicem adversari conspiciam, inter quos in primis duæ stellæ sunt lucidissimæ Innoc. juris pater, & Hostien. juris lumen. quorum sicut perpulche refert Speou. in procem. ners. novissimè memoria veneranda fulget, ut splendor firmamenti, perpetuo velut stella in æternitates perpetuas permansura. Daniel. 12 cap. & cap. super Specula, de magistr. quorum etiam dignitate nihil est altius l. 1. C. de consul. lib. 12 cum cunctos incomparabiliter transcenderunt, cujusque magnitudinem majori excellentia obumbrantes, de pœnitent. distin. 2. c. principium prope fi. sicut eorum ope-

ra indicant evidenter. *cap. quod Dei timore. de statu regular. de regulis iuris. cap. estote. 86 distinct. cap. tanta.* quicquid denique alibi circa juris theoricam quaeritur in eorum scriptis perfectissime reperitur 37 *distinc. § hinc etiam, versus finem.*

A D D E.

Hic notandam & admirandam putavi auctoris nostri naturam, eruditionem & aetatem, qua haec commentaria tam egregia scripsit annos vix 28 natus.

1. Sic Nerva filius Anno aetatis 17 publice de jure respondit.

2. Bartolus Noster LL. Coriphaeus Anno aetatis 13 humanioribus studiis absolutis, juri operam navare coepit, Anno 20 Bononiae de jure disputavit & respondit, deinde anno 21 doctor promotus est, ut de seipso scribit, in l. 132 Quidam cum filium de verb. oblig. num. 8. Ratio tam mature promovendi ea fuit, quod ad pondus comederet, ut intellectum semper aequè dispositum haberet, ut refert Romanus sing. 712

3. Et Baldus anno aetatis 15 repetitionem fecit ad l. Centum Capuae, de eo quod certo loco.

4. Papinianus eminētissimus Iurisconsultus mortuus est Anno aetatis 36 Et ante eam aetatem scripsit libros 37 questionum, decem & novem libros responsionum, duos definitionum, unum de adulterijs.

Unde

Vnde matura ejus aetas, ingenium & promotio in jure cognoscitur.

5 Angelus 20. annorum capit advocare, & anno 24. aetatis Doctor promotus est.

6 Fulgosius fecit repetitionem in l. Manifestè de iurejurando, anno 15. deinde anno 23. doctor factus.

7 Speculator Anno aetatis suae 34. composuit opus suum excellensimum, unde colligitur etiam eum maturè doctoratus lauream accepisse.

8 Decius anno 4. sui studij doctor promotus est ut de ipso testatur Francis. Beza in ejus vita.

9 Accursius noster tardius quidem puta quadragenarius ad juris studium venit, sed in eo tantum profecit, quod tandem uberrimus fons juris appellari meruit, & contra Iustiniani edictum pandectas & constitutiones Imperatorum interpretari vetitus non est. Hac partim Cotta in memorabilibus, partim Fulvius Patianus, tractatu, Quis probare debeat.

10 Ioannis Corrasij Tholosani indolis celeritatem hinc aestimare licet, quod is decimumtertium vix ingressus annum de jure dicere capit, & anno 21. aetatis centum Theses contra communes sententias publicè proposuit & defendit. Ita scriptis declaravit Anton. Ussillus in illius vita.

His addo ex memorabilibus venerandi Collegij facultatum VI. Colonia nostrae Agrippinensis Nobiles fratres Gropperos, Ioannem, Godefridum, Patroclum, & Casparum, quorum duorum po-

steriorum prior etatis anno 19 Secundus 20 Sed
 & primus atque alter in ordine non multo
 maiore etate, (ut quia senior anno salutis
 humane reparata 1502 natus) doctoratus in-
 signia ad lauream in Academia nostra cum lau-
 de consecuti sunt, eoque merito suo evicti,
 ut primo Cardinalitia dignitas scriptis clarissi-
 mo deferretur, Secundo ordinaria professio
 Iuris in eadem Academia, idemque & ter-
 tius consiliis dandis à diversis maximis princi-
 pibus postulatus. Postremus etiam Rote Romanæ
 auditor & Legatus Pontificis sub Nuncij Apo-
 stolici titulo factus sit. Sed horum dives hæc A.
 cademia Matthæus Boyß Doctor.

Si igitur tantus pater sicut Hostien. deffinire quæ-
 stionem dubitaverit: nunquid merito mihi timor ad-
 est: salva tamen tantorum patrum auctoritate cre-
 derem opi. Inno. quæ communior est, & suorum
 sequacium magis æquitati consonam: Ex qua talem in-
 fero conclusionem.

QUARTA CONCLUSIO.

vid pag seq

Licitum est Laico Clericum in crimine
 flagranti repertum capere, si de fuga sus-
 pectus sit, vel aliter ab ejus injuria com-
 pesci non potest, & hoc citra pœnam ex-
 communicationis, ut quam citius suo ju-
 dici remittatur pro justitia ministranda.

AD-

Clericus in flagranti crimine deprehensus à publicis apparitoribus, & etiam à privatis reip. favore capi potest, Julius Clarus in praxi criminali, quæst. 77 tum etiam fugitivus Clericus à creditore impunè capi potest. Alciatus in cap. Cum non ab homine, num. 74 de Iudic. Adde Harāmannum in practi. obser. in miscellanys obser. 5. egregiè & latè deducit Paris de Puteo, in Syndicatu, verbo Clericus. Et Dias in praxi criminali tit. 123 ubi Ignatius Lopes, in littera D. Francisc. Vivius in commun. opinio. in verbo Iudex Laicus, opinione 162 Matthæus Boyss Doctor

Ex præmissis etiam inferitur alia conclusio sub hac verborum serie.

Quinta Conclusio.

Licetum est Laico Clericum debitorem suum fugientem, aut rem suam asportantem capere. Inferitur & alia conclusio generalis in hæc verba.

Sexta Conclusio.

Licetum videtur illis Clericum capere quibus licetum est percutere. In quibus casibus crederem excommunicationis pœnam evitari, & istud esse tenendum saltem post factum, ut hic voluit Ioan. de Imol. unde dicit Sicul. post Ioan. Andr. in simili sæpe unum consuli-

mus

mus ante factum, cuius contrarium consulimus post factum: *in ca. nihil. de elec. 6. colum. ad quod fac quod no. in c. verum de iurejurando*, quod dicit idem Sicul. esse notandum maximè, quia negari non potest, quin isti casus reddantur valdè dubitabiles ex tantorum doctorum contrarijs opinionibus *ar. eorum quæ no. in c. 1. de postu. lib. 6. & in regula. ff. de juris & facti ignorantia.*

Sicq; crederem consuetudinem in præsentì regno excusare quæ est optima legum interpret *c. cum dilectus de consue. l. si interpretatione ff. de legi. & de huiusmodi consuetudine loquitur Hostien. in sum. tit. de re judi. §. quis debet. vers. fallit.* Et cum Papa sciat huiusmodi consuetudinem, & eam toleret, non videtur velle vinculum iniicere. facit *gloss. in c. 1. de treu. & pace & quod ibi. no. doct.* Et per hoc crederem Officiarios Regios capientes Clericos delinquentes de fuga suspectos excusari, maxime ubi Episcopus non habet de facto potestatem capiendi. Sicut Archiepiscopus Tholosanus qui non habet captionem nisi infra septa quædam. Debent tamen iidem officarij si Clericus captus accusetur de crimine capitali & petat se remitti ad Episcopum, eundem Clericum remittere sub fida custodia ita tenet Bald. post Iacob. Bu, *in l. eos. §. super his C. de ap.*

A D D E

Hunc locum de remissione Clerici notat Ignatius Lopes ad Bernardum Diam c. 123 in littera E. ubi notatur esse remittendum Clericum cum ignominia, citat etiam ibi nostrum auctorem, Mattheus Boys Doctor

Sed nunquid iuformationes & acta debet etiam remittere, videtur quod sic per dictum §. econtra videretur, quia illis stare non debet cum non valeant facta à iudice seculari. *cap. at si cleri-*

*clerici de jud. in dicta authen. §. super his loquitur
text. de his actis que valent* Concludit Baldus in
loco præallegato quod debeant acta remitti & ita ser-
vatur, quia licet eis non fletur, proderunt tamen
ad aliqualem probationem & informationem: secun-
dum lac. But. intellige de actis factis antequam iudex
sæcularis sciret eum esse Clericum, nam postea acta
essent illicita, ex quibus iudex puniri deberet.

75 Sed cuius expensis fiet huiusmodi remissio: bre-
viter crederem dicendum, quod expensis ipsius Cle-
rici se remitti petentis ad iudicem ejus, ad quod. *l.
quoniam liberi. C. de testib. & l. cum sepe C. de ero. mil.
anno. lib. 12* unde dicit Bald. in *l. generaliter. §. his de
presentibus C. de re. ere.* cum quidam ad Regem appel-
lasset & petebat se remitti ad curiam regis, & oport-
tebat, quod remitteretur cum custodibus, quod
ipse facere debet expensas custodibus.

A D D E

*Idem tradit Menochius casu arbitra. 228 n.
8. & 9. Si pauper sit, remittitur expensis E-
piscopi. Vide Ignatium Lopes in loco proxime
dicto. Vivium in communi. opinionibus opini.
162 Iudex Laicus. Matthæus Boyß. Docto.*

Sed quid si forsan Clericus non habeat unde
dict. quod remissio fiet expensis Episcopi remissionem
fieri petentis, per jura prædicta, maxime cum ad
eum emolumentum jurisdictionis pertineat regula ju-
ris qui sentit. & ita servatur in præsentī civitate.
ad hoc bene fa. quod dicit. Bald. in *titul. de pace
venen. §. si iudex*, videlicet quod si iudex petat

remissionem ex officio fieri debet expensis illius
terræ ad quam fit remissio. *ar. l. mulier. in opus.*
ff. de capti. Ioan. Fa. videtur tenere contrarium in
l. l. C. de officio proconsu.

Sed quid de expensis victualium factis in 76
carceribus iudicis secularis; similiter dicerem
ipsum Cle. teneri usque ad tempus requisiti-
onis, seu quo pervenit ad iudicis cognitio-
nem, quod talis esset Clericus, Barto. in *l.*
sanctum ff. de rerum divisi. dicit quod carce-
rato ministrari debent expensæ per eum qui
procuravit captionem, non autem per iudi-
cem. unde Bart. idem voluit in *suo tractatu.*
de carceribus in fine, ubi dicit quod si aliquis
debitor fuerit instante suo creditore captus,
& debitor non sit solvendo, ita quod non
habeat unde se possit sustentare, creditor te-
nebitur ipsum alere in carceribus. Idem te-
net Angelus, *insti. de actio. §. si. in fine. Ioan.*
Fa. insti. de actio. §. sed & si quis. dicit si quod
ille qui fecit eum capi, nolit victum mini-
strare, si captus non habet unde se alat, bene
faciet iudex, si permittat ipsum abire, & vi-
detur notari. *C. de ero. mili. anno. l. si. li. ii*
& fa. ff. ad exhi. l. sed si hereditas, nisi posset
adinveniri de alimoniis. C. Epis. audien. l. ju-
lices. tamen crederem quod à tempore mo-
ræ, Clericus non teneatur quicquam solvere
quia mora debet esse nociva, detinent ex re-
gu-

gula juris, mora, nec ex culpa vel dolo suis quis debet commodum reportare. & ita servatur nec propter dicta ad expensas detineri deberet, cum videtur esse civile debitum pro quo Clericus non est detinendus. Io. An. & ibi Dominicus. *in cap. si clericos de sen. excom. lib. 6. & Antho. in cap. Odoardus. de solu. de quo in cap. 1. de depo. & hoc etiam si sit conjugatus ut tenet Lopus de Castelle. sua. 118. & Dominicus in cap. unico de Cler. conju. lib. 6.*

TERTIA QUÆSTIO.

77 Tertio principaliter quæritur nunquid laico domino Clericum ejus vasallum à feudo propria auctoritate licitum sit expellere, cum feudum est apertum ipsi domino.

ET videretur, quod sic, per dictum Inno. in proxima quæstione allegatum de quo *in cap. verum de fo. compe.* ubi dicit secundum Sicu. quod cum dominus feudi habeat jurisdictionem ordinariam in vasallos in concernentibus ipsum feudum qualiscunque sit dominus quantumcunque vilis sit vel rusticus per legem Frederici, qui incipit, *Imperialem. de probi. feu. alie.* & hoc sive principatus, sive comitatus, sive castellania, vel alia hujusmodi concedantur in feudum, & hoc procedit sive vasalli, sive laici, sive clerici sive Ecclesiast. unde

unde in casibus in quibus vasalli laici litigarent coram domino feudi, id faciant Clerici vel Ecclesiæ, quia favore dominorum hæc iurisdictio est eis servata, unde possunt domini huiusmodi causas ad se revocare etiam invitis litigantibus, ut no. in præalle. cap. imperialem. & in cap. ceterum. de judi.

Et procedunt respectu clericorum, quando agitur causa feudalisi mere civilis, ut no. Inno. in præalle. cap. verum. & Bald. in Marga. vers. 22. & post Guil. in authen. Clericus C. de Epis. & cle. & Ludo. in singula. vers. feudum. vers. licet Clericus. Sed si agatur contra Clericum vasallum ad amissionem feudi criminaliter vel civiliter de crimine, tunc secundum Inno. ii non poterit de hoc cognoscere dominus feudi sed est remittenda cognitio ad suum prælatum etiam si feudum sit paternum.

Quinimo dicit Sicul. in cap. qualiter de judi. in fi. 78 quod si possessio Clerici caderet in commissum, non debet Princeps sæcularis extendere manum nisi prius iii declaretur per iudicem Ecclesiasticum alle. text. no. in cap. cum secundum. l. de hæc. lib. 6. fa. l. ejus qui delatorem ff. de jure. fisci. & quod ibi no. Bart. Et si per prælatum suum fuerit de crimine condemnatus de proditi- one vel alio crimine propter quod debet perdere feudum, tunc dominus suus poterit pro velle suo sibi feudum auferre, & si a prælato suo fuerit absolutus, tunc ulterius sibi feudum auferre non poterit dominus propter crimen. Et ratio prædictorum est secundum Inno. Quia de crimine Clericorum nec directe nec indirecte iiii potest iudex laicus cognoscere, sicut nec de legitimati- one ar. de ordi. cog. cap. tuam qui si sint legit. cap. lator. & de judi. cap. at si Clerici.

Nec obstat si dicatur quod immo potest incidenter

H

cog-

110 REPETIT. CLEM. 1.

cognoscere, quia si contra clericum in testem productum coram laico objicitur crimen, laicus de hoc cognoscit, quia secundum Inno. tunc non propriè objicitur crimen Clerico: sed contra laicum qui eum produxit, quoniam ipse ex ejus repulsione patitur pœnam, & non Clericus, quia ejus testimonio non creditur.

79. Et hæc procedunt videlicet, ut Clericus privetur feudo propter crimen, quando est feudum paternum. Si vero est Ecclesiæ: secus est secundum eum. Quia propter delictum personæ non est Ecclesia feudo privanda. 16 *quæst. 6. cap. si Episcopum.* hoc tamen ultimum dictum ut non privetur Ecclesia feudo propter delictum personæ vel prælati limitant Hosti. & alii doctores, ut non privetur Ecclesia perpetuo, sed in vita Prælati auferetur feudum ab Ecclesia, & eo mortuo revertetur ad eam, ut *in lib. feu. cap. si Clericus vel Episcopus.* & ibi Bald. *de Cap. cora. col. 10.* Et istud dictum Hosti. putat verum Anth. si feudum spectat ad mensam prælati, secus si ad capitulum, nisi totum capitulum delinqueret, ad hoc quod *no. de dolo & contu. cap. 1. l. jubemus. 2. C. de sacrosan. Eccle. idem* credit Sicul. quando pariter spectaret ad mensam Episcopi vel capituli, vel quando feudum esset Ecclesiæ simpliciter concessum, & non mense prælati tantum, quia tunc cum præjudicium Episcopi non sit separabile à præjudicio Ecclesiæ, ejus delictum non nocebit Ecclesiæ: ad hoc quod *no. in cap. cum venisset. de insti.*

Et sic procedit Inno. dict. juxta Sicul. *in d. cap. verum* Et limitatio Hosti. procedit. quando feudum mense prælati concessum est, quia post mortem redibit ad Eccles. *argumen. cap. cum venisset*, Sed in puncto principali dicit Innocent. quod dominus feudi sit judex ordinarius & exequitur sententiam suam, idem etiam laicus

cus contra vasallum clericos sine sententia excommuni.
argumento. cap. Olim. de restitut. Spoliatorum.

Contrarium tenent Ioan. Andr. d. cap. verum. quod
id communiter non probetur, quod rusticus sine poena
excommunicationis, manus injiciat. Anthon. salvat dict.
Innocent scilicet quod posset repellere non tangendo
personam, sed armorum terrore, vel colonos pro eis
tenentes expellendo, quia per hoc non venit contra
cap. Si quis suadente.

Siculus putat, id non esse de mente Innoc. Fran. di-
cit quod mittet manum in clericum non ut Judex, sed
ut pars, defendendo jurisdictionem suam.

Idem Fran. Zabarel. dicit dictum Inno. verum esse iiii
quod Cle. vasallus damnatus à iudice Ecclesiastico po-
test à laico privari feudo pro velle suo, videndus Fran.
Zabarel. in hac clem. & in clem. Pastoral. de re judi.

Zenzel. & Bonif. dicunt dict. Inno. non procedere,
videndus ergo. Sicul. in d. cap. verum. ubi reprobatur
opinionem Fran. nec putat eam esse veram, quia ex
quo Clericus post privationem incumbit possessioni de
facto, non diceretur laicus, eum repellendo suam de-
fendere jurisdictionem, sed potius acquirere possessio-
nem quam prius non habebat, secus si prius habuisset
possessionem & Clericus illum de novo turbaret, quia
tunc propriè diceretur defendere jurisdictionem & pos-
sessionem suam.

Et. quod no. Inno. in cap. cum nostris. de conces. præ-
ben. in questione. An quis possit propria auctoritate
exequi sententiam per se latam & Bart. in l. si finita. §.
Julianus. ff. de dam. infect. & per Inno. in cap. super

112 REPETITIO CLEM. I.

hoo de renun. unde resolutive tenet idem Abb. Sicul. in loco præallegato opi. Ioan. An. tanquam tutiorem videlicet ut laicus non possit exequi violentando personam. Sed sicut cognitio de crimine fit per Judicem Ecclesiasticum, ita & compulsio, & sic crederem opinionem Guilhe. hic intelligendam idem videtur voluisse Bert. de Clusel. in d. cap. verum, dum dicit quod si dominus feudi repellit injuriam non incurrit excommunicationem ut in præalleg. cap. olim. alle. cap. si vero de senten. excom. Si vero capit Clericum, distringit, vel alias eidem violentiam infert personalem remota defensione, tunc esset excommunicatus, cum in feudum jurisdictionem habeat non in personam, & sic posset secundum eum intelligi dictum Guilher. fa. cap. significasti. 2. de homicidi. & istam partem tanquam tutiorem crederem esse sequendam. ar. in cap. juvenis. de spon. & in cap. si quem. de sent. excommuni. pro quo fa. quod no. idem Sicul. in præalleg. cap. verum. in solutione primi contrarii. in ver. Et potest esse spiritualitatis ratio. &c. Ex quibus omnibus ad solutionem questionis talis inferri potest conclusio.

SEPTIMA CONCLUSIO.

Laico domino Clericum ejus vasallum à feudo violententer non licet expellere, verum quia supradictum fuit Innocentium in sapius alle. cap. verum tenuisse. Cum agitur ad privationem feudi Clerici propter crimen, hujusmodi causam, sive criminaliter agatur de crimine non posse tractari coram domino feudi laico, licet judex laicus possit de crimine opposito adversus Clericum judicio seculari in testem productum cognoscere.

Quæst-

Qnæstio, an Clericus de falso testimonio coram laico puniatur, in utramque partem disputata.

Q Uæritur, utrum Iudex Laicus Clericum coram ipso falsum deponentem vij punire possit: pro cuius evidentia est primo videndum si de tali exceptione criminosa Iudex laicus possit cognoscere Inno. sicut dictum est tenet, quod sic, quia probatis huiusmodi exceptionibus criminosis non patitur pœnam, *cap. cum dilectus de ordi. cogni. in fi.* Repulsio enim à testimonio vel fides ex hoc sibi non adhibita non cedit ad ipsius Clerici incommodum sive pœnam, sed producentis secundum Inno. Hosti. vero in *alle. cap. verum* dicit quod immo hæc cognitio sit Diocesano remittenda, *ar. cap. nullus de foro compe. & de ordi. cogni. cap. tuam.* & istam partem credit Pe. de Anchar. veriore, ut ipse tenet in *repe. cap. ea quæ de reg. jur. lib. 6. question. 22* movetur, quia negari non potest quin ista criminis exceptio probata gravet opinionem & famam Clerici apud iudicem laicum & apud bonos & graves, ut *no. pro alle. c. cum dilectus ca. super eo de elect. hac*

114 REPETIT, CLEM. I.

ergo ratione videtur remittenda cognitio ad Episcopum postquam Cleri, ex probatione tali siue cognitione dicitur gravari.

Et idem ubicunque de crimine agitur civiliter contra clericum puta ad amissionem feudi propter prodicionem, vel aliud crimen commissum contra dominum feudi, remittenda est enim de hoc cognitio ad Episcopum postquam potest Clem. ex probatione tali siue cognitione gravari, etiam si feudum sit paternum ad quod de clem. conjuga. cap. unico lib. 6. Et tradit Io. An. regulam in cap. at. si Cleri. de judi. & in cap. 1. de mutu. pe. quod de crimine Clericorum, nec directè nec indirecte potest laicus cognoscere, sicut nec de legitimitate ut dicto cap. at. si cle. & de ord. cog. c. tuam. lata autem sententia super crimine prodicionis vel alio propter quos privari debeat feudo, tunc secundum Vincen. dominus aufert feudum pro velle suo. Et si fuerit absolutus non poterit dominus eum amplius super illo crimine inquietare. Istam etiam opinionem Hosti. & Pet. tenet Sicul. in præalle. cap. verum.

Veruntamen in practica servatur opinio contraria Inno. verum quod de tali excepcone criminosa contra Clem. in testem productum opposito cognoscit iudex secularis.

ix Nec obstat secundum eundem Sicul. l. nullum C. de testi. quæ fuit. l. xenonis. qui capit imperare anno domini quadringentissimo. 73. ubi dicitur quod si testes in ferendo testimonio iudicis aures offenderint, potest per eum puniri fori præscriptione non obstante, quia secundum Host. illa l. non astringit Clericos testificantes coram laico. Accur. tamen & Cy. tenent legem illam etiam in Clericis locum habere, idem sentit Bald. dicens esse specia-

speciale, quia delinquendo in iudicio se astringit foro: idem sentire videtur Angel. in l. si vacante C. de bo. vac. lib. 10 Lanfr. in cap. quoniam contra de proba. Guilher de Paradiso. magist. 10. An. in cap. presbyter. cl. 2. §. quest. 6.

A D D E

Lanfrancus scribit hoc in praxi in cap. quoniam ti. de confessionibus num. 11 in contrarium tenet Felinus post alios, in cap. verum de foro competenti, quod nimirum à laico iudice puniri non possit Clem. Quam etiam tenet Afflictus decis. 230 recitatis tribus opinionibus Tiraq. etiam hanc videtur sequi sententiam tit. de retractu conventionali. §. 4. num. 10 Vide ad longum Iasonem in l. 1. §. Qui mandatum num. 7. Et Vivium in com. opin. In verbo Clem. ubi acerbè reprehendit Bart. ejusque rationes falsas esse dicit, & concludit Clericum à Laico puniri non posse. Adverte quod insequenti Author noster Romanum in sing. alleget eum post multam inquisitionem invenire non potui ob numeri defectum. Matth. Boys Doctor.

In contrarium tenent Ludo. in singula verbo testis vers. potest iudex per rationem. Jo. in cap. ac si Clerici de judi & in cap. 1. de mutu petitionibus. Idem videtur tenere Bald. in ti. de pace tenen. §. si clericus col. 10 de quo per Specu. in ti. de test. §. 1. vers. sed qualiter. & idem Hosti. in alle. cap. verum qualitercunque enim delinquit Clericus iudex secularis non habet correctionem in per-

116 REPETIT. CLEM. I.

personam, sed ad Episcopum spectat punitio & cognitio, etiam de jure civili, ut in *authen. statuimus C. de Epis. & clem.* Et licet delinquendo vel contrahendo in aliena diocesi fortiaur ibi forum, ut in *cap. dilecti de fo. compe.* illud tamen debet intelligi de *fo. Eccles.* Non est ergo bona ratio quod delinquendo astringat de foro sæculari. *cap. postulasti de foro compe.*

A D D E.

Clericus falsus testis non punitur per sæcularem judicem. Clarus in criminalibus quest. 38 num 13 & 14 Didacus couarruvias in practicis obs. cap. 18 num. 8. Afflictus decis. 230 Egregie Ignatius Lopes in praxi Canonica ad Bernardi Dias c. 93 num. 2. in littera C. Qui rursus notat quid juris Si Laicus coram Ecclesiastico judice falsum deponat, & ab utroque eum puniri ait. Vide infr. reg. 1. limitat. 2. Matth. Boyß. Doct.

Frede. de se, consilo suo 88 tangit hujusmodi questionem in hæc verba. Item ad id quod objicitur quod judex laicus non potest punire clericum de crimine, sive principaliter, sive incidenter. Respondeo quod coram eo non potest accusari de crimine, sed dico quod judex sæcularis Clericum agentem vel accusantem calumniosè vel falsa seu varia testificantem, potest ex officio extraordinariè punire; ita tamen quod si executio talis poenæ sit facienda in personam, Episcopo reseruetur. Si vero realis sit executio facienda in bonis, potest facere judex temporalis vel sæcularis, vel distringendo ejus fidejussores, quos Clericus dederit. C. qui accu. non pos. l. 3. Et eodem modo potest punire Clericum in civilibus deficientem in expensis.

Sali. autem. in præalle. l. nullum. dicit ego habeo pro expedito quando coram Ecclesiastico iudice testificatur, etiam si Clericus foret exemptus, quia tunc privilegium exemptionis perdit, ut hic *fa. l. i. ff. si quis in ius vo. non te. cum ibi no.* Sed ubi coram iudice civili & sæculari, dubito propter *cap. si diligenti. de fo. compe. & aut. Clericus super. de epi. & cle.* potest dici speciale quando delinquent in iudicio, pœna tamen non poterit imponi corporalis à iudice laico, vel *dic. q. in Cle. delinquente in iudicio sæculari hæc. l. est correctæ* quantum ad pœnam imponendam per illum iudicem, sed remitteretur ad ecclesiasticum.

Io. & Arch. sentire videntur, quod iudex laicus & sæcularis possit officio punire Cle. delinquentem coram eo, puta falso testimonio, ut *no. 5. qu. 6. in alle. cap. præbyteri. & fa. quod no. in cap. de si clerici all.* & videtur in hoc residere, ubi Lopus in apostilla subiungit. In contrarium facit quod *no. Io. An. post Inn. & Hosti. in alle. cap. verum de fo. compe. in prima gloss. ut refert. Petrus de aroba. in præalle. cap. ea quæ de reg. lib. 6.* ubi dicit: post præmissa, quod sequitur, videtur æqua consideratio Frede. & quod licet secundum Hosti. non possit iudex laicus incidenter cognoscere, ut *di. cap. verum*, tamen quandoque quando crimen incidit in causa factò ipsius Cle. accusantis calumniosè laicum, non occurrit ratio quare super calumnia tali non possit ferri sententia, postquam sibi constat de ipso iudici ut iudici.

Nam si potest laicum condemnare de crimine, quare non Cle. pecuniariter vel super ejus calumnia ferre sententiam reservata pœna juris auctoritate, non habet rationem in se, sed bene legem in contrarium. *ff. ad Turpil. l. in prim.* Nec

118 REPETIT. CLEM. I.

Nec debet processus calumniæ accusatoris separari vel dividi à processu principali, ut sic qui est competens in principali, sit & competens in dependentibus & connexis l. 2. ff. de juri. om. judicium c. præerea de offi. dele.

Æqua igitur videtur consideratio dicti Fred. ut sic de qua recognoscit judex de ep. & pronunciet, ut in cap. cum super de causa pos. & propriè l. de qua re. ff. de judi executione tamen suo judici reservata. Et hanc opi. Fred. de. servant curiæ sæculares in præsentī civitate. Ab Sicul. in sepius alle. cap. verum refert Ant. tenere dictum Host. jungens ad hoc facere quod no. in prælle. cap. unico de clem. conjug. lib. 6. & in di. cap. 1. de mutu peti. & quod ipse plene dixit in alle. cap. an sit Clerici, nam ibi & in præall. cap. 1. tenet Io. An quod de nullo crimine Clem. laicus potest cognoscere directe nec indirectè sive agatur criminaliter sive civiliter.

Pro quo optime fa. gloss. in cap. quamquam. juncto
82 tex. 14 quæst. 2. ubi videtur probari quod etiam in causa civili non debet Clericus testificari coram laico, sed
xj coram Episcopo vel coram quo Episc. committit. Sed satis puto dicendum quod episcopus consenserit quod deponat coram laico, sicut fit quotidie in præsentī civitate quando Archiepiscopus vel ejus officialis, licentiam concedant sacerdotibus coram sæculari iudice, in causis in quibus ad sanguinis multam non agitur deponendum. tunc potest judex laicus de objecto crimine cognoscere, quia non cognoscit ut puniat Clericum? nec ad hoc agitur, sed causa tantum inter litigantes dicitur agitari, pro hoc textu. in l. Iulianus in fi. ff. de his qui no. in fa. Sed nullo modo poterit laicus Clericum punire etiam si vacillet coram eo per jura allegat. & maxime fa. gl. in præallegat. ca. quamquam & hoc videtur, Inno. voluisse in præalleg. cap. verum.

Nec

Nec obstat, *l. nullum*. tum quia lex civilis non distingit Clericos, tamen quia cum generaliter loquatur ad Clericos, tamen videtur extendenda, cum habeant specificum privilegium ut sint prorsus alterius jurisdictionis, *regula juris generi, de reg. juris lib. 6.*

Ego ad istam partem adduco quod dicit idem Pe. de Ancha. *in consilio suo* 170 videlicet quod si causa qua agitur coram iudice laico est civilis, non venit criminalis, ergo quod non venit in cognitione. nec in pronuntiatione. *cap. pen. & glo. de offi. de le. cap. cum dilecta. de rescrip.*

Et quod iudex etiam coram quo committitur falsum non possit de hoc cognoscere & punire si sua jurisdictio hoc non patitur no. Bart. *in l. divus ff. de fal. alle. Inno. in cap. dilectus de pe.* præterea non per modum exceptionis sed accusationis inquisitionis & denunciationis crimen in iudicio deductum puniendum est, *cap. cum dilectus de ord. cogni. & l. Lucius ff. de his qui no. infam.*

Istis tamen rationibus non obstantibus idem Pe. in consilio prædicto respondet in contrarium dicēs. no. per Bart. & Inno. in locis præalle. non obstare, quia loquuntur de pœna ordinaria infligenda, quæ non nisi per iudicem competentem est infligenda, quasi secus sit in pœna extraordinaria.

Angelus autem. Areti. *in suo tractatu malef. super verbo falsario §. colum.* quærit testis qui falsum deponit coram arbitrio vel arbitratore possit puniri de falso, & per quem, dicens quod sequitur. vide Angelum *in l. si vacante C. de bo vacan. l. 10 in ver. sed tunc quæro.* licet possit iudex contra testem &c. *cum. ver. seq.* Et concludere quod si iudex habet imperium potest ordinariam pœnam imponere vel extraordinariam, ut no. gl. *in l. nullum C. de tan-*

120 REPETIT CLEM. I.

test. si non habet imperium, potest tantum extraordinariam imponere, nisi consulto principe, quia tunc etiam ordinariam imponet. l. penultim. ff. de fal. nisi sit Cle. testis, quia tunc licet gl. in præalle. l. nullum. velit quod etiam per judicem laicum possit puniri, tamen ibi doctores contra per authen. statuimus. C. de epi. & cle. & c. si diligenti, de for. compe.

Si autem coram arbitratore falsum deponat, per eos puniri non potest, quia non habent imperium, sed per judicem competentem ut *l. si. C. de test. ibi adversus eos reservato conjuncta gloss. ita dicit Ange. in dicta. l. si vacantis. vers. sed nunc dubitatur compromissum, &c. de quo late per Sali, ut præmissum est in sæpius alle. l. nullum.*

xij Et dicit Bar. in *l. si quis obrepserit. in fi. ff. de fal.* quod quando in actu judiciario fit aliquod delictum coram iudice: vel à parte, vel à notario, vel à teste, vel advocato, tunc iudex poterit punire ex suo officio per *l. athletas §. i. ff. de his que notant. infra.* & istud in practica servatur quotidie. Late etiam ponit Ange. in *l. quotiens in fi. C. de judi.* ubi multum eleganter loquitur dicens, quod saltem extraordinariè semper puniri possit iste testis falsarius qui falsum deponit coram illo iudice, quia alias punire non potest criminaliter, & ita voluit Fran. de Rampo in *l. 2. C. de condi. ob tur. cau. relatus. ab Angu. de Fran. in addi. Ange. Are. ubi supra.*

ADDE

Sic injurians vel injuriam committens in scriptis coram aliquo iudice vel alias delinquens in iudicio ab eodem iudice, licet suincompetentes, puniri

puniri potest. Ange. in Maleficijs §. Fallario. nu.
 25. Hyppolitus sing. 549 Corsetus in sing verbo
 Notorium Boerius in consuet Bituric. tit. de ju-
 risdict. §. 21. Idem Boerius de seditiosis. §. 6. n.
 37. Adde Mynfingerum centur 5 obser. 52. ubi
 personæ peregrinæ & extraneæ in Camera habentes
 causas conveniuntur ibidem ratione persona-
 lis obligationis, quæ in Camera contracta est.
 Matth. Boysß.

Ad quod fa. quod dicit Bal. in l. acceptam. C. de usu
 ubi tenet, quod si Clericus est electus depositarius per
 judicem sæcularem præcisè compelli potest ad ipsius de-
 positi restitutionem. Et licet servetur de consuetudine
 opi. Fred. supra allegata: Ego tamen salva pace contra-
 rium tenentium crederem opinionem Hostien. esse tu-
 tiorem ac de jure veniorem. Ex qua tamen infero con-
 clusionem.

CONCLUSIO OCTAVA.

Laico judici Clericum coram ipso falsum deponen-
 tem punire licitum non existit etiam civiliter.

Ad quod ultra præmissa adduco, quod dicit singula-
 riter Sicul. post. lo. An. in alle. c. at si Cleri. videlicet.

xiv

84

Quod Secundum communem opinionem canonista-
 rum super crimine Clerici non habet locum reconven-
 tio coram iudice seculari: sive veniat imponenda pœna
 pecuniaria, sive pœna infamiæ: sive agatur criminaliter,
 sive civiliter, quia jura respectu criminis indistinctè vi-
 dentur prohibere, ut Clericus à Laico nullo mo-
 do judicetur, ut in alleg. cap. unico de Clem.
 conjur. lib. 6. ut idem tenet. Archi. & in cap. 2. de foro
 compe.

xv

compe. facit. cap. Clerici. de judic. quæ conclusio hic placet Jacobo Maynardi, & Sicul. in præal. cap. at. si Clerici. quia habito respectu ad personam Clerici, potest dici causa spiritualis, ita quod non solum deficit jurisdictio respectu personæ, sed etiam respectu causæ.

Considerat enim idem Sicul. Clericos à jurisdictione Laicorum exemptos, nedum legibus imperatorum, *ut in auth. ut Clerici apud pro. Epif. col. 6. cum multis similibus.* Sed etiam ut superius dictum est à sanctissimis summis Pontificibus & quod plus est principaliter à Deo, ut supra dictum fuit post Innoc. pro quo *bona glo. in cap. si Imperator: 96. disti.* & hæc jura tam divinum quam humanum loquuntur generaliter & distincte: absonum videtur, quod per leges generaliter loquentes, hæc tanta & tam alta privilegia recipere debeant læsionem, cum generaliter traditur à canonibus, quod ea quæ speciali nota digna sunt, nisi specialiter exprimantur, videntur esse neglecta, & non comprehensa sub dispositione generali, licet ex proprio significato verborum comprehendantur. ut optime dicit *tex. in cap. quamvis infra. i. de præben. lib. 6. l. Item apud Labcon. §. hoc edict. ff. de inju.*

Præterea considerandum est, quod Clerici non debent à Laicis judicari: quia reputantur majores & sanctiores, unde no. dicit *tex. in cap. denique 96 di.* quomodo hi qui humanis rebus præsumunt, & non divinis præesse permissum est: de his per quos divina ministrantur, judicare præsumant, penitus ignoramus. Quæ rationes ad nostræ solutionem quæstionis congruè videtur adaptari, ut Clericus velle non debeat irreverentiam divinorum, quæ ministrat
sub

subjici & judicari per Laicum: sic ergo Clericus falsum coram iudice Laico deponendo, privilegio tacite non potest renunciare, cum hoc non possit expresse, ut in *præall. c. si dilig.*

Imò Clericus non declinans forum iudicis sæcularis venit arbitrio iudicis puniendus, 86
tanquam transgressor canonis, ut tenet Bald, xvi
in *l. circa fin. C. de indi. vidui. tot.* quod dicit etiam esse verum, si per statutum prohibeatur sub certa pœna declinare, quia non valet: ut ibi plus dicit Bal. in *l. 1. C. quomodo & quando iudex post Fede. de se.* quod clericus agat contra laicum coram iudice sæculari, & Clericus accusetur de falso: non poterit Episcopus inhibere iudici sæculari, ne fungatur partibus suis, licet illa quæstio falsi videatur præjudicialis, dico tamen quod benè posset inhibere, ne pœnam inferret huiusmodi Clerico propter huiusmodi crimen, per id quod not, idem Bald. in *l. consult. in 1. & 2. qu. C. de testa.*

Nec videtur quod valeat consuetudo, quod xvii
rex & ejus officarii possint cognoscere & habere jurisdictionem in Clericos solutos in actionibus civilibus, personalibus, vel etiam criminalibus, ubi ageretur de crimine civiliter sicut in nostro casu per ea quæ no, Innoc. in *c. postulasti ultra medium de foro compet. per Archi. in ca. Romana. in 2. glo. eo. tit. lib. 6.* quia talis consuetudo est contra libertatem

Ec-

124 REPETITIO CLEM. I.

Ecclesiasticum, & sanctorum patrum instituta. *cap. cum terra de elec. arg. de his quæ fi. à ma. par. oa. cap. 1. juncto. cap. 2. de foro compe.*

A D D E.

In actione reali, de hoc vide 1. Regu. 2. Fallen. 4. Matheus Boyß D.

87 Et meritò supra dixi personalibus, quæritur an Clericus in actione reali possit in judicio sæculari conveniri. Sunt opiniones inter doctores diversæ, de quibus per *Archi. in cap. unico. de Cle. conjuga, lib. 6. per Sicul. in ca. qualiter de judi. per Io. fa. in auth. statuimus. C. de Epi. & Cle. per Bald. in auth. Clericus C. eod. tit. ubi dicit quod Clericus, si convenitur reali judicio coram sæculari iudice, tenebitur respondere, nam ratione possessionis est sub foro præsidis secundum Guill. & ita servatur in Francia secundum eum. Io. fa. insti. de satisfda. §. si vero reus dicit, quicquid sit de jure, scio quod Cardinales & Episcopi respondent in regno Franciæ in foro sæculari in realibus: & ita videmus quotidie servari etiam si agatur de possessorio super beneficiis & aliis rebus spiritualibus, de quo latè vide Sicul. in cap. fi. de judi. ad idem glo. & ibidem Sicul. in cap. cum dilectus de elec. dictam opinionem Guil. sequitur Floria. in l. venditor.*

ff. de judi. ita dicens de consuetudine servari remittens se ad *no. per se. in l. fi. de noxa.* de quo per Fulgo. in *dicta. l. venditor* ut refert Angel. Are. *instit. de excep. super Rom. 18. colum. pro opi. auth. Ioa. fa. in dicto §. si vero.* reus dicit Bald. *in tit. apud quem vel quos contr. dici debet in usu.* feu. quod possessorium causæ spiritualis non est spirituale : quia non tangit medullam veritatis *alle. dictum cap. litteras. de jura. calum. & ibi. ber. & de judi. in Cle. dispendiosam. Gerb. p. 1. h. 2. poss. h. 1. m. 1. s. 1.*

Item ad propositum redeundo, talis consuetudo est 88
contra præceptum prohibitivum & negativum, ut in *d. 18*
ca. 2. cui expresse renunciare non potest : ut ibi *no. & pro-*
batur in cap. si diligenti. & ar. ne fidejuss. do. dentur.
l. 2. in fi. ergo multo fortius, nec tacite : præcepta e-
nim negativa obligant semper & ad semper, ut illud non
furtum non facies, & similia, licet affirmativa semper, 89
sed non ad semper, secundum Theolog. Propterea
talis consuetudo est, contra generalem statum Ecclesiæ
præsertim introductum in honorem totius ordinis Cle-
ricalis.

Ergo Clericus alicujus particularis loci tacite consen-
tiendo aut assentiendo tali ab usu inde poterit ordinis
totius privilegio præjudicare. *ar. 2. qu. 1. cap. sunt qui-*
dam. ar. not. per Inno. de consue. super. ru.

Deinde, talis consuetudo esset contra exemptionem
divinam. per quam ut supra dictum est, Clerici sunt à
jurisdictione principum sæcularium exempti; *ar. contra*
jus divinum non valet consuetudo.

Est insuper contra institutionem Ecclesiæ : ergo &c. 90
argu. de tempore. ordi. cap. 2. maxime quia hujusmodi
consuetudo videtur reprobata in *cap. ad nostram. de*
con-

consue. pro quo. bene fa. no. per Archi. in cap. unico de Cle. conjuga. lib. 6. super verbo condemnari.

Nec obstare videtur, si fortè dicatur, quod Ecclesia Gallicana, neque rex illud statutum servaverunt, quo ad hujusmodi nostræ casum quæstionis, & sic non videantur ligari illius transgressores, *argu. 4. dist. leges junctis. no. per glo. & doct. in cap. 1. de treu. & pa. maxime quia Papa hoc scit & tolerat. Ad quod posset responderi: quod cum istud jus sit prohibitivum a b exemptione divina procedens, ut no. Inno. de mayo. & obedi. cap. si quis. & supra dictum est, & per consequens contrarium esse peccatum, non possunt dici ex hoc excusati quantumcunque tempore etiam in contrarium fuerint: unde quia tempus non est modus tollendæ obligationis. l. obligationum. §. placet. ff. de actio. & obliga. & tanto sunt graviora peccata. &c. dictum cap. si. de consue. concor. & hujusmodi jus non potuit per Laicum præscrib*

Quia Laici spiritualia præscribere non possunt: sicut nec consuetudinem inducere. *cap. massina. de elec. etiam si non esset memoria de ejus initio. ut not. Io. An. in cap. 2. de præben. per Inno. de consue. sub. rubrica. & de præscriptio, nihil.*

Nec etiam obstare videtur si dicatur, quod Papa non potuerit Clericum privilegiare in Regis vel principis secularis præjudicium, cui in omnes antequam Christus veniret jurisdictio competebat: dicitur enim quod istud privilegium & ista libertas, ut jam supra deductum est: concessa est Clericis à Christo, in quem omne imperium fuit transfusum tam in spiritualibus quam in temporalibus *juxta no. in cap. novit. de judi. & per Inno. in cap. quod super his. de voto & vo. redem. & de foro compe. cap. licet.* Et quia Clerici sunt spirituales & spiritua-

libus

libus Papa solum seu iudices Ecclesiastici se possunt introumittere, cum istud generale privilegium à Deo datum sit.

A D D E

Hæc omnia argumenta, quod consuetudo non valeat, ut Clericus coram Seculari conveniatur, tradit ad longum Rota decis. 10. Tit. de Consuetud. in antiquis. Ubi improbat talem Anglicanam consuetudinem. Clarus idem in criminalibus. Matthæus Boyss D.

Quid autem de uxore Clerici, an gaudeat privilegio 92
fori. glo. in cap. eos. 32. dist. 8. II. qu. 1. in cap. 2. tenet, quod sic; vide Ioan. And. & doct. ores in cap. unico de XX
Cle. conju. libr. 6. sepius alleg. & per Sicul. in cap. nullus de foro compe. de familia an gaudeant privilegio ipsius Clerici. gloss. in præalleg. cap. eos quod sic vide Archi. in præall. cap. 2. II. qu. 1. & Sicul. in consil. suo 53. & in præalle. c. nullus & Bal. & Salic. in l. 2. C. de Episc. & Cleri.

A D D E

Privilegium Clerico concessum pertinet ad uxorem leg. 2. C. de Episcop. & Cleric. Idem in Laici uxore, in privilegio fori, in privilegio arti concessio, in privilegio non solvendi gabel-
lam, in salvo conductu, in immunitate vico concessa, in privilegio ne torqueatur, ne testes viles & ignobiles contra eum admittantur. Hæc omnia vide per Tiraq. in legibus connub. gloss. 3. num. 52. Albericus in statatis quest. 114. lib. 1. Alcuius in l. 1. C. de injus vocando. Afflictus in consued. Sicilia tit. de pugnibus sublati. nu. 11 de

uxore & familia Clericorum. Vide extens, 2.
& 3. in reg. 2. infra.

Privilegium domini an ad familiam extendatur, latè tradit Felinus in cap. Nullus. de foro competenti. Usq. relictus merito etiam competit uxori, & maritus stipulans pro se alimenta etiam uxori stipulatus censetur. Vide Pignolum ad sing. 353. Romani. Mattheus Boyss D.

QUARTA QUÆSTIO.

93 Quarto principaliter quaeritur nonquid saltem ex Ecclesiæ delegatione iudici Laico licitum sit de causis etiam criminalibus Clericorum cognoscere.

Et videtur primo quod sic per glos. 1. §. vers. 32. di. ubi Papa mandat Rudolpho & Bertulpho inter alia, quod officium symoniacorum & in fornicatione jacentium scientemullo modo recipiant, & quantum possint tales à sanctis ministeriis, ubi oportuerit, prohibeant, arguit ex his dictam glo. quod Laicus de mandato superioris potest suspendere Clericos & excommunicare: quia excommunicatio est potius jurisdictionis quam ordinis. arg. cap. transmissam. de ele. nam electioni possunt interesse. 43. di. cap. Adrianus & cap. in synodo. & ar. 96. di. cap. bene quidem & cap. nos ad fidem & causis matrimonialibus. 35. qu. 5. cap. ad sedem circa medium. & 2. q. 5. cap. mennam. tamen Bar. brix. in præalle. §. verum. dicit hoc alienum à Laico, cum de spiritualibus se non intromittat, ut in cap. decernimus. de judi. immo ut ibi dicitur, prohibetur praelatis, ut talia Laicis non committant: tamen Dominus Papa, qui habet plenitudinem potestatis, eis bene posset committere, ut excommunicarent.

ii Glo. vero in præalle. cap. decernimus, super verbo præsumant. dicit quod Laicis delegari possunt

sunt causæ pecuniariæ, siue huiusmodi merè civiles, ut hic colligitur: & ita vidi alias servari in curia Archiepiscopali Tholosæ: ubi notarij causarum civilium erant commissarij usque ad sententiam exclusivè, secundum Stylum & statuta ipsius curiæ, quod tamen hodie sublatum est propter abusus & exactiones indebitas ipsorum notariorum, qui delationes immo detatas & superfluas, ut processum inculcarent, concedebant, & alia plura faciebant scripta difficilia in Laicos, etiam de talibus causis civilibus potest compromitti. *cap. exposita de arb*

Papa vero & civiles, & criminales, & spirituales, potest delegare Laico *art. in præalleg. §. verum ca. Mennam & 63 distinct. in synodo &c. Adrianus & 10 q. 3. cap. illud idem Henr. in cap. at si Clerici. dicens Clericum posse distringi per iudicem sæcularem ex commissione siue ex delegatione Papæ, siue agatur criminaliter siue civiliter, ad hoc alleg. 22 distinct. cap. ad hæc & ibi not. Ioan. Hosti. Io. An. & Sicul. in cap. 2. de judi. & Archi. cap. ab arbitris de offi. dele. libr. 6. Bal. in l. rescripta C. de præci. impe. offe. Ioan. fa. in auth. statui-
mus C. de Epi. & Clem. per Ioan. And. in cap. unico de Clem. conjuga lib. 6.*

Sed contra videtur, quod nedum Episcopus possit, immo teneatur committere. *11 q. 1. cap. te quidam gloss. remittit ad no. in cap. contingit de arbi. Sed ibi rectè non solvit, ut dicit Sicul. in præalleg. cap. decernimus in 1. colum. Sed secundum eum primo dicendum est, quod illud cap. loquitur de causis non spectantibus ad Ecclesiam, quas Episcopus debet Laicis dimittere. de judi. cap. novit. & ita ibi glo. no. Vel dicendum secundum Io. An. post Tan. quod dictum cap. decernimus loquitur secundum consuetudinem reprobata. cap. ad nostram de consue.*

Et

130 REPETIT. CLEM. I.

Et sic concludit idem Sicul. ex glo. prædicta quod
vid. Socini. iij. Regul. iur. 80. causæ civiles Clericorum possunt Laicis delegari; sed
 non spirituales vel criminales, *alleg. no. 96 distinct. cap. bene quidem & 95 distinct. cap. pervenit & præalle.*
S. verum, qui dicit Episcopum non posse Laico de-
 mandare potestatem excommunicandi. Sed Papa sic:
 quod etiam hic tenent doctores, & quæ possit Papa vel
 Episcopus delegare, remittit ad glo. *in præalleg. c. perve-*
nit & Inno. & alios in c. quanto de consue. ubi plene
 Fran. limitat hoc dictum glo. quod Episcopus possit de-
 legare Laicis causas civiles Clericorum, quando Clerici
 non inveniuntur idonei: alias non *alle. cap. relatum*
ne Clem. vel mona. & de reli. do. cap. inter quatuor quæ
 iura hoc non bene probant.

Vnde Ioan. de Ligna. Bal. & communiter doctores
 moderni tenent oppositum dicentes, quod licet hoc
 sit æquum, non tamen necessarium maxime si com-
 mittitur nudus articulus. *ar. ejus quod no. glo. & Antho.*
in cap. statutum §. 1. de rescrip. lib. 6. in glo. in ver. Io.
& Guill. in Specu. de lega. §. si. vers. quid si certus arti-
 94 *culus.* Non obstat. *cap. significasti. de foro comp.* ubi pa-
 tet quod in iudicem Laicum Clericus consentire non
 potest, etiam cum licentia Episcopi; quia illud in-
 telligitur quando Clericus vult jurisdictionem iudicis
 Laici prorogare; hic loquitur quando Episcopus vult
 delegare. primum non potest, ut ibi, sed secundum
 sic: Et hæc est ratio diversitatis; quod in proroga-
 tione iudex judicaret jure proprio: & si contingeret
 appellare ad superiorem ipsius Laici appellaretur, &
 sic Clericus judicaretur à laico, sed in delegatione se-
 cus: quia *delegatus* utitur jure & vice delegantis, &
 sic ista jurisdictio Ecclesiastica, cum delegatus nihil
 habeat jure proprio, *ut l. 1. ff. de offic. ejus cui man.*
est jurisdictio & in cap. p. & g. & cap. sanè. de offi. dele.
 &

& ab isto appellare debet ad Episcopum delegantem, hæc sunt verba Sicul. *in prælle. ca. decernimus ad quod cap. ubi majus periculum de ele. lib. 6. & Cle. ne Romani. de ele. supra* ubi domini temporales possunt includere Cardinales pro electione summi Pontificis: & hoc faciunt ex Ecclesiæ commissione. Ex quibus talem elicio conclusionem.

CONCLUSIO NONA.

Laico judici de causis etiam criminalibus Clericorum ~~ex~~ Ecclesiæ delegatione licitum est cognoscere.

Hinc est quod in præfenti regno ex privi- **vi.**
legio sine delegatione Papæ, iudices sæculares cognoscunt contra Clericos de portu armorum. De offensa facta officiarijs officinando, quando jurisdictio regia usurpatur, & de infractione salvagardiæ, & quibusdam alijs casibus quos dicunt privilegiatos: eos tamen propterea corporaliter non puniunt, sed solum pecuniariter, & forte executio hujusmodi pænæ pecuniariæ poterit fieri in bonis immobilibus Clerici per ipsum iudicem secularem, vel distringendo fideiussores, quos dedit. *C. qui accusa, non possunt l. 3.*

Præterea quod Papa possit hujusmodi delega- **vii**
tionem facere, probari videtur ex eo quod concludit Franc. de Zaba. *in repetitione cap. perpendimus. de sen. exco.*

132 REPETITIO CLEM. I.

excom. videlicet quod Papa potest etiam sine causa auferre privilegium immunitatis personæ Clerici : quia illud concessum est Clerico per cap. si quis suadente. ut quod surgit à jure positivo. Papa autem tollere potest jus positivum *de concess. præbend. cap. proposuit.* quod tamen limitat, quo ad unum vel plures Clericos in particulari.

ADDE

Papa potest in aliqua causa Clericum seculari judici subicere. Menochius retinenda remedio 3 n. 400. citat Cassaneum in consuetudi Burgundi. §. 5. Rub. I. n. 48. Matthæus Boys D.

Sed non quo ad omnes Clericos, quia tunc secus cum illud esset immutare statum universalis Ecclesiæ, quod Papa facere non potest sine causa, hic est sententia glossatoris. in cap. literas. de resti. spoli. in præalle. cap. proposuit. cap. quæ ad perpetuam. 25. qu. 1. §. his omnibus 8. qu. 1. not. Inno. in cap. quarto. de consue. & Specu. tit. delega. sub rubrica de dispensatione. §. nunc breviter ad finem. Sed per sublationem hujusmodi privilegii & ejus observationem immutaretur generalis status Ecclesiæ ergo &c.

Insuper Papa statuere non potest id, ex quo constat, vel saltem vehementer præsumitur statum Ecclesiæ perturbari : ista est sententia, glo. in cap. prin. 4. q. 3. & Inno. de sen. excommunic. cap. inquisitioni. Et Papa non potest id facere per quod declaratur status Ecclesiæ universalis. tex. not. 1. qu. 7. cap. & si illa, ex quo concludit Sicul. in alleg.

alleg. cap. proposuit Papam non posse sine causa dare potestatem alicui principi seculari ut possit judicare inter Clericos: maxime cum, ut sæpe dictum est, privilegium istud sit de jure divino: idem voluit ipse Sicul. post Inno. *in cap. 2. de mayo. & obedi.*

Dicit tamen Franc. *in præalleg. cap. perpendimus.* se putare, quod privilegium *dicti. cap. si quis sua-* ix
dente, ex causa per Papam tolli possit etiam quo ad omnes; cum sit de jure positivo.

Sed cum hoc sit arduum, debet hoc facere, cum consilio Cardinalium, per id quod dicit *no. Ioan. mo. in cap. super eo, de hære. lib. 6.* ubi dicit quod cæ- tus Cardinalium est in possessione; ut Papa non fa- ciat aliquid arduum sine eorum consilio. Decet enim, ut quod præcipit inferioribus prælatis de consilio capi- tuli habendo de his quæ *fi. à præal. cap. novit. & cap. quanto*, & ipse in se observet. *ratione. l. digna vox. de legit. ad hoc 12. qu. 2. cap. non liceat Pape.* quia in- decens quo ad minores reputatur, impossibile quo ad principem, & sic dicunt etiam theologi, indecens Deo est impossibile. *Paul. de castro consilio 284. 3. colum.* dicit quod licet consueverit Papa omnia expe- dire de consilio Cardinalium, non tamen de necessi- tate tenetur, si non vult, quia non potest sibi dici; cur ita facis *de pœni. disti. 3. §. ex persona*, & ita not. dicit. *in cap. qd Apostolica de re. judi. lib. 6. & in cap. 2. de Cle, non resid. de officio ordina. cap. quamvis per Archi. in glo. tria facit, & in cap. fun- damenta. de elec. libr. 6. in glo. illa super verbo conti- gerit. & in extravag. Ioan. 22. quæ incipit excitabilis in glo. quæ incipit scilicet Cardinalium. idem Bal. in præju. feudorum fol. 3. 1. column. vers. aliqua. colleg. 10.*

Nec

134 REPETITIO CLEM. I.

Nec obstat si dicatur, quod etiam cum consensu
 97 Cardinalium hoc non possit; quia, *cap. si quis sua-*
dente. habet vim contractus vel quasi. Modo ubi statu-
 x tum transivit in contractum, illud est irrevocabile.
cap. novit. de judi. & ibi Innoc. & doct. Bart. in l. om-
nes populi ff. de iusti, & jur. & l. penul. ff. de decr.
ab ordi. faci. Sicul. in cap. in nostra, de iniur. ubi dicit
 post Bart. quod si civitas statutum fecerit, quod quicun-
 que venerit ad villam inhabitandam, ille sit immu-
 nis à gabella, non potest amplius illud revocari
 in præjudicium illorum qui jam venerunt, quia jam
 transivit in contractum seu quasi, & idem Inno in
præallegato cap. novit. dicens, quod licet Imperator
 revocet legem, per quam concessum est privile-
 gium Ecclesiæ, non propterea censetur revocatum pri-
 vilegium.

98 Ad præmissa respondet ipse Franc. ubi supra di-
 cens, quod quandoque privilegium conceditur in
 xj. subditum ex dispositione legis vel statuti, & tunc
 potest tolli, sicut ipsa lex. *l. statutum* pro hoc
glo. & Inno. in præalle. cap. in nostra. Dicit ibi Inno
 quod statutum factum per communem, per quod
 se obligant singulares de universitate, potest tolli ab
 his qui regunt civitatem, per regulam primam de
 re. jur. quod est singulare, & probatur in *distinct.*
cap. ju. nostra secundum unam lec.

xij Bald. in *l. qui se patris C. unde lib. 7. colum.*
cir. med. dicit speciale in principe, ut possit suum
 privilegium revocare, etiamsi alteri sit jus quæsi-
 tum etiam sine causa ut *qui fundos. C. de omni a-*
gro des. lib. II sed si non est privilegium, scilicet
 conventio, tunc non potest revocare nisi secun-
 dum ipsius rei naturam, ut *l. fundi de fundis pa-*
trim.

prim. C. eo lib. unde si princeps recipit precium, significat venditionem, & si uteretur verbo, indulgemus, vel simili verbo, ita quod esset irrevocabilis contractus: & non privilegium *arg. de prædi. curia l. si. libr. 10* & hoc tenet Nico. Matha. *C. de Iustin. Cod. contra. Guiller. de Suza.* qui dicebat, quod Imperator non potest revocare privilegium antecessorum, nec proprium ex quo est efficaciter jus quæsitum, dicens quod per revocationem fieret alijs injuria: quæ maximè a princ. debet esse remota. *ff. de vul. subs. ar. l. ex fa. & ff. de aqua quotidie l. 1. §. permittitur & C. unde vi. l. meminere. Fa.* quia licet Imperator habeat plenitudinem potestatis, & Deus sibi leges subjecerit, non tamen subjecit eidem contractus ex quibus obligatur, ut nota. traditur *in l. digna vox. C. de legi.* & dicit Bald. *in titu. de natura feu. in princ. in usi. feu. col. 10* dicens insuper ibidem, quod Papa non potest suppressere dignitatem, donec superest persona quæ præest dignitati nisi ex causa magna.

A D D E

Princeps an privilegium suum datum revocet, quando abijt in vim contractus. Item an successor prædecessoris privilegium vel contractum revocet vel tollat. Gabriellus de jure quæsito non tollendo. In commun. opinio. egregiè explicent. Rebuffus in concordantijs Gallie in rub. de collationibus, ubi refert 12. rationes, quare Princeps non possit contractum revocare. Et quod successor

136 REPETIT. CLEM. I.

cessor ligetur prædecessoris contractu. Fallit in Principe ex quatuor causis, inter quas est, quod ex magna & iusta causa publica revocatio fieri possit: quas tradit Antonius Nicellus in concordantijs glossarum juris civilis & Canonici, concordantia ultima. Vide Gabrielium latissimè in communib. opinionibus conclu. 5. 6. 7. De jure quasito non tollendo. Matthæus Boyss Doctor.

Vnde dicit Ioan. Andr. quod Cælestinus frater Petr. de Marone de mane faciebat gratiam, & vesperi auferebat, & alij conferebat: Unde Cardinales, licet scirent quod Papatui renunciaret per fatuitatem, tamen quia erat unum pecus libenter ejus renunciationem acceptaverunt, & creaverunt Bonifacium VIII. qui depingitur.

Vulpes introitu, leo in accubitu, & canis in occasu suo.

De quo supra dictum est in 3. quæsito evidentiali in fine num, 59

xij Sed Nicolaus prædictus non credit, illud dictum Guilher. de Suza esse verum, quia non facit injuriam, cum nullo jure sit obligatus, concedens privilegium hoc servare: nam sicut lex potest revocari, ita & rescriptum & statutum, ut patet. C. de sacrosanct. Ecclesiis. authen. quas actiones, nisi prætextu concessionis concedens aliquid sit lucratus, puta aliquam donationem vel factum quæ habeant perpetuam commensurationem cum re

con-

concessa, nam tunc non potest revocare, quia committeret dolum, ut ff. de dolo l. si cum mihi. Vide tamen in contrarium quod notat Bart. in l. si servus. in princ. de condi. fur. & Bal. in l. si. C. de actio. empti & ven. & ibi Alex. de Imol.

Aliquando confertur privilegium in non-subditum, & tunc non potest tolli nec tollitur revocata, l. vel statuto scilicet per quod fuit concessum, & sic loquitur Inno. in præalleg. cap. novit. Et est ratio, quia in non-subditum non potest transire tanquam lex ff. de jure om. judi. l. si. & de consti. cap. 1. lib. 6. transit ergo tanquam quasi contractus ex quo non-subditus accepravit instar donationis; sed contractus non potest dissolvi sine consensu utriusque contrahentium. ff. de pact. l. ab emptione de Spon. cap. 2. & in cap. 1. de regu. jur.

Ad gloss. Inno. in cap. dilectus de tempo. ord. dicit quod Episcopus non potest dispensare contra sua statuta, per quæ jus est acquisitum alteri, licet possit ea tollere, dicit idem Franc. quod debet intelligi secundum præmissa. Sed in eo quod dicit quod antequam sit alteri jus acquisitum, quod possit dispensare contra sua jura, & quod est fortius, secundum eum potest Papa mutando statum universalis Ecclesiæ, quod ultimum multum repugnat supradictis.

Sed intellige quod Papa potest mutare statum Ecclesiæ, dum tamen non per omnia, 99 sed oportet, ut prædixi, cum hoc sit arduum, quod cum

cum consilio collegii Cardinalium, hoc faciat *gloss.* verbo *Inno. in dicto cap. dilectus*, intelligitur si alteri sit jus quæsitum, non potest conditor statuti vel canonis dispensare, id est, non potest facere sola voluntate, ut contraveniens non incidat in statutum, & hoc stante statuto, si contra statutum concedit Privilegium & statutum disponit super eo quod non est prohibitum. & sic loquitur *gloss. Innocent. in cap. cum ad monasterium de statu regula*. Et per hoc patet Papam tollere posse privilegium: *cap. si quis suadente*. quo ad unum vel plures Clericos, sed non quo ad omnes.

XV
100 Quis autem Papa privilegium fori non possit revocare? pro hoc *gloss. sapius alle. in cap. si Imperator. 96. di. tenet Lud. in singula. vers. Papa. vers. quero nunquid*, & secundum eundem Francisc. & Sicul. in locis præalle, & ex his quæ supradicta sunt, cum tale privilegium sit de jure divino, quod est jus non ceremoniale sed morale, patet quod contra dictam legem divinam Papa non dispensat, debet enim potius usque ad animam & sanguinem defendere, 25 *question. 1. cap. sunt quedam*, & quod ibi exponit Lau. id est usque ad omnes conatus, pro hoc e. *cap. & question. cap. quæ ad perpetuam*, & quod no. de consue. *cap. per eundem Fran.*

A D D E.

An Papa possit privilegium fori revocare, negat id Romanus *sing. 419. Sed an potest Papa ubi nota quod Gab. Sar. in Additionibus duas regulas constituat quando Clericus coram*
secu-

seculari conveniri possit in Civili vel criminali causa, cum limitationibus. 32, quas ex ordine desumpsit ex hoc authore. ex regul. 2. Matthæus Boyß Doct.

Nam sicut dictum est non potest Papa dispensare, in eo propter quod decoloraretur status universalis Ecclesiæ, ut in *cap. & si illa 1. quest. 7.* quod est verum si ex toto veller mutare, quod non posset etiam cum consilio Cardinalium, nam hoc faciendo convinceretur errare, ut dicto. *cap. sunt quidam. in fi.* ubi optime probatur. Sed quo ad unum vel aliquos Clericos in particulari, bene potest. 34. *di. cap. lector. & quod not. Archi. in d. cap. sunt quedam.* pro hoc *cap. 1. de vit. & hon. cle. lib. 6.* quod no. Inno. in *cap. inquisitionem de sent. excom.* ubi dicit Papæ non esse obediendum, quando vehementer præsumitur ex præcepto perturbari statum Ecclesiæ de quo per *Ludo. consilio. 480.* & idem tenet *Sicul in præalleg. cap. inquisitionem.*

Resolutivè idem Fran. concludit ad quæstionem: 102
an, & quando privilegium alicui concessum tolli
possit seu removeri, quod quandoque quæritur de
privilegio quod est de jure divino, aliquando de
privilegio quod est de jure positivo. De primo
dicit quod aut is qui vult eum tollere vel revocare,
est inferior à Papa & indistincte non potest, solus
enim Papa est Dei vicarius in terris: *de transla. cap. 1. quia solus vocatus est in plenitudinem potestatis.*
cap. ad honorem. de usu. pallii. Aut. est papa. Et
dic quod aut vult tollere ex toto: & non potest.
Aut in parte & potest: ideo quia quando in parte,
hoc est potius interpretari, quam tollere, quod potest

sic enim interpretantur illa verba, In ore duorum vel trium, &c. *de testim. cap. in omni negotio.*

ADDE

An privilegium alicui concessum tolli posset per principem, vide Portium in commu. opinionibus li. 5. conclus. 19. & eo Cottam in verbo princeps. in memorabilibus, Gabrielium in commu. opin. conclus. 5. 6. 7. de jure quæsito non tollendo. Antonium Nicellum in concordant. ult. glossarum juris civilis & canon. Et Tiraquell, de penis mitigan. in proemio. Matth. Boyss. Doct.

De secundo, quando privilegium est de jure positivo, dic quod aut fuit concessum non-subdito, aut subdito primo casu. Aut non est ab eo acceptatum, aut sic. Si non, potest tolli libera voluntate concedentis, quia potest pœnitere re integra, ex quo de nullius agitur præjudicio, ut in regula juris, quod semel placuit *de regul. juris lib. 6.* Si autem fuit ab eo acceptatum, non potest tolli per gloss. Inno. in præalleg. cap. novit. quod ibidem approbat Sicul. dicens, quod habet suam vim in continenti, cum pervenerit in noticiam privilegiati ut in cap. 1. §. ex parte de condes. præben. lib. 6. & sic non potest amplius revocari, cum sit jus quæsitum & concedens non est dominus superior, idem tenet Archi in cnp. quicumque 11 quæst. 1. argum. in l. perfecta. C. de donat. quæ sub mo. ubi donatio semel perfecta non revocatur, & Ioan. An. in cap. constitutus. de rel. do. idem tenet Pau. conf. 285 2. col. idem Sicul. conf. suo 413. col. cir

cir. fi. Idem Ho. in sum. in tit. de privi. §. qualiter. ver. quid si ille. Spe. in tit. de instrum. edi. §. nunc autem. ver. quid si Imperator. Io. Ea. insti. de jure natu. §. sed naturalia per Bal. in tit. de natura, feu. col. 10. facit quod no. Bar. in l. pe. ff. de decre. ab or. faciem.

Si autem privilegium fuit concessum subdito ; aut quærit , an possit tolli quo ad effectum consummatum , aut quo ad non consummatum. Primo casu aut per consummationem sortitur naturam eorum quæ sunt de jure naturali vel gentium. Aut remansit in sua natura. Primo casu non potest tolli etiam à Principe sine causa , sic etiam non tollitur jus gentium *de consti. cap. quæ in Ecclesiarum per Inno. & Sicul.* ut si per privilegium concedatur dominium alicujus rei , tale non potest revocari : sicut nec dominium sine causa tolli nequibit ut not. in dicto cap. quæ in Ecclesiarum. & in locis alle. Cy. Bar. Bal. & Sal. in l. fi. C. si cont. jus. vel ult. publ.

Si autem privilegium remansit in sua natura juris positivi , ut circa privilegium fiat limitatio , dic quod aut quæritur de principe , aut de inferioribus. Si de Principe aut de Imperatore , aut de Papa ; si de Imperatore , dici posset quod in spiritualibus non potest intromittere. *de consti. cap. Ecclesia sanctæ Mariæ. Sed in temporalibus sic.*

Dic tamen melius quod in his quæ cadunt sub potestatem Imperatoris eadem juris dispositio locum habet quæ in Papa idem Ab. Sicul. in cap. quæ in Ecclesiarum allegato. De Papa verò dicit idem Franc. ubi supra : quod aut vult tollere in totum , aut in parte. Si in totum , aut per hoc mutatur status u-

niversalis Ecclesiæ, & non potest etiam cum Cardinalibus. Aut non ex toto, & potest cum consilio Cardinalium, si est quid arduum, alias solus potest. Si autem in parte, & tunc solus Papa potest. sic etiam potest illegitimum legitimum facere, & contra *de cleri. conjuga. olim.* Si de inferioribus dicit quod non possunt per. *gloss. Inno. in cap. dilectus. de tempo. ordi.* Si vero quæritur quo ad effectum non consummatum, dic quod libera voluntate disponentis tolli potest, sic loquitur. *cap. in nostra. de injuriis & gloss. ibi,* & sic potest intelligi *gloss. Inno. in præallega. cap. cum ad monasterium secundum. Fran.*

Ex his igitur patet evidenter quod ex quo Papa in parte tollere potest privilegium fori, & *cap. si quis suadente,* à fortiori poterit causas, civiles & criminales Clericorum sæcularibus Judicibus delegare, tunc enim cognoscent auctoritate delegantis, cujus jure funguntur, non jure proprio. Et ita etiam tenet idem Fran. *in præallega. cap. perpendimus,* in distinctione quam facit ad quætionem an, & quando Clericus possit à Laico Judice judicari, ita quod judicans Ecclesiasticam libertatem non dicatur violare,

QUINTA QUÆSTIO.

Quinto principaliter quæritur, an Episcopus vel alius Judex Ecclesiasticus laicum purum capere possit & carcerare pro crimine Ecclesiastico.

Et

ET videtur primo quod non, quia jurisdictio-
nes sunt distinctæ. 96. di. cap. cum ad verum.
de judi. cap. novis. in principio ad hoc, cap. cum
Episcopus de offi. ordi. lib. 6. Ubi de libero Ar-
bitrio super exercitio jurisdictionis loquitur genera-
liter cum descendit ad capturas personarum, se re-
strinxit ad personas Ecclesiasticas, ad idem cap.
quavis de pœnis. lib. 6. de senten. excom. cap. ut
famæ. de verb. signi. cap. novimus. pro hoc etiam
l. placet. C. de sacrosan. Eccles. ubi Episcopus ex-
communicat sacrilegum, ubi iudex laicus deporta-
vit, ut in authen. de man. principum. §. si vero.
col. 3. ubi innuitur, quod præses cum Episcopo
cognoscere debeat & sic non solum Episcopus. Item
in his casibus Episcopus debet uti censura Eccle-
siastica. cap. Cum laicus. de fo. compe. lib. 6. ubi
loquitur de perjurio, quod est crimen Ecclesiasticum.

Et pro hac parte facit stilus curiæ parlamenti,
sub rubrica; quorum cognitio specialiter pertinet
ad regem, ubi dicitur, quod iudex spiritualis
non potest arrestare vel capere laicum delinquen-
tem infra suam jurisdictionem, spiritualement, vel in-
fra locum jurisdictionis vel ubi ipsam exercet; sed
procedat contra eos monendo vel excommunican-
do, hoc verum nisi mortem vel aliud crimen de-
testabile commisisset, ut ibidem tenet Deci. Capel-
la, questions. 340. secundum ordinem meum.

In contrarium facit quia qualitas delicti
fecit illum de foro Ecclesiæ, C. de Epis. & Cle-
ri. authen. item nulla. & ibi no. de foro compe.
cap. cum sit generale. & cap. ex tenore. præ-

*præterea ca. 1. de offic ordin. non distinguit inter Clericos & laicos sed dicit indistincte, quod potest ulcisci adultera & similia, & si opus fuerit brachium invocare sæculare &c. quasi dicat, quando impediretur tunc invocet auxilium iudicis sæcularis alias ipse faciat, & videtur *tex. in anthen. causaque, cum monacho in fi. C. de Episcop. & Clem. ad idem fa. cap. felix de pe. lib. 6. ubi in illo tam gravi sacrilegio reservatur iudicibus sæcularibus poenarum temporalium impositio, non detracto, illi superioritati, & supremæ potestati, quam Papa habet supra Imperium, de quo in ca. novit, sup. de iudi, & in cap. causam qui filij sint legit,**

Præmissis non obstantibus communiter tenetur Prælatos inferiores potestatem de qua quæritur, in laicos non habere, præterquam in crimine hæresis de quo non dubitatur, ut patet in *cap. ut commissi de hæreticis libro 6. & apertius in Cler. 1. infr. eo titu. secundum Io. An. in not. pereum in Specul. super tit. de offic ordi. & illæ fuerunt rationes Oldra, ut patet in consilio suo 86*

Petrus de Ancha in *cap. ea quæ, de regulis iur. lib. 6.* dicit se non bene capere de quibus Prælati inferioribus sentiat Io. Andr. & An. per illa verba *Inferiores Prælatos &c.* intelligat, etiam de Episcopis, Et ideo dicit se credere quod pro Ecclesiasticis criminibus, vel alijs causis laicorum quæ agitantur coram Iudice Ecclesiastico, non possit ipse iudex Ecclesiasticus capere vel exequi laicos capiendos personas ipsorum.

Movetur primo per ea quæ notat Io. An. in *cap.*

cap. si. significasti. de offic. dele. in novella in illa quaestione, utrum iudex Ecclesiasticus possit dare possessionem rerum saecularium, firmat post Hosti. quod licet de istis possessionibus quandoque cognoscat, ut de 10
dote & similibus ut *cap. 3. de dona. inter virum & uxorem*, tamen non potest per se dare possessionem, sed ad ordinarium saecularem recurrat. *qui si. sint legit. cap. causam. 2. 11 quaest. 1. cap. de persona 96 distinct. cap. cum. ad verum alle. Hosti. c. postulasti. de foro compe.* ubi executio realis debet fieri per iudicem territorij, in quo sita est possessio, licet alius sententiam tulerit. Et si hoc est in rebus, multo fortius in personis videtur prohibita captura.

Item licet in certis casibus iudex Ecclesiasticus habeat jurisdictionem in personis & causis laicorum, de 111
quo late per Sicul. *in praealle. cap. cum sit generale*. Non sequitur: ergo habet actualem executionem. haec enim non conceditur, nisi in subditos & in suo territorio, ut *cap. Romana. §. contrahentes de foro compe. lib. 6. & l. cum unus §. is qui ff. de bo. autor. judi. possi.*

Laicus autem licet ratione causae sortiatur forum Episc. non tamen per hoc dici potest subditus, ut dicit 104
gloss. in simili. in cleri. 1. infra de fo. compe. & in multis 111
similibus casibus hoc contingit, quod jura dent alicui 111
potestatem cognoscendi, sed non actualiter exequendi. ut in *l. à Divo Pio in prin. ff. de re judi. & l. 4. ff. de dam. infect.*

Præterea licet territorium & dioecesis repræsententur in eodem situ, loco, sive subiecto, tamen territorium dici potest quo ad laicos & ipsorum possessiones & bona, quod vero ad Clericos, Ecclesias, & eorum bona potest dici Dioecesis, *fa. cle. ne Romani de*

elect. Licet ergo quandoque ratione casuum emergentium Iudex Ecclesiasticus cognoscat inter laicos & de bonis ipsorum: & e converso Iudex Laicus de causis Clericorum: tamen executio actualis suo videtur iudici reservanda, hoc est illi qui habet personam subditam, & bona in suo territorio, & hoc faterentur canonistæ de levi & e converso, videlicet quod Iudex laicus cognoscit de causa Clericali vel de rebus suis, tamen coercere personas Ecclesiasticas vel ipsorum bona per executionem realem nisi de mandato episcopi non posset, ut *cap. ut famæ de sen. excom.*

Fa. quod no. *præallegat. cap. postulasti in novella*, utatur ergo eodem jure Episcopus in laicis & in bonis ipsorum, sicut vellet uti laicum in personis & bonis Clericorum, *argum. ff. quod quisque juris. cap. cum omnes, de consti.*

vj Non obstat ratio super qua fundatur opinio contraria scilicet quod ex quo habet Episc. potestatem cognoscendi de possessionibus laicorum: ergo debet habere potestatem exequendi; Nam ista consequentia non est bona cum quis cognoscit inter non-subditos vel de bonis non territorij, ut patet *in dicto §. contrahentes*

Nec obstat *autem. causa quæ cum monacho, in fine C. de Episc. & Cleri.* ubi datur potestas Episcopo detruendi laicum in carcerem: quia dicam ibi speciale sicut in hæresi dictum est.

Nec obstat *etiam in cap. i. de Offi. ordi. quia fa. pro.* dum subdit secundum quod canones censent: canones autem de huiusmodi captura laicorum vel executione in rebus laicalibus non expresse loquitur, sed de censura *de ver. signifi. cap. querenti.*

Non

Non debemus ergo absque canonibus hoc firmare, quia erubescimus, &c. *1. Illam C. de colla. & in authen. de triente & semisse. §. consideremus col. 3. & quod non est patrum decreto sancitum, &c. cap. inter corporalia de transla* vij

Dominicus *in cap. praealle. cum Episcopus*, refert viij. Io. de immol. hanc partem tenuisse ac dixisse, quod haec fuit ratio, quia Papa noluit tantam Episcopis potestatem concedere, ne jurisdictionem usurparent: & pro hoc dictum Inno *in praealleg. cap. significasti*, ut dicit, quod si est fienda executio in bonis laici, etiam eo casu quo Episcopus habet jurisdictionem in laicum, fiet executio per iudicem saecularem, eidem tamen Dominico, ut ibidem dicit, nunquam placuit ista opinio, quia primo habemus tex. quod in haeresi Episcopus capit laicum, ut clare probatur per jura superius alleg.

Item habemus tex. quod Episc. habet laicum carcerare pro crimine, quando committit crimen sortilegij, ut est *tex. & gloss. 26 quaest. 5. contra idolorum*, & illud tenet ibi gloss. quae dicit, quod pro crimine Ecclesiastico potest Episcopus Reos carcerare, & loquitur *next. de carceratione laicorum*. 105

Nec obstat si dicas quod istud sit crimen haeresis, & sic non differat a primo casu, differentia enim est inter ix. Haereticum & Sortilegum, ut satis probat diversitas *rubricarum. de haere. & de sortile*. Praeterea tex. habemus quod Episcopus Sacrilegium carcerat, ut patet *17 quaest. 4. cap. attendendum*.

Nec obstat si dicatur quod ille tex. non loquitur specificè de laicis, quia dico quod loquitur indefinitè, x. contra Sacrilegos, ergo indefinitè debet intelligi. *cap.*

148 REPETIT. CLEM. I.

fi Romanorum iq. distinct. quia Iudex Ecclesiasticus est Iudex competens contra laicum Sacrilegium, ut *in distinct. cap. cum sit generale. & c. conquestus de fo. compe.* ergo intelligitur contra quoscunque sacrilegos suae potestati subiectos.

- 107 Item Episcopus carcerat Laicum pro crimine stupri: ut patet *de adul. cap. 2.* quod cap. loquitur de Laico, quod patet: quia dicit quod ille erat poena legis civilis plectendus: ergo sequitur quod Laicus erat, quia Clerici non puniuntur poenis legalibus, ut *no. Inno isto tit. in cap. ad reprimendam.* insuper probat illum esse laicum, quia primo vult, quod contrahat matrimonium cum illa: ad quod bene fac. quod dicit Bal. *in l. 1. C. de sum. tri. 6. col. in ver. modo, circa hoc ex his* alii ac de iure probabiliter susti-

quid. p. 152. undecima conclusio.
Laicum purum pro crimine Ecclesiastico judici Ecclesiastico capere de jure licitum esse videtur.

NEC videtur bona responsio, quod sit speciale in his casibus; quia qui hoc dicit, debet allegare causam specialitatis, immò non carcerantur his casibus, quia sunt laici subiecti Ecclesiast. Et tex. alle. contrarium facilis est responsio, quia illi omnes text. inducuntur sumpto. ar. contrario ex quo imprimatur de captura. videtur quod non possit. Sed dico quod ar. illud non procedit, ubi contrarium reperitur statutum à jure. no. *gl. in cap. 2. & in cap. significasti de foro compe.* non enim sequitur; Episcopus excommunicat laicum; ergo non potest capere: quia istud ultimum non negat tex. expresse: unde servari vide in præsenti Civitate, quod ubi laici meri falsum testimonium coram officiali deponunt, capiuntur per eum, & ad scalam ponuntur, & ita determinantur *in questionibus Capelle deci 378* sed in aliis criminibus Ecclesiasticis, exceptis supra dictis, forte non admitterent Officiarij temporales. xij

SEXTA QUÆSTIO.

Ex præmissis inferitur ad solutionem quæstionis, nunquid Episcopus pœnam pecuniariam laico sibi temporaliter non subiecto possit imponere. 108

150 REPETIT. CLEM. I.

IO. *An post. Host. in cap. 1. de homici. li. 6. tenet quod non, sed eam debet intelligi facere per Iudicem saecularem, alle. 2. de maledi. & cap. postulasti de jud. & c. cum secundum l. de hære. lib. 6. idem videtur voluisse Dominicus in præalte. cap. 1. de homicidio.*

Contrarium tamen tenet Sicul. in cap. licet & c. ad aures, de pœnis. dicens quod ex quo est casus in quo iudex Ecclesiasticus vendicat sibi jurisdictionem in laicos, non apparet ratio quare in casibus prædictis non possit sibi imponere pœnam pecuniariam, & ita servatur quotidie in Curia Archiepiscopali Tholosæ. ad quod text. in 16 quæstion. 1. cap. statumus & 7. quæstion 4. cap. quisquis & in præallegat. 1. cap. ad aures, ubi dicit quod propter sacrilegium potest iudex Ecclesiasticus imponere laico pœnam temporalem, unde ibidem privat eum dominio temporali utili quæsito ex contractu, eodem modo aliam posset imponere pœnam temporalem allegat. cap. prædi quisquis sicque optime facit ille text. quod licet Ecclesiasticus iudex non habeat jurisdictionem temporalem in laicum, si tamen delictum de quo cognoscit, est Ecclesiasticum, potest eum delinquentem punire, etiam temporaliter. Idem no. idem Sicul. in ca. in quibusdam de pœnis.

Item in cap. Adrianus. in 2. 43 distin. in fi. imponit contra laicum pœna confiscationis bonorum, & quandoque deponuntur laici à dignitatibus 32 quæst. 5. cap. præceptum fa. quod debent Inno. & Sicul. in cap. si Clericus de foro compe. Bal. in marga ver. laicus & ver. Cleri. vocet quod pro criminibus Ecclesiasticis potest laicus coram Ecclesiastico iudice conveniri. Inno. & Sicul. in cap. dilectus in ult. etiam dicunt quod laicus in spiritualibus, vel quasi debet Papæ respondere. unde si laicus Clericum offendat, ex hoc sortitur forum Ecclesiasticum

DE OFFIC. ORDI. 151

aticum. *in authen. Idem nulla. C. de Episco. & Cle. & cap. cum sit de fo. compe. Bar. in l. cunctos. C. de sum. trin. 8. quest.* Ad jura pro contrario alle. respondet ipse Sicul. id fieri pro facilliori executione.

Zenzel. ut refert hic Fran. & Io. de Imo. dicunt quod iudex Ecclesiast. potest corrigere excessus laicorum in criminibus ecclesiasticis, dumtaxat quoad poenam spiritualem, & sic intelligunt Inno. *in cap. non inter de purga. cap. alias* frustra videretur commissus gladius dominio temporali, si talem imponerent praelati: tota namque jurisdictio ad Ecclesiam devolveret.

Nota iterum de Petro Ferra. & vide sup. num. 59. Math. Boyß Doct.

Unde dicit Io. Pe. de Ferra. *in titu. de forma respon. rei conventi. in gl. tanquam*, Heu miseri Imperatores & saeculares principes, qui haec & alia sustinetis, & vos servos Ecclesiae facitis, & mundum infinitis modis per Clericos usurpari videris, nec de remedio cogitatis: quia prudentiae & scientiae non intenditis, Ideo attendite & memoriae commendate, quid dicat Hieronym. Veteres scrutans historias invenire non possum scidisse ecclesiam, & de domo domini populos seduxisse praeter eos, qui sacerdotes à Domino positi fuerant, isti vero vertuntur in laqueum tortuosum in omnibus locis ponentes scandalum *in cap. transferunt. §. alias est ver. idem veteres 24. quest. 3.*

Quod autem dictum est per Imol. sup. fallit ratione pacis vel iuramenti vel alterius qualitatis criminali-

152 REPETIT CLEM. I.

minis , in quo sit speciale ut Ecclesia cognoscat ;
vel quando deficit legis subsidium , de aliis autem
criminibus quam Ecclesiast. bené potest Iudex Eccle-
siasticus laicos corrigere quo ad pœnam spirituale m:
quia de quolibet peccato , &c. *cap. novit. de judi.*
& ita videntur tenere Hosti. & post eum Sicul. in
præall. cap. nos inter. & sic potest etiam intelligi
dictum Archi. in *cap. non est , de consiliis in gloss.*
Epis. & Io. An. & Dominicus post eum tenet ,
quod indistinctè Episc. cor. excessus laicorum , pro
hoc quod *no. de Offi. cap. 1. in glo. canones* , dicunt
quod tenet etiam Mathe. in præsentī cle. Relatus à
Franc. qui etiam refert Alvaro. ita tenuisse *per cap.*
illi qui 5. q. 6.

UNDECIMA CONCLUSIO.

Crederem opinionem Sicul. de qua suprà , esse te-
nendam , quam approbat practica , videlicet quod
laicum Ecclesiæ temporaliter non subiectum, potest
iudex Ecclesiasticus pecuniaria pœna licitè punire :
quod intelligo in casibus in quibus iudex Ecclesia-
sticus sibi vendicat in laicos jurisdictionem de quibus
per Sicul. in *cap. cum sit generale de foro compe. &*
Pe. de Ancha. in cap. ea quæ à q. 8. usque ad 12.
In civili autem causâ secus , quia non poterit co-
ram iudice Ecclesiastico laicus conveniri, nisi in 15.
casibus positis per eundem Sicu. in *cap. licet , ex*
suscepto. de foro compe.

Utrum autem iudex Ecclesiasticus tutorem dare
possit & utrum laicum , vide Ioan. Fa. *insti. de*
Attili. tu. in gloss. scilicet eum qui per Bart. in *l.*
1. §. magistratibus. ff. de magr. conve. glo. & Do-
mi. in cap. §. de judi.

Quæ-

SEPTIMA QUÆSTIO.

Quærunt hic insuper docto. quia iste tex. dicit Clericos esse compescendos à suis criminibus, qua pœna hoc faciet.

PAulus hic relatus à Franc. dicit, quod per depositionem si sunt multum enormia, cum in talibus non dispenset Episcopus, ut no. *Inno. cap. 1. de corpo. 6. & Spe. tit. 1. §. nunc de Episcoporum. vers. 10 de quo per Paulum de Castro consi. 69.*

A D D E.

Clericus pro nullo crimine deponi potest, ne si de jure id sit expressum. Decius in cap. At si Clerici de judicijs, elegans textus in cap. Tuæ de pœnis ibi permagnis sceleribus. Abbas in cap. final. de celeb. missarum, vide Bernardinum, Diaz in praxi canonica. cap. 138. Potest etiam Clericus in exilium mitti, ut per hoc tollatur occasio delinquendi. Loci enim mutatio mutat plerunque mentis affectum, & locus ubi quisque prave vixit, suggerit saepe menti, quid ibi gesserit textus pulcherrimus in cap. Valer. 81. distinctio. Dias in praxi criminali cap. 137. Mattheus Boyß Doctor.

In

In aliis autem casibus, an iudex Ecclesiasticus possit imponere poenam pecuniariam. Dic post Sicul. in cap. licet. de poenis quod aut quaeritur nunquid iudex Ecclesiasticus possit imponere poenam pecuniariam mulctando, aut poenam diffinitivè imponendo.

III. Primo casu dicendum est quod sic, si illa magis timeretur. ar. in cap. de cau. de offic. de le. & in l. unica. si quis jus dicen. non obtemperaverit. & no. Io. An. post Hosti. in praalle. cap. de homici. li. 6. & sentit. glo. in praalleg. cap. licet de poen. quia poena non est certa pro contumacia arcenda. Unde potest imponere, prout sibi videtur: ut in dicto cap. de causis. no. in l. 1. C. de mo. multa. & in l. & in militis. C. de appel. & in di. l. 1. si quis jus dicenti. & in l. aliud est, & in l. si qua poena ff. de verb. sign. quæ multa inopiæ causa remitti poterit secundum Bar. in l. 1. alle. per l. illicitas in fi. ff. de offic. presi. & Bart. in 2. C. de sen. & interlo. om. judic. nec exigi potest, licet postea factus sit locuples, ut ibi & Io. Andr. & Fran. in cap. auctoritate de instit. licet secus sit in poena secundum Bart. ubi supra. & Bald in l. acceptam 24. q. C. de usuris, & hanc mulctam potest Officialis deputare pro fabrica palatii secundum Bartol. in l. multarum. C. de mo. multa.

j. Secundo casu principali quando vult imponere diffiniendo, aut subest statutum sive consuetudo, ut pro quolibet delicto imponatur poena pecuniaria & non valet, quia ex illo insurgit dissolutio, nullam enim delinquens pertimescit culpam quam sperat nummis redimere: ut dicit tex. in cap. pauper. 11. q. 3. & hoc tenuerunt Io, An, & Hosti, in cap. si. de consti. & in cap. 2. de delic. pue. *Per p[er]f[ect]u[m] de p[er]f[ect]u[m] summaris l. 2. c. q. 1. 27*

Aut subest statutum quod ultra poenam juris imponatur poena pecuniaria, & valet, dummodo non procedat ex cupiditatis radice, potest enim Episcopus Canonem, adjuvando, novam

vain pœnam imponere, ut *Cle. ne Romani de elec.*
 & *Ioan. Andr. in cap. final. de offic. Archiepisc.*

Aut non subest statutum seu consuetudo, & tunc aut extra iudicium prælatus vult exigere pecuniam pro delicto, & non potest, quia certi sũt modi in iure statuti procedendi contra delinquentes, & ita fortè faciebant Archidiaconi *in præalle. cap. licet.* quia extra iudicium & sine causæ cognitione exigebant pecuniam pro delicto commisso, sustinebant criminosos in delictis recepta pecunia.

Aut vult iudex procedere judicialiter, & tunc si certa pœna non est imposita, potest pecuniariã pœnam imponere, si illa magis timetur: ut *in glo. dicti. cap. licet.* Si verò est certa pœna statuta, & tunc si cum causæ cognitione velit illam temperare pronunciando, potest per iura superius alleg. de quo per *Bart. in l. quid ergo §. pœna gravior ff. de his qui no. infa.* & per *Salice in l. & si severior C. de infa. per Ioan. fa. instit. de pœna te. l. i. in prin.*

Nam hoc videtur concessum cuicunque iudici cognoscenti de crimine, ut ex causa possit temperare pœnam: de quo per *Ludo. consi. suo. 429* Sed illud verum dum pronunciat: quia postquam pronunciaverit, hoc non potest, ut *2. q. 3. §. notandum & in l. 1. ff. ad purvil.* nisi possit super tali crimine dispensare, ut *in d. cap. at si Clerici.* nec in talibus valet compositio, quoniam *Episcopus inquirat no 5. q. 4. ca. si primates* secundum *lo. de Imo* hic post *Paul. unde etiam Paul. de Castro. in præalleg. consil. 119* ubi per eum an Officialis pœnam depositionis vel privationis be-

beneficiorum possit in pœnam pecuniariam commutare.

A D D E.

Judex ex justa causa temperat pœnam. Min-
sing obs. 30. cent. 2. & observat. 54 Vivius in
com opinio. verbo judex ubicunque 165. Sed
causa exprimenda est. Vide Menoch in arbitra-
rijs quæst 84. & 96. Kirchovius in commu. opin.
verbo Judex. Vivius supra exprimit causas mu-
tationis pœnæ. Idem Tiraquellus latissime in suo
tract. de pœnis.

Postquam verò Judex sententiam tulerit, jam
amplius neque pœnam neque infamiam remitte-
re vel mutare potest in scio Principe, cui id solum
debetur, imò nec judex pœnam mutare posset e-
tiam ratione innocentie postea repertæ. elegan-
ter hæc D. Marquardus. Freherus in doctissimo
suo tractatu de existimatione lib. 3. cap. 7. nu.
final. cui illud addendum, quod si quis in exi-
lium sit missus, solus Princeps & non alius licen-
tiam dat revertendi. Bart. in l. Relegandi de pœ-
nis. ubi addit quemlibet etiam judicem hanc li-
centiam ex justa causa dare posse. Vide practicā
Bernardi Dias cap. 137 Mattheus Boys. Doctor.

Cui autem applicetur hujusmodi pœna pecu-
niaria, vide Barto. in l. agraria ff. de termo. per l-
mol. in rubrica de publi. judi. per Sicul. in rubrica de
judi. Angel. in l. si. quod ff. de juris. om. iudi. Bald.

Et

& docto. in l. si Ecclesia. C. de Epis. & Cleri. late per Salice. in dicta l. multarum.

Adverte tamen, quod ubi in jure poena non est expressa: consuetudinaria debet imponi, & si excedit consuetam poenam, dicitur excedere modum. ad quod rex. junct. glo. in l. hodie. ff. de poenis. & in praealleg. l. quid ergo §. poena gravior. ff. de his qui not. infam. poena enim apponi consuevit dicitur ordinaria. Bart. in l. si. n. ff. de priva. delict. Sed consuetudine cessante venit arbitraria, secundum Sicul. in praealleg. cap. licet.

A D D E

De poena commutatione in corporalem latissime Menochius casu arb. 447. Matthews Boys D.

Ex praemissis itaque concludi potest, quod in non enormibus excessibus potest praelatus compescere per poenam pecuniariam, ut not. 18. distin. cap. quoniam 23. distin. c. quanquam 23. q. 5. cap. circumcelliones. ubi patet, quod etiam potest verberibus subijcere. ad hoc praealleg. cap. licet. 45. distin. cap. cum beatus 23. q. 5. cap. si vos. 5. qu. 1. cap. 1. potest etiam in exilium mittere. de judi. cap. cum non ab homine, de calum. cap. 1. in fin. l. distin. cap. accedens, de poenis. cap. felicitis lib. 6.

A D D E

De fustigatione & verberatione Clericorum tradit Bernardus Dias in praxi canonica. cap. 136. de verberatione, ubi Ignatius Lopes, addit ex practica Milei & Iulio Claro. qu. 70. n. 2. in criminal. in Francia, & in Dominio Mediolanensi, hodie non amplius verberari nec fustigari.

ri Clericos, quod etiam in exilium mitri possint,
ibidem tradit Dias cap. 137. Mattheus Boys D.

Veruntamen no. Sicu. in cap. irrefragabili. §. cate-
cum de offi. ordina. quod prælatis de facili in correctio-
ne excessuum non debent imponere pœnam pecunia-
riam. Oritur enim ex hoc contra eos præsumptio, quod
correctionem faciant, non propter Deum, sed propter
quæstum pecuniæ.

- iii Nec etiam istam pœnam pecuniarium convertere de-
bent in utilitatem propriam, sed in pios usus, nisi evi-
denter indigeant, & si intelligitur. cap. dilectus eod.
tit. idem Bald. in l. 2. in princi. C. de Episco. audien.
& in authen. bona damnatorum. C. de bonis præscript.
ubi dicit quod Episcopus deberet applicare pœnas
fisco Romanæ Ecclesiæ: quia sicut voluit idem Bald.
super rubrica. C. de privileg. fisci. Episcopus non ha-
bet fiscum, de consuetudine tamen servatur contra-
rium fa. quod in simili. not. in l. 3. C. de modo mult.
ubi dicitur quod iudex pecuniarium pœnam potest ap-
plicare ad opera publica, puta refectionem murorum,
pontium & similia, & si specialiter non deputat ad
opera publica, sed simpliciter multat seu condemnat,
commodum applicatur fisco & non iudici, ita not. dicit
illa l. vide ad materiam quod not. Ioan. And. post Ho-
stien. in alleg. cap. 1. de homi. lib. 6. ubi dicit, quod
Prælatus potest multare & disponere, ut præmissum
est, & vide per Sicul. præall. cap. licet, de pœnis.

OCTAVA QUÆSTIO.

Occasione præmissorum queritur
an Clericus pro quolibet gravi
crimine veniat deponendus.

Et

ET videtur primo quod non, quia si recte ponderetur *tex. in cap. tua. de poenis*, non est de mente ipsius, ut pro quolibet gravi crimine mortali quis Veniat deponendus, nisi sit magnum; imò nec beneficio debet privari, nisi crimen sit grave: ita dicitur not. *in cap. inventum. 16. q. 7.* dic post Sicul. *in præall. cap. tua*, quod in variis juris partibus disputatur, quæ sunt gravia delicta, de quo *in l. 1. C. de requir. re. & in l. ad ea. ff. de regul. jur. Bart. plenius in l. non solum. de injur. & l. levia. ff. de accusa. & l. aus facta. ff. de pen. & gloss. in l. auxilium. ff. de mino.*

A D D E.

De depositione vide latissimè Menochium casu arbit. 415. Ubi tradit quid differant depositio & degradatio, quæ duplex est, Verbalis & Realis. Idem Clarus in Crim. q. 74. ubi tradit quod Clericus deponi non possit, nisi propter grave crimen. Item Clericus pro tribus criminibus tantum aequaliter degradari potest, puta pro heresi, falso in Apostolicis literis commisso, & conspiratione in proprium Episcopum, ut notat idem Clarus q. 36. n. 37. ubi addit quod in aliis criminibus, quantumcunq; gravibus delictis, etiamsi summum Pontificem occidisset, non debet degradari, si paratus sit se corrigere, sed detrudi debet in perpetuos carceres. Vide desuper egregiam decisionem Benedicti de homicidio. post certiam partem in cap. Rainnuptius. Mattheus Boyß D.

Unde dicendum est, quod quædam delicta dicuntur levia, quædam gravia, quædam gravissima. Levia dicuntur ubi dolus non requiritur, ut quando aliquid contigit per imperitiam vel culpam sine dolo, vel quando dolus intervenit, sed circa rem modicam, ut furtum modicæ rei inter domesticos. *l. respiciendum. ff. de pœnis & in allega. l. levia. & cap. cum delicti. de accusa.* Delicta vero gravia sunt, in quibus exigitur dolus & tendunt in alterius grave præjudicium seu rei publicæ & magna imponitur, ut in furto, perjurio, & similibus, ut in *cap. cum non ab homine de judi.* Graviora vero sunt crimina publica, & quandoque non imponitur pœna mortis. Gravissima ubi mortis imponitur pœna: ex gravitate enim pœnæ deprehendimus quantitatem & qualitatem delicti. 24. q. 1. *cap. non offeramus.*

A D D E.

Delictum quod grave dicatur, vide Menochi. casu arbit. 266. nu. 6 Mattheus Boyss D.

Ad propositum igitur, aut Clericus committit levia crimina, & non debet deponi, nec etiam beneficio privari, sed poterit ad tempus suspendi, vel aliter corripri ad arbitrium iudicis. ut in *dicto cap. cum delicti:* aut committit gravia, & poterit deponi. Si verò graviora, quanquam non publicatus, poterit ultra depositionem detrudi in monasterium, ut in *praell. cap. tua.* Si verò gravissima, ita quod de jure civili puniretur pœna mortis; & tunc poterit deponi, & damnari ad perpetuum carcerem. ut in *cap. penul. de hære. & in cap. novimus de ver. signifi. & in cap. 1. de hæret. lib. 6.* unde not. dicit. Inno. in *cap. qualiter in 2. de accusa.* quod ista deputatio ad per-

perpetuum carcerem post depositionem æquiparatur pœnæ mortis, & rarissimè debet infligi, nisi ut dictum est pro istis gravissimis sceleribus: posset tamen delictum adeò perniciosum esse exemplo, & qualificatum ut traderetur illicò post depositionem judici seculari, ut *in cap. novimus alleg. cap. cum non ab homine*, & ibi *Sicul. post Pet. de Ancha*. & *in cap. at si Clerici de judi.*

ADDE

An Clericus ad perpetuos carceres condemnari possit, Vide Ignatium Lopes in praxi Crimin. cap. 140. ubi latissimè & doctissimè de perpetuis carceribus, quod de jure non obtineat, adeò si judex eam imponat pœnam, sententiam fore nullam. De jure verò canonico tantum locum habere. Vide aliquid per Menochium in arbitra. q. 89. n. 9. Marth. Boys D.

Quæ autem crimina dicantur publica secundum jus Civile. vide *in l. 3. in fin. ff. de prævar.* & ibi *116 Bart. & Io. de Imol. in l. fin. ff. de priva delict.* & *in l. 2. ff. de concussi.* secundum jus canonicum *117 omne crimen dicitur publicum, quia ad publicum judicium spectat puniri, ut in cap. de crimina. de collu. detegen. in glo.*

QUÆSTIO NONA.

Quæritur, qualiter Clerici de incontinentia sint puniendi.

IN concubinario multæ sunt pœnæ, de quibus *117 in titu. de cohabitatio. Clericorum & mulierum, per totum, & per Hosti. in sūma eodem tit.*

ADDE

162 REPETITIO CLEM. I.
ADDE DE CONCUBINARIORUM
pænis, donatione in focarias, & 4. vitijs
clericorum.

Nota, Rebuffus in concordatis Gallia, rit. de publicis Concubinarijs cumulavit 30, pœnas concubinariorum admodum luculenter explicatas, quarum aliquot tantum lubet subycere.

1. *Suspensus est Clericus de jure ab officio, itemque à perceptione fructuum beneficij. & fructus converti debent in fabricam, vel in aliam utilitatem Ecclesiæ Panormitanus in ca. vestra. de cohabit. clericorum. Et ipso jure suspensus est sine declaratoria si sit notorius. glo. & Dd. in ca. cum non liceat de præscript.*

2. *Si monitus Clericus non dimiserit, privari debet omnibus beneficijs.*

3. *Infamis est, nec obtinet honores, vel dignitates, vel officia.*

4. *Si perseverans in concubinato fructus beneficii receperit, res restituere tenetur.*

5. *Si post dispensationem iterum aliquam concubinam receperit, perpetuo fit inhabilis, tam ad dignitates quam ad beneficia.*

6. *Non potest domi suæ filios suos concubinariorum & bastardos habere vel alere,*

7. *Sacerdos concubinariorum decem annis pœnitere debet, nec absolvi potest nisi cum effectu à concubina fuerit separatus.*

8. *Missam concubinarij nemo audire, neque etiam Sacramenta ab eo recipere, nisi Baptismi,*
pæ-

penitētia & Eucharist. in mortis necessitate debet

9, *Exclusus est à potestate standi in choro, neq̃ potest habere distributiones quæ aliis accrescunt.*

10 *Rescriptum post suspensionem vel depositionem obtentum non valet,*

11 *Subditi non tenentur eis solvere decimas.*

12 *Repellitur à promotione ordinum.*

13 *Concubinario potest interdici bonis, sicut mulieri luxuriosa.*

14 *Clericus concubinaris focaria sua nihil donare neque legare potest, argum, à milite ad clericum l. 2. C. de donat. inter virum & uxorem. Et si fiat, nihil valet, sed fisco applicatur. Benintendus decis. 22. & L. Claud, cum seqq, de his quibus ut indignis. Alias poenas vide apud Rebuffum dicto. loco.*

Potest tamen Clericus concubinaris concubina, vel spuris suis favore alimentorum, vel studiorum, vel dotis, vel etiam meritorum causa donare, vel legare. Verum id non excessivè, sed tantum quoad sufficientiam alimentorum quod amplius est, cassum & irritum est, de quibus vide egregiè Marthesilanus sing, 146. Corsetum sing. Spurius, Iosephum in communibus opinionibus conclus. 1. Duennam in reg. 353, Item Gabrielium in com. opin. lib 6, concl, 1. De alimentis. Cepollā cautela 38 Lupum de donat, §. 23.

His addendum putavi 4, esse vitia quæ potissimum in Clerico sive Ecclesiastica persona repre-

bensibilia sunt, 1. Publica incontinentia sive concubinatus.

Secundum, Pluralitas beneficiorum, ex qua novem magna promanant inconvenientia, que ponit Iohan. 22, Pontifex in extrau, Execrabilis.

Tertium negligentia divini officii.

Quartum, nimia pompa ac preciosior cultus in victu & vestitu, contra vel ultra decentiam Clericalem, de quo plenè tit. de vita & honestate Clericorum. Sic D. Bernard ad Eugenium Papam. Quid sibi vult, quod Clerici aliud esse, alii videri volunt: nempe habitu Milites, quæstus Clerici, actu neutrum exhibent?

Idem D. Bernardus super cantica, Intuere quomodo Clerici incedant nitidi, & ornati, circumamicti varietatibus, tanquam sponsus de thalamo suo procedens, quod de malis utique dicitur Idem Bernardus de iisdem. Conceditur tibi ut si bene deservis, de altari vivas, non autem de altari luxurieris. ut tibi compares inde aurea frena, sellas depictas, denique præter necessarium aut simplicem victum, quicquid de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium, quia res pauperum non dare pauperibus, par crimen sacrilegii esse dignoscitur, vide glos. in prag. sanctione in procmio. & cap. Episcopus 12. qu. 1. Mattheus Boys D.

¶ Variè tamen loquuntur jura in modo procedendi: aliqua volunt triplicem monitionem requiri: alia volunt

lunt immediate suspendi : alia deponi, dicit tamen Hostien. *in cap. 2. de coha. Cler. & muli.* quod erit in arbitrio iudicis, quam poenam debeat imponere.

Nam quodocunque jura varias poenas imponunt, optio datur iudici. 21 *qu. 2. in sum. 34 distinct. ca. fraternitatis Sicul. in cap. sicut. de cohab. Cler. & mulie* imposita tamen una poena non poterit ad aliam transire, nisi contumacia crescente. 1. *prætor edixit ff. de injur. cum ibi not. fa. quod no. Barto in l. 1. ff. vi bonorum ra.* cum poenæ injunguntur disiunctivæ, aut nisi constet plures poenas simul pro eodem delicto esse inflictas.

Dicit tamen idem Sicul. *in cap. at. si Clerici de judi.* quod in hoc delicto fornicationis semper iudex declinet ad mitiorem partem, quia pauci ut dicit Gregorius sine vitio incontinentiæ reperiuntur. 1. *distinct. cap. quia tua.* & quia hodie defectus nostri temporis, in quo non solum merita sed etiam corpora hominum defecerunt, non patitur censuram antiquorum canonum manere, ut *in præalle. cap. fraternitatis*, & melius est, à Deo redargui de misericordia, quam de severitate 26 *q. ultio cap. alligant.*

Dicit tamen Anton. *in præalleg. cap. at si Clerici*, ad quem Ioan. de Imol. in præsentī Cle. remittit. Quid si 118 fornicatio est notoria vel scandalosa aut diu continuata, est digna depositione *de excess. præla. cap. quam sit de ii testi. cap. ex parte ade.* ubi tex. quod pro simplici fornicatione potest quis suo beneficio privari. Si non habes 119 illas qualitates: tunc si committitur cum moniali idem.

A D D E

Hunc locum ad verbum expressit glossa in verbo, alijs, in pragmatica sanctione tit. de publicis concubinarijs. Adde, Quod etiam ipse D.

D, Paulus, qui vas electionis dicitur, aculeis
& stimulis carnis divexatus sit, cap. si Paulus
32 qu. 5. ubi fragilitatem suam considerans ex-
clamat. Infelix ego homo, quis me liberabit
de corpore mortis huius? Et 2. Corinth. ca. 12
Datus est mihi (inquit) stimulus carnis, qui
me colaphizet, Pauci igitur sine vitio carnis,
vivunt, & arctissima est vita continentiae. La-
tè Lucas de Penna in l. mulieres. C. de incolis.
libr. 10 Sic Mantuanus Eclog. 1. in persona
For mionis.

Tu quoque ut hinc video, non es ignarus amo-
rum: Respondit Faustus.

Id commune malum, semel insanivimus omnes.

Propterea Alciatus Emb 76 potentiam cu-
pidinis exprimere volens, puerum finxit altera
manu flores, altera piscem gestantem, ut sig-
nificaret cupidinem tam in Mari quam in terra
potentiam suam exercere, Huic respondet illud
Virgilij lib. 3. Geor. Omne adeò genus in terris,
hominumque ferarum, Et genus equoreum, pe-
cudes pictaeque volucres. In furias, ignemque ruunt,
amor omnibus idem.

Idem Virgilius Ecloga 10.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amor.

Omnia vincit amor, quid enim non vinceret ille
Sic hoc loco excurrere libuit Matth. Boyß. D.

Tamen dicit ibi Siculus, quod hoc ultimo casu non
committitur simplex fornicatio, imo tria concurrunt

Ch-

crimina, videlicet adulterium, quia sponsa Dei: sacrilegium, quia lædit sacrum; incestus, quia consanguinea nostra, quia filij Dei sumus: & de quolibet istorum potest accusari, de quo glo. not. in cap. virginibus 27 qu. 1. & de pœna istorum 27 q. 1. cap. si quis Episcopus & ca. si quis monacha & c. si quis rapuerit.

Idem si cum virgine vel cum nupta & distinct. cap. si quis Clericus 2. qu. 7. cap. lator cap. cum non ab homine de judi. Idem si cum consanguinea, ut ibi. no, Idem si cum filia spirituali. 30 qu. 1. cap. non debet. Idem si cum soluta non virgine, si eam duxerit in uxorem de facto, in præalleg. cap. fraternitatis, & & distinct. cap. si quis à modo. Qui cle. vel vo. cap. 2.

A D D E

Clericus monialem cognoscens, tria committit scelera. sacrilegium, adulterium, incestum. Adde & stuprum. Ita Menochius casu arbitr. 389 num. 22 23 24 Cachera. decis. 103 Dias in praxi criminali 83 ca. ubi doctissimus Lopes in suis Comm. Item Clericus notorius fornicator ipso jure est suspensus ab officio, sine declaratoria sententia. Prepositus in cap. nullus 32 distinct. Declarat Panor. in cap. vestra de cohabitatione clericorum. Clarus in crimi. in verbo fornic. num. 4. & latissimè prosequitur glo. in pragmatica sanctione tit. de concubina. in verbo suspensus. Item ex fornicatione clerici adhuc tria oriuntur mala, præter eas pœnas, quas supra sub. nu. 117 retuli. Primum propter publicum concubinatum scandalizantur corda laicorum. Secundò vituperatur eo-

rum officium Ecclesiasticum. Tertiò præbetur alijs materia peccandi. cap. si mala 2. q. 5. ca. significasti. de adulterio ca. magna de voto. Abstineat igitur, clericus à concubina, caveat hæc omnia mala, habeat in memoria hæc carmina.

Fœmina corpus, opes, animam, vim, lumina, vocem

Polluit, annihilat, necat, eripit, orbat, acerbatur,

Debilitat, perdit, necat, odit, destruit, aufert, Corpus, opes, animam, consortia, fœdera, famam.

Graviter Inno. 2. in hunc modum ait, Decernimus ut Clerici, qui concubinam habent, Ecclesiastico beneficio prorsus careant. Cum enim sint templum & vasa Domini, & Spiritus sancti sacrarium esse debeant, indignum est ipsos cubilibus & immunditijs deservire: cap. decernimus distinct. 28 Matthæus Boyss. D.

Si simpliciter cognovit nec concurrit aliqua de qualitatibus prædictis, relinquatur arbitrio judicis, ut consideratis circumstantijs & scandalo insurgente, & consuetudine patriæ apponat pœnam quam magis viderit ad mitiorem partem declinando, ut præmissum est, & tenet Sicut, in præalleg. cap. sicut Continentia, enim in sacro ordine non est voti taciti vel expressi not. docto. in cap. cum olim de Cler. conjug. Fran. in rubrica qui Clem. vel vo. Jo. An. in cap. 1. de vo. lib. 6. in novella.

Ideo ordo sacer essentialiter non impedit nec dirimit matrimonium, Ad hoc quod not. Ioan. An. in regula Se-

DE OFFIC. ORDI. 169

vel Deo de regulis juris lib. 6. in no. Sed hoc est ex constitutione Ecclesiæ 32. distinct. & 28. distinct. per totum & tempore primitivæ Ecclesiæ licebat præsbyteris, & sic constitutis in sacris uxorem ducere. cap. quoniam cap. aliter 31. distinct. dum modo die celebrationis abstinerent à conjugibus: postea in occidentali Ecclesia venit prohibitio ut constituti in sacris deberent continere, dicto cap. aliter & cap. Nicæna.

ADDE DE CLERICORVM Marrimonio.

Clericis à principio nascentis Ecclesiæ interdictum fuit matrimonium, ut ex canone Apostolorum 25. ostendit Couvaruvias de sponsalibus part. 2. cap. 6. §. 3. de impedimentis matrimonij, ubi plures citat auctores, & eum sequitur alios referendo Ignatius Lopes ad Bernard. Dias in praxi cano. cap. 80 in tit. A Centuriatores Magdenburgens. Cent. II cap. 7. asserunt, Henricum 4. novo edicto prohibuisse conjugia sacerdotum, quod verum non est. Nam Lambertus Schaffnaburgensis suam historiam Germaniæ scripsit circa annum 1077 de gestis Henrici 4. ubi hæc expressa verba habet, Hildebrandus Papa cum Episcopis Italiæ conveniens frequentibus synodis decrevit, Ut secundum instituta antiquorum canonum præsbyteri uxores non habeant, habentes aut dimittant, aut deponantur. Nec quisque animo ad sacerdotium admittatur, qui non in perpetuum continentiam, vitamque cœlibem profiteatur; Hactenus Schaffnaburgensis Monachus Hirsfeldiensis in suo Chronico De calibatu Clericorum, quod is jure Apostolico rectissime sacris ordinibus annexus sit. tradit Bellariminus tomo 1. controversia 5. lib. 1. cap. 19 Matthæus Boyß Doct.

Et dicit Fran. ubi supra quod hoc præceptum dat materiam illaqueandi plures animas propter fragilitatem nostram, Ideo creditur quod sicut Ecclesia indixit hoc præceptum continentiae quod quandoque revocabit, & erit conveniens dicto Apostoli revocatio qui dicit 1. *Ad Corin. 7. de virginibus præceptum non habeo, consilium autem do.* Et dicit Sicul. in dicto capite. cum olim, quod pro bono & salute animarum esset salubre statutum ut volentes continere & mereri relinquerentur voluntati eorum: non volentes autem continere, possent contrahere, nam experientia docente prorsus contrarius effectus sequitur ex illa lege continentiae, cum hodie non vivant spiritualiter nec sint mundi, sed illicito coitu maculentur eorum gravissimo peccato, ubi cum propria uxore esset castitas, dicto capite Nicenæ.

ADDE

Hæc omnia ad verbum habet glo. in pragmatica sanctione ti. de concubinariis. in verbo Continere. Vbi tradit ob scandalum evitandum præbyterii matrimonium interdictum, Matthæus Boiss. doct.

Vnde deberet (ut dicit) Ecclesia facere sicut bonus medicus, ut si medicina experientia docente potius officit, quam proficit, eam tollat, & quod Ecclesia possit tale statutum facere, no. etiam Hostien. in cap. rursum. *Qui Cleri. vel voventes & præposi. super illa rubrica.* sed dicit Francisc. in cap. si. de frigi & male. quod si daretur Cler. in sacris constitutis matrimonium contrahendi licentia, eveniret magnum scandalum, illud ideo consulti evitandum & de hoc alias fuit habitus sermo in consilio Basilien. sed non ausi consilium illud permittere & merito, tantum enim Deo placet integritas corporis q. ex virgine nasci voluit, 27 quest. 2. §. cum ergo & c. in veta

ADDE

Virginitas, non tantum ex eo præcipue com-
men-

emendatur quod Dominus noster Iesus Christus ipse virginitatem servavit, sed etiam matrem virginem, ex qua nasceretur eligere voluit, & propterea plus amat virgines, quam alios, quia illa ipsius Domini nostri virginitatis imitatrices sunt & sponte tribuunt, quod ipsis non est, ab initio imperatum. Virginitatis autem plura sunt praconia. Primum quia virginitas supergreditur conditionem humana natura, per quam homines assimilantur ipsis Angelis. 2. virginitas soror est angelorum. glossa in ca. nuptia. 32. q. 3. virginitas templum Dei facta est, cap. tollerabilius 32 q. 5. 4. cum Virginibus Deus tanquam in suo templo degit, & tales in caelis semper agnum sequuntur, quocumque jerit 5. virginib. solis conceditur dicere illud canticum novum de quo Ioa. in Apoc. cap 14. 6. hac Angelica virtus tanti meriti est apud Deum, ut etiam prosit parentibus ad salutem, quando proles eorum in virginitate perseverat per textum, in ca. Salubriter 33 q. 5. inde 7. recte dicitur quod virginitas ea sit, quae Paradisum replet, per cap. Nuptia 32 q. 1. Et cum hanc gratiam nemo sua virtute assequi queat, nisi divina gratia juvetur, itaque eam dilectissima mea filia Barbara Boysß suapte sponte ad Hortum B. Mariae, velata ex animo precor, cujus amore hac scribere volui. Plura privilegia virginitatis vide apud Fulvium Paccianum, lib 2. ca. 2. Quis probare debeat, & Cassaneum in Catalogo gloria mundi par. 2. considera. 11. & 12. Matth. Boysß D.

172 REPETIT. CLEM. I.

321 Causas autem quare Clericis sit interdicta castitas tradit Ioan. An. in cap. *Quod a te. de clericis conjugatis.* Contra luxuriosos Cleric. & domos & ostia mulierum, Causa fornicationis, frangentes, vide quid notet Io. Faber in *institut. Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur in verbo amore.*

A D D E.

Faber ibi tradit naturale esse, quod animalia appetitu, & fervore conjungendi ex presentia famella commoveantur, quod vero ostia & domos effringant aut rumpant, tali fervore concitata, Id plenè contra naturam esse. Addit si id in animali contra naturam sit, multò fortius in homine, & plusquam bestiales esse eos homines, qui mulierum fores effringunt, & quasi verres spumantes, Tauri petulantes, fœtore hircino aërem inficientes villam circumeunt: Idem eodem loco refert Minjing. in *institut. Si quadrupes pauperiem fecisse.* Matth. Boyß D.

Q U Æ S T I O. IO

Quoniam dicitur correctionem clericorum ad episcopum pertinere. Itaque quæritur. An etiam exempti delinquentes in territorio per ordinarium Coerceantur.

312 ET præsupposito quod ratione delicti non sortiantur forum. Guilher. hic, relatus à Fran. dicit quod multi multa in hoc scripserunt, maximè Hosti, in *summa. in tit. de privileg. §. fi. Io. Mo. & Dominicus in ca. Episcoporum. eo. tit. lib. 6. de quo etiam, nò. de privileg. cap. tuarum* & ibi aliquid per Sicul. Tamen quia secundum Guilher. duo sunt hodie genera clericorum, quiquam

quam plurimum Ecclesiam scandalizant, scilicet abuseres litterarum sedis Apostolicæ, puta Judices vel executores & impetrantes. Item exempti religiosi potissime mendicantes, & non-mendicantes.

Idcirco quærit, an in aliquem de prædictis si notorie delinquant, possint ordinarii animadvertere, unde pone quod delegatus citat expresse contra tenorem *cap. statutum de rescrip. lib. 6.* de quo certum est ordinario, quod nullum est, quod ipse facit: vel pone quod fratres Prædicatores vel Minores gravant notorie parrochiales Ecclesias in retinendo portionem eis debitam, juxta cle. dudum, infra de sepultu. Nunquid poterunt Episcopi contra tales procedere? & videtur quod non supra *de offi. dele. cap. si quando.*

A D D E.

Ad hanc questionem addo, quod appellatione Clericorum diœcesis non veniant clerici exempti. Ergo licet Pontifex scribat & mandet Ordinario ut clericos corrigat sue diœcesis, tamen tale rescriptum operari non potest Jurisdictionem contra exemptos. textus in *cap. grave de officio judicis ordinariis* notavit id Petrus Mollignatus, tractatu de verborum significat, in verbo Clericorum appellatorem, Mattheus Boyss D.

Contrarium tenet hic Guilhaer. dicens quod episcopus potest ex officio declarare talia non posse vel non debere fieri, & palam hoc intimare tam suis subditis quam aliis, & per consequens saltem indirecte de litteris Papalibus & de potestate & gratia per eos data, tam de Judicibus quam exemptis judicare, quod probat,

M

bat,

bat, quia jura essent frustra, nisi essent tuentes, & tamen sunt ordinarii in suis diocesis, *de sen. excom. cap. nuper. 18. di. cap. per totum*, & potest Episcopus declarare quod dictum est, quia jura dicunt quod ubicunque contenditur an aliquid fieri debeat vel possit, de jure potest administrator jurium hoc declarare, *de consuet. cap. cum inter.*

123

ii

Ubi dicit Inno. quod ex quo consuetudo mala est notoria ad officium Papæ & sic cujuslibet ordinarii spectat eam extirpare, per hoc quia crimina ubicunque claruerint, punienda sunt 24. *quæst. 3. cap. ecce de his quæ fi. à prela. cap. quanto. de fi. præbyt. cap. quoniam.* ubi etiam dicitur idem esse, si factum non sit notorium, dummodo possit esse notorium per hoc quod no. Inno. *de off. vica. cap. 1.* ubi dicitur quod si aliquis exponit coram superiore aliquam ineptitudinem notoriam, ut forte in libello vel aliter, vel etiam aliquam incompatibilitatem quæ non potest de jure tolerari, ut si detinens Ecclesiam petit aliam, debet superior ex officio talia extirpare & rumpere. *ff. si mensor. fal. mo. dixit. l. 1.* maxime si in principio causæ cognoverit libelli ineptitudinem, quia tunc debet lacerare libellum. *ff. de assesso. l. 1. de judi. cap. examinata.* ubi de hoc per In. & alios, potest diocesanus dicere litteras Papales ob stare vel non ob stare. *ar. de. fi. instru. cap. accepimus.* non enim debet permittere nocentes privilegio abuti. *authen. de man. prin. §. non permittas. col. 3.*

A D D E.

Quando iudex aliquem repellat
Si iudex videat actorem jus persequendi non
habere

habere, non dabit ei facultatem apud se agendi
*l. i. §. i. Si mensor falsum. mod. dix. l. i. de
 aleatoribus l. ult. C. ut nemo privatus cit. impo-
 nat reb. suis vel alienis. Sic si incapacitas vel in-
 compatibilitas beneficii spoliato, qui restitui po-
 stulat, proponatur, veluti si dicatur ipsum esse
 monachum, qui uxorem restitui postulat, vel si
 laicus sit, vel si non sit tonsuratus, vel si non sit
 intra annum promotus ad presbyteratum, vel si
 incompatibilis alterius beneficii restitutionem
 postulet, his casibus nec restitui, nec audiri de-
 bet. Late Menochius remedio 15. nu. 433 435.
 438 467.*

Quod mox dicit Judicem multis aliis casibus
 posse officium suum exercere non requisitum, vi-
 de hujusmodi Casus 35. per Socinum in regula.
 245. Judex in fallentijs. Vivium in communibus
 opini. lib. pri opinion. 145 Matth. Boyß D.

Item nec debet permittere præses provinciæ iii
 delegatos à principe aliter uti sua potestate quam
 in suis litteris contineatur, & si formam earum
 excedant, potest in eos animadvertere, in authen.
 ut judi, si ve quoquo suffra. §. volumus. col. 2. 97.
 distinct. cap. nobilissimus de offi. dele. cap. cum in jure,
 de rescrip. cap. cum contingat. Pet. Cy. & Bald. in
 authen. qua in provincia. C. ubi de cri. agi. oport.
 Deci. Capellæ. 420.

Item obligatio quæ de jure communi & natu-
 rali est de subditis erga Epif. remanet etiam in
 privilegiatis, quia quæ de jure naturali sunt
 tolli non possunt Insti. de legi. ag. tu. in fi. si-

176 REPETIT. CLEM. I.

cut etiam remanet illegitimitas in sua natura de filiis
præby. cap. 1. & lib. 6. Sed Papa non privilegiat in
delictis : ergo remanent sub ordinario.

Concludit quod in his quæ sunt juris regulariter supplet
iudex ex officio per superius dicta, de offi. dele. per totum
in quibus autem Iudex ex officio supplere possit, tu
vide late per Sicul. in c. bone. 1. de postu. præla. Barto.
& Bald. in l. 1. C. ut qui defuncti aduoc.

Quod autem ordinarius possit resistere delegato
quando vellet procedere in casu non incluso in sua
commissione, tenet Inno. in cap. si quando de offi.
delega. & ibidem late Sicul. ad quod gloss. singularis
in cap. litteris, eodem titu. quæ dicit quod iudici
volenti mandare executioni sententiam nullam potest
impunè resisti. ad quod le. prohibitum de iure fisci
libro. 10, Idem tenet Dominicus post Archidia: in
cap. si eo tempore. de rescriptis. lib. 6. in principio,
2. columna. ad quod bene facit, quod ponit An-
gelus consilio suo 275. & in consilio. 187. & quod no.
Bar. in dicta, l. prohibitum. & idem Angelus in
Consilio suo 219. dicit quod Prælati aut subditi non
debent obedire falsis aut iniquis litteris emananti-
bus de cancellaria Pontificali vel Cæsarea. si contra
ius vel uti. pu. l. 3. de præci. impe. offe. l. ne
damnosa. immo. & de facto potest resisti volenti-
bus sub umbra dictarum litterarum aliquam com-
mittere impressionem, non data prius copia recla-
mandi l. defensionis facultas C. de iure fisci. lib. 10,
propterea dicit Bar. in præalle. l. prohibitum eo, titu.
quod commissarii debent suas commissiones, prius
quam illas exequantur, Curia Præsidis insinuare,
quod bene servatur in Practica:

Unde

Vnde concludit idem Fran. hic quod dicta opinio Cuilher. quo ad solutionem principalis quæstionis habet maximam æquitatem, quando superior talium exemptorum monitus per ordinarium non corrigit: sed antequam moneatur nullatenus procedit, cum jurisdictiones confundi non debeant. Item & postmonitionem de juris rigore non procedit dicta opinio, cum oporteat stare verbis privilegij. Si ergo reprimat quod etiam ratione delicti in ordinarij territorio commissi non possit ipse ordinarius cognoscere, opus est ut conqueratur Papæ qui provideat, cum verbis privilegij stare debeat *de privileg. cap. porro. & cap. recepimus.*

Ad quod bona gloss. in *cap. Grave de offi. ordi.* ubi no. quod propter negligentiam Prælati immediati exemptorum potestas non devolvitur ad ordinarium, sed ad superiorem illius prælati exempti: unde ibi Sicul. dicit quod si Ab. exemptus est remissus in corrigendo monachos suos, potestas non devolvitur ad Episcopum, sed recurrendum est ad Papam.

Et licet Lap. *ab in præalle. cap. Episcoporum* dicat hoc verum, nisi delictum esset notorium. Tamen ibidem Domi. non credit illud verum, quia notorietas non est illa quæ tribuit jurisdictionem ordinario contra exemptos super delicto commissio in loco exempto. Sed posset salvari quod si delictum illorum esset notorium, & ex tali delicto ipso facto ex juris dispositione incurrerent excommunicationem, quod tunc ordinarij locorum possent illos denunciare excommunicatos ad finem ut per suos subditos evitentur, pro fa. *ibidem alleg. per Lap. & per Guilher in clem. 2. de poeni. & remis. no. Ioa. An in cap. 1. de privil. lib. 6. in no. & in clem. 1. de sequestra.*

Utrum autem tales exempti possint absolvi ab E.

pisc. à sententia canonis, vide latè per Sicul. *in cap. significasti de foro compe. Fe. de se consilio 14 doct. in clem. cum ex eo de jen. excom.*

Unde in principali puncto Fran. hic concludit quod præmissis non obstan. in defectu justitiæ servanda foret opinio Guilher. Finge enim difficilem & periculosum esse accessum ad Papam, ut de facto fuit tempore regis Ludovici II. nuper defuncti, & tales exempti opprimunt Clerum in denegando quartam, vel quid simile tunc enim licet dicere sibi jus etiam autoritate propria per id quod not. *in cap. olim 2. de resti. spoli.*

ADDE de propria auctoritate.

Sic ubicunque officiales sunt negligentes in justitia administranda, ibi licet etiam bona furtivè diripiendo, sibi jus dicere, famulo, & cuilibet alij. Cacheranus decis. 68 num. finali. & ibi in sequenti consilio Nicolai Balbi num. 41 quod reprehendit Menochius præsumptio 80 lib. I. præsumptionum. num. 3. propterea ad hoc ut id liceat 4. requiruntur. 1. quod quis non possit per judicem suum debitum consequi vel repetere. 2. quod non fiat cum injuria primi apud quem illa res est. 3. Si non interveniat periculum magne alicujus lesionis 4. quod non interveniat perjurium, ita Rebuffus de famulorum salariis glos. 10 nu 10 ex Clavasio in sum Angelica verbo Furtum §. ultimo, Mattheus Boys Doctor.

Videtur tamen aliter voluisse Sicul. *in cap. de foro. compe.*

compe. II. colum. dum dicit quod in majoribus criminibus ubi timent de fuga, possit Ordinarius exemptos delinquentes carceri mancipare & ad superiorem remittere *argum. opt. in authent. defen. civit. §. audient. col. 3.* ubi defensor civitatis qui non judicat de majoribus criminibus, potest pro talibus criminibus capere & ad superiorem remittere. *fa. quæ dicta sunt supra in 2. q. principali.* Et secundum Fran. hic est alius modus, ut Episcopi sibi subtrahant subsidia revocando casus Episcopales, quos aliquibus in poenitentia concedunt. Item populis præcipiendo, ut non accedant, ad eos donec destiterint; & sic indirectè coercentur. *arg. cap. de ter-
ris, de decis. & cap. post miserabilem. de usur.*

An autem delegatus delinquens in delegatōne sua possit coram ordinario conveniri. vide Sicul. post Io. 12
An. in cap. si. de rescrip.

iiij

Ex præmissis infero quod ubi aliquis delegatus abutitur vel alius quicunque litteris Apostolicis potest Ordinarius eum impedire. Secundo quod regulariter exempti contra, *cap. 1. de privile. lib. 6.* non possunt puniri per Ordinarium, etiam data superioris immediati negligentia, vel notorietate delicti. Tertio quod tales exempti declarari possunt sive denunciari excommunicati per ordinarium si incurrerint ipso jure excommunicationem ex statutis suis de jure communi.

Postremò quia dictum fuit supra in 3. & 6. contrario quod poena delicti remitti potest per principem.

M 3

QUÆS-

Quæritur utrum Princeps sæcularis possit Clericum à crimine absolvere, vel eidem indulgentiam, aut abolitionem seu remissionem, aut gratiam concedere, ita quod per ecclesiasticum iudicem de eodem crimine non posset puniri.

In utramque partem disputatum.

ET prima facie videretur dicendum quod sic per glossam positam in *authen. Clericus C. de Episc. & Cle. super. verbo. Et si reus.* ubi glossa tenet iudicem sæcularem clericum à crimine absolvere posse, licet non possit eum condemnare, quam glo. servat generalis Franciæ consuetudo, pro qua possunt adduci iura quæ dicunt consuetudines observandas, ea enim quæ jure sunt communi prohibita diuturnitate tanti temporis, cuius initij memoria non existit licite obtinentur, hoc patet *de verb. signifi. ca. super quibusdam §. præterea & cap. quid per novale &c. veniens. eo titu. lib. 6. 3. quest. 6. hac quippe 65 distinct. mos antiquus & cap. se. 6. quest. 3. cap. conquestus 18 qu. 3. cap. servitium & 1. quest. 1. cap. nullus Episcopus* maximè hoc procedit in principe, ex eo quia præsumitur quod iuste faciat. Et semper in eo iusta causa præsumitur. no. Anth. & Sicul. in cap. quæ in Ecclesiis de consti. Cy & Bald. in l. rescripta, C. de prec. Cum

Cum igitur de consuetudine presenti regno rex concedat huiusmodi gratias, sive remissiones etiam Clericis, ergo venit observanda, unde postquam talis gratia semel fuerit intimata, juxta notat. *in leg. 2. C. si contra jus vel uti. pu.* Clericus ille non debebit ulterius de eodem crimine inquietari vel accusari, ad quod *text. gloss. & Bartol. & Angelus in l. si. cui. §. 1. ff. de accu.* hoc enim videtur esse regulare quod de crimine semel absolutus ulterius debet accusari, maxime si talis absolutio facta non fuerit in foro poenitentiali, tenet Ioan. Fa. *in l. si quis homicidij C. qui accusa pos. & ibi per Salice. Innocent. Hosti. Ioan. Andre. Anth. Scul. & Franc. Areti. in cap. de his de accu. idem Scul. §. 2. de scisma. & in cap. 1. de purga. cap.*

Secundo videtur quod saltem dicta gratia sive remissio ipsi clerico prodesse debeat, ubi pro delicto poena confiscationis veniret imponenda, ut quo ad confiscationem bonorum immobilium possit rex Clerico delinquenti gratiam concedere, quo ad mobilia nihil prodesse videatur.

Maximè quia juxta generalem Franciæ consuetudinem, quam sæpenumero in practica vidi servari, *iii* licet bona mobilia clericorum damnatorum Episcopis applicentur: & immobilia temporalibus Dominis à quibus tenentur, ut tenet Pet. de Ancha. *in regula juris. Canonici quæ regula. libr. 6. 22. question. & Oldra. consi. 47* & dictam consuetudinem refert Ioannes Andreas. *in addi. Specul. titul. de feudis. §. penult. ver. 41* queritur, pro qua servanda, *inducitur ff. de leg. 1. minime ff. de sepul. viq. 3. §. divus in fin. & C. de emanci. libe. l. 1. & uli-*

ultim. C. de diver. offi. l. viros lib. II

Sic & lex Frederici distinguit inter res mobiles & immobiles de pace tenen. *§. si vero & fa. eo. ti. §. si clericus & C. de Epis. audien. l. abditos & quod ibi no. videlicet clericum puniri in patrimonio per iudicem saecularem. Et ad praedictam distinctionem bonorum mobilium & immobilium fa. cap. Ad hac cap. relatum, 2. §. ad hac de testa. C. fami. Her. l. si filius i. respon. vers. praedia. & C. de impo. lucra descript. leg. 1. libr. 10 & ff. de supellect. lega. l. 3.*

Quod autem processus agitatus super huiusmodi gratia vel remissione coram iudice saeculari teneat probari videtur.

129 Regula est enim. Quia sicut quando constat citationem arctari citatus tenetur venire, ita quando dubitatur ut no. gloss. & do. in cap. veniens de accusa. & 3. quest. 2. cap. si Episcopus. Inno. in cap. 2. de dila. Sicut in cap. cum ordinem. de rescrip. & ibi gloss. Bart. in l. 2. ff. si quis in ius vo. non je. in l. si quis ex aliena ff. de iudi. & not. Ioan. 23. question. 8. convenior quod si iudex laicus citat Clericum, tenetur comparere & privilegium allegare. Sic videtur quod processus super huiusmodi gratia valere debeat, & ipsa gratia cum nunquam impetrans se Clericum dixerit.

130 Præterea si iudex probabiliter errat in facto & credit se iudicem cum non sit, & procedit, tenet processus de appel. cap. si duobus. secus si erraret in iure de offic. de le. cap. cum super. de concess. praeben. cap. ex parte. princeps autem huiusmodi gratiam concedens vel iudex eandem interinans, probabiliter errare possunt in facto si impetrans non proponat se clericum. Quia cum quilibet nascatur laicus talis est praesumendus, nisi probetur Cle-

Clericus 2. *quæst. 1. cap. legum*, Cum igitur talis clericus impetrans fit de regno & se offert sponte iudicio, ergo, &c.

A D D E

Eadem infra reg. 2. num. 23 traduntur,
Mattheus Boyß Doctor,

Sic etiam videmus de procuratore qui revocationem suam ignorat, nam valet quod facit de procur. *cap. in nostra* & *cap. penul.* & iudice revocato ut no. 58 *distinct. cap. tibi domino.* & de hoc per Inno. *de rescrip. cap. cum contingat* & *de concess. præben. cap. quia in cunctis lib. 6.*

Insuper videmus quod in his quæ sunt jurisdictionis opinio præjudicat veritati, quod patet in ¹³⁸sententia servi qui liber putabatur in *l. barbarius ff. de offic. prætor. 3. quæsti. 7. §. verum*, & *occulti excommunicati de re iudicat. cap. ad probandum fa. C. de testa. l. 1. C. ad mace. l. 2. ff. eo ti. l. 3. de jure patro. cap. consultationibus de elec. cap. querelam. de sen. excom. cap. si iudex l. 6.* Si igitur Clericus à Principe gratiam sive remissionem impetrans communi opinione habeatur pro laico, hoc est ex quadam conformitate sui circa mores & actus laicorum censeatur, igitur laicus cum propter similitudinem quis censeatur de numero illorum quorum in rei veritate non erat. 27 *distinct. ultima. de biga. cap. nuper.* & dignum est ut qui similem cum alijs, &c. *de statu mo. cap. recolentes Fa. quod no, in distinct. cap. si iudex.*

Rursus

184 REPETIT. CLEM. I.

Rursus Princeps ex concessione talis gratiæ in Clericum jurisdictionem non videtur exercere, cum iste clericus impetrans sit actor qui petit contra procuratorem regium suas gratiæ literas interinari modo actor sequitur forum rei siue actor sit Clericus siue laicus C. de ordi. judi. l. adire II, quæstion. I, cap. experientia de fo, compe. cap. si Clericus & cap. cum sit C. de jurisdiction. om. judi. l. juris ordinem & l. in criminali. C. eo. tit. ergo. &c.

132
vi Maximè cum talem gratiam concedere sit in libera voluntate principis : ex eo enim gratia dicitur, quia gratis accipitur vel datur ; alias non esset gratia I. quæst, I. ca. quicumque. judicium autem redditur in invitum. l. inter stipulantem §. stichum, ff, de ver. oblig. & cap. intelleximus. de judi. ad quod quia Clericus tunc non trahitur, tunc enim canones locum habere possunt qui hoc vetare videntur, quod Clericus trahatur, sed cum ultro se offert in hujusmodi causa voluntarius. Aliud quam in reo necessario judicandum est benè Fa. no. Inno. in cap. cum inter de except.

133
vii Deinde videmus quod in emancipatione judex competens est judex patris & non filii ut no. in l. fi. C. de emanci. & tenet Pet. de Ancha. in cap. ea quæ de reg. juris. lib. 6. q. 18. ergo à simili in interinatione hujusmodi gratiæ judex competens est judex procuratoris regii, qui videtur esse reus & conventus & non judex impetrantis Clerici.

134
viii Postremo videmus quod statutum generale laicorum & favorabile includit Cleri. unde

DE OFFIC. ORDI. 185

si statutum dicat, quod stantibus masculis, filia non succedat in illo statuto includitur Clericus vel presbyter & monachus ad hoc *cap. dile. de foro. compet. 10. di. cap. si in adiutorium. & doct. in cap. si. de solu. fa. cap. cum venissent de eod. qui mitti. in pos. & cap. Ecclesia. ut lit. pen. ita consuluit Io. de Ligna. ut refert Lap. all. sua. 117. & tenet Bartol. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. Antho. in cap. quod Clericis de foro. compe. de quo per Bald. in l. Deo nobis. C. de Epis. & Cler.*

NEGATIVA CONCLUSIO.

In contrarium videtur, quod talis gratia non valeat: quia contra utilitatem publicam, cuius ¹³⁵ interest, ne crimina remaneant impunita. *cap. ut* ¹⁸ *fama. de senten. excom. l. si ita vulneratus ff. ad l. aquil. ff. de publica. l. illicitatio. §. Iquod illicite.* ergo non valet. *l. nec damnosa. C. de praci. impe. offe. maximè, quia per concessionem huiusmodi Clericis audacia tribuitur delinqueridi contra præsentem Cle. fa. cap. ut Clericorum de vita & bone. Cle. cap. est inju. 23. quando, 4.*

In correctione enim malorum placatur Deus omnipotens. *cap. si quos e. cau. & qu. unde dicit tex. e. cau. & q. si enim ad iram Deus provocatur cum mala puniri differuntur, unde id solum bene agitur, ut vita hominum corrigatur. cap. prodest. 25. qu. 5. Et licet ea quæ in nobis committuntur facile possimus indulgendo dimittere, ea tamen quæ in Deum commissa sunt cum magna distinctione nec sine pænitentia possimus relaxare. 23. q. 4. cap. si is qui ergo &c. Se-*

136 Secundò, princeps in dubio non præsumitur velle
 præjudicare juri tertii. *cap. super eo. de offic. dele. cap.*
 X *quamvis de rescrip. lib. 6. l. 2. §. si quis à princi-*
pe. ff. ne quid in loco publi. Et licet etiam sine cau-
 sa quando solius fisci interest, princeps poenam
 remittere possit, ut tenere videntur Cy, Bal. & Sa-
 lice. in *l. rescripta. C. de præci. impe. offe. alleg.*
Sicul. in cap. quæ in Ecclesiarum de consti. in cap.
nisi specialis de offi. l. fa. no. per Bar. & Bald. in
l. venia. C. de in jus vo. & ibi etiam Sali. propè si.

De poenis tamen & juribus singularium personarum non potest hoc licitè fieri in præjudicium singulis, cui jus est quæsitum ut tex. videtur esse no. in *præalleg. l. venia cum glo. sua secundum Bald. ad hoc*
 21 *ff. de pac. l. si. ff. de contra tabu. l. si post mortem*
§. ult. ar. ff. loca, l. si cum hermes: hoc etiam no. i dem Bar. in *præall. l. venia pro quo l. si non sôr-*
tem §. libertas ff. de conditio. indebi. Sic princeps gratiam hujusmodi Clerico concedendo poenam delicti remittere non videtur saltem, quatenus Ecclesiæ præjudicium concernit.

XI Tertiò videretur, quod talis gratia sive remissio sit nulla: certum est enim quod nec in foro contentioso, nec in foro poenitentiali, quod à non suo iudice condemnari potest vel absolvi. *cap. in primis 2. qu. 1. cap. ad nostram. de consue. cap. ali. m. de injuriis.* de Clerico enim Laico non licet dare legem, 99: *di. cap. bene. quidem 16, q. 7, cap. non placuit,* immo contra faciens tanquam sacrilegus est puniendus, *e. cau. & q. cap. si quis principum.* & de universa Ecclesia malè judicat qui quærit iudicium Laicorum. *ii. quæst. i. cap. placuit.*

uit. Sicut non tenet sententia à non suo iudice lata dicto cap. ad nostram de consue. & cap. at si Clerici. de judi. C. si à non compe. judi. per totum: ita nec confessio coram eo facta. dicto. cap. at si Clerici: Ita nec absolutio cap. venerabilibus de sente. excommunic. §. ubi autem lib. 6. Ita nec purgatio ab eo indicta. cap. cum dilectis de purg. cap. ita nec esset examinatio, cap. lices de offi. le.

Ita statutum non ligat nisi subditos statuentis: cap. à nobis de sen. excom. cap. novit, de of. lega. l. fi. de juris. om. jud. cap. fi. de consti. lib. 6. Ita esset citatio nulla arguendo de toto ad partem cap. pastoralis §. item cum totum de offi. deleg. & probatur de fo. compe. cap. Romana in fi. l. 6. fac ad hoc cap. contingit. de arb. cum sua. gl.

Idem de indulgentia in foro pœnitentiali quæ esset à non suo iudice non tenet: cap. quod autem de pœnit. & remission. ubi dicit Sicut. quod in multis foris pœnitentialis regulatur ad limites fori contentiosi. Unde sicut in foro contentioso quis à non suo iudice ligari non potest, nec absolvi: sic nec in foro pœnitentiali ad hoc cap. omnes utriusque sexus. de pe. & re. cap. placuit, de pe. di. 6. & §. ecce 16, q. 1,

A D D E

Quilibet tenetur confiteri coram suo sacerdote, nam in foro pœnitentiali non sortimur forum ratione delicti, latè comprobat ad singulare Romani 468. Gabriel Sarai. Matheus Boyß D.

Modò clarissimum est quod princeps Clericum condemnare non potest de crimine, cum sint exempti de jure divino ut supra dictum est. Ergo nec etiam ab-

solvere: par enim est jus ligandi & solvendi *de pe. distinct. 1. §. verbum.* & cui denegatur cognitio multo fortius dispensatio *ar. C. de his qui ve. eta. impe. l. 2. & 3. qu. 6. cap. quamvis & c. dudum. & de sen. excom. cap. cum illorum.* Immo ad illum solum pertinere videtur restitutio ad quem examinatio. 2. qu. 3. §. hinc colligitur *ar. ff. de regu. jur. l. cum principale.*

Talis igitur gratia sive rescriptum tanquam contra jus divinum concessum est nullum, ad quod bene fac. glo. Barto. Bald. & Ioan. *Fi. in l. si. si contra jus vel uti. pub. Bal. in l. rescripta supra alie.* de quo plenè per Bart. *in constitutione. ff. circa prin.* legitur enim quod Pharaon Clericos honorabat, & eos libertate ditavit. 23 qu. ult. cap. *quamvis de immu. Eccle. cap. cum minus Genesis 47* de quo per Archi. *de censu, ca. quanquam. libr. 6. super verbo. divino & 2. Esdrae 8. cap. & Constantinus etiam ipsorum accusationem recipere recusavit 11 qu. 1. cap. Sacerdotibus.*

xij Quarto videtur, quod talis gratia non valeat ex defectu jurisdictionis. *cap. nullus 11 qu. questio 1. de foro compe. cap. nullus fa. l. generaliter. C. de Episc. & Clem.* qui quidem defectus jurisdictionis opponi potest adversus talem gratiam sive processum & sententiam interminationis, etiam si constitutio vel statutum sit, quod nulla exceptio admittatur, ut not. *in Clem. 1. de sequestra. pos. & fruct.* & tenet Bald. post Cy. *in praealle. l. generaliter idem Specul. in titu, de cita. §. 1. ver. scilicet, pone quod Iudex & §. pe. in fi. & Archi. 15 qu. 4. in cap. placitam ergo &c.*

xij Quinto quotiens imminet tale factum quod à jure reprobatur, taciturnitas ejus, qui non potest expresse actu consentire, nihil operatur *no. de prae. cap. dilecto cum*

eum simili. his convenit quod no. C. *ubi de cri, agi. o-*
por, l. 1, ubi no, Accur, quod quando iudex est talis quod
 citatus sua voluntate non possit eum facere iudicem, non
 nocet taciturnitas, *fa. dictum cap, dilecto, & quod*
ibi not, Inno, ut refert Io, An super 3, glo. Ad hoc inducit
Specul, in locis alleg, immo Clericus expresse confitens 138
coram seculari iudice se non esse Clericum, non praeju-
dicabit sibi dicto cap, at si Clerici & Bal, in l. si qua per
calumniam C, de Epis, & Cler. Clericus enim non po-
 test, nec expresse, nec tacite in laicum consentire: nam
 pacto privatorum, &c. *ff, de reg, jur, l. neque pignus §,*
privatorum. cap, si diligenti, de foro compe, cum suis
concor. Sed jus publicum consistit in sacris & sacerdoti-
 bus *l. distinct, cap, jus publicum,*

Maximè in hoc casu ubi tale jus est concessum non
 in favorem Clericorum tantum, sed totius Cleri, *de*
sen. excom, cap, contingit dicto cap. si diligenti, ergo di-
 cti Clerici impetrantis taciturnitas tacentis se Clericum
 in gratia praedicta coram iudice non suo principi vel ju-
 dici praedictis jurisdictionem non tribuit: immò quod
 fortius est, si Clericus expresse se Laicum fateretur
 coram iudice seculari, qui scit vel scire debet eum Cleri-
 cum, non excusaret secundum Inno. *in cap. ut fama,*
de sen. excom, & idem no, Ioan, And, *in cap, si iudex*
de sen. excom, lib, 6, in novella saepius allega, fa, quod
 not, Bald, *in dicta l. si qua per calumniam* ubi reddit
 rationem, quia ista confessio est facta coram iudice
 non competenti alleg, *dictum cap. at si Clerici,*

Sexto relevare non videtur, quod iste forte com-
 muni opinione habebatur pro Laico: nam licet com-
 munis opinio hoc operetur, quod ea durante servetur
 gratia praedicta, manifestata tamen veritate cedit opi,
 8, *dist, cap, veritate, & sic declarabitur nulla gratia & to-*

N

tus

tus processus inde secutus sicut no, de sententia lata per falsos testes *de except. cap, cum venerabilis*, & in sententia excommunicationis lata post appellationem legitimam non profecutam *de sen, excom, cap, licet lib, 6,*

Septimo non videtur ob stare glo, *in preall, auth, Clericus C. de Epis, & Cle,* ubi glos, videtur tenere Iudicem secularem posse Clericum absolvere á crimine, Nam Bal. ibidem tenet contrarium, & hoc est ex eo, quia deficit jurisdictio, unde cum iudicium non possit fundari, non potest ferri sententia pro vel contra ut *dicta, at si Clerici*, & ista est veritas secundum eum,

XV Octavo non videtur excusare contraria consuetudo, quia non valet, ut pote contra statum & libertatem Ecclesiæ, & onerosa & gravosa Ecclesiis, *cap, 1. de consue, cap, nostram & cap, cum inter eo ti, cap, decernimus cap, quanto cap, Cler, de judi, cap, que in Ecclesiarum, de consti, & cap, Ecclesia sanctæ Mariæ, eo tit. de rebus Eccle. non alie, cap, si, 96 distinct, cap, bene quidem, in auth, cassa. C. de sacrosan, Eccle, & ibidem Bar, Bal. & Sal, & Inno. & Sicul, in cap, noverint de sen, excom, fa, not, per Ioan, Fa, in auth, statuimus C. de Epis, & Cler,* Et maxime cum dicta consuetudo sit contra jura habentia perpetuam causam prohibitionis: nedum canonica & civilia, immo etiam divina: quare non tenet, 10 *distinct, cap, vides 25 dist, cap, imperiali distinct. cap, si diligenti C. de legi. l. non dubium*, immo potius videtur corruptela dicenda de consue. cap. cum venerabilis: cum temporis diuturnitas sine veritate sit erroris vetustas 8. *distinct. cap. veritate.* & quanto diuturniora sunt peccata, tanto graviora qu. 7. *cap. flagitia de consue. cap. si.*

139 Nec juvare videtur Episcoporum tolerantia, immo cul-

culpæ eorum est ascribendum. *fa. cap. ad reatu. 81 dist.*
 & ex tali facto jura præcipiunt Clericos puniendos : idcirco patientia non sufficit : & cum Cler. pœnam mereatur, inde præmium consequi non debet. *l. sine hereditaria. de negotijs gestis &c. ibi conco. Dantes l. in gl.*

Et hanc secundam partem crederem salua correctione de iure veriolem, Ex qua talis ad titulum quæstionis elicitur responsiva conclusio. Laicum judicem vel secularem Principem à crimine Clericum absolvere non posse jure clarum esse videtur. Plura alia essent materiæ occasione discutienda, quæ in aliud tempus differri operæ pretium arbitror. Hæc igitur pauca perstrinxisse sufficiat ad Dei laudem, gloriam, & honorem Amen.
 Stephanus Aufrelius. U. J. D.

A D D E.

J U D E X D O M I C I L I I
 non inquit de delicto alibi commisso, nec concedit abolitionem in præjudicium territorij ubi delictum commissum est.

Delictum semel per abolitionem dispensatum vim habet absolutoria, nec de eo amplius quæri potest, eleganter per Franc. Marc. decis. 700 n. 7. Item de delicto unius hominis non licet iterato inquirere. Panor. in cap. tue de procurat. Boer. decis.

decis. 289 Caphalius consilio 39. numero 14. item delinquens rursus non accusatur, quando indulgentia vel venia delicti per principem concessa est Couvar. cap. 10 libr. 2. variarum resolut. Idem dispensatio super delicto impedit iterum reum accusari, pulchra gl. in cap. de his de accusat, ubi inquit divina clementia non patitur peccata dimissa iterum venire in ultionem cap. divina clementia distinct. 4. de pœnit. cap. illic, 23 qu. 4. Item absolutus vel condemnatus in uno iudicio, non potest iterum conveniri, pulcherrime Vivius in decis. 296 Latè Maranta de Inquisitione num 49

Rursus verò iudex domicilij non potest de delicto inquirere alibi commissso, sed pœna tantummodo spectat ad iudicem territorij ubi delictum commissum est. Egregiè hoc tenet Gram. decis. 26 per plura allegata: Vivius in com. opin. in verbo Iudex originis opin. 177 Menoch. consil. 2. num. 134 Kirch. in comm. opin. in verbo Iudex. The. sauri senten. in verbo Iudex numer. 231 Sic Vasquius in illust. contro. cap. 7. Delictum (inquit) extra territorium commissum non punitur per iudicem territorij. Item si quis sit condemnatus in loco domicilij adhuc remitti debet ad locum delicti pro executione facienda Couvar. ca. 11 numer. 6 pract. quæst. Ergo non potest venia vel gratia magistratus domicilij, qui in præiudicium juris fisci, vel territorij Alterius prænam remisit vulg. l. fin de iurisdic. omnium Iud.

Ma-

Maranta de inquisit. nu. 55. 57 & 58 ubi transactio unius ex proximis neq. fisco, neq. alijs præjudicat in delicto vel damno illato. Postremo indubitatum est, quod gratia, venia, & abolitio extra territorium delicti commissi concessa, non valet ab eo qui potestatem non habet. Clarus in crim. qu. 57. nu. 9 & 12. Cassan. in consuet. Burgund. §. 5. des Justices in verbo du Prins n. 16. Bossius in tit. de remed. ex clementia princip. nu. 51. & Jacobinus in feudis in verbo, Sed an princeps. Ubi tradit quod solus Princeps pœnas remittere possit. Per hæc nuper respondi cum consultissimo viro Hermanno Zurlain Lenepio Juris Licentiato. Senatore & affine meo amicissimo, cum de tali questione quæreretur, An judex domicilij posset de delicto alibi commissõ inquirere, & desuper gratiam vel veniam facere, talem abolitionem vel veniam Judicis non valuisse neque præjudicare potuisse judici territorij ubi delictum commissum fuit. Priora argumenta de dispensatione & venia semel data, ita intelligi debent, si modo dispensatio facta sit ab eo, qui dandi facultatem habuit. Clarus d. q. 57. nu. 9, Vivius d. loco in com. opin. in verbo Judex, nu. 4. & 5. Vide Bonif. Vitalinum tit. de inquisit. nu. 61. Mattheus Boyss D.

NOTA.

Ob chartam hic vacantem ad pag. 62. ante

N 3

numer.

nu 55. addendum fuit, quod varia sint opinio-
nes de origine Imperij, alibi enim dicitur. quod
à gladio, alibi quod à fortuna originem habeat,
alibi verò quod Papatus & Imperium fraterni-
zent, & ambo sint à Deo, gloss. in §. sancimus
in auth. Quomodo oportet. Episcopos, Albericus in
l. cunctos populos, C. de summa trinita. conclu-
dit, quod Imperium habeat quidem initium à
violentia, tamen voluntate, & permissione di-
vina. Ita notat Felinus in cap. 12. num. 13. De
prescriptionibus.

ADDE.

Ad pag. 113, ad num. 81. quod Rolandus à
Valle consi 12. nu. 26. & sequentibus per mul-
tas rationes, & auctoritates probat verio-
rem, & communem esse sententiam, Clericum falsum
testem à Laico puniri non posse.

Ad num. 95. fol 132. Adde. Papa tantum ius
positivum canonico jure tollere potest, secus in
Jure Civili, quod tollere non potest, si non in-
ducat peccatum. Item legem positivam, quæ in
se habet rationem naturalem vel divinam, ut
est lex prohibens pluralitatem beneficiorum, tol-
lere non potest, vide Hippol. sing. 599. Hac bonè
consulat Lector. Mattheus Boyss D.